

บทความวิจัย

- ◆ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต
The Development Model of a 3CPR Learning Management Integrated Using a Creative Media Learning Activities Package for Lifelong Experiential Learning
ศิวพร คล้ายเจ็ก
Siwaporn Klayjek
- ◆ สภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการ นิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์
The Current Situation and the Need for Educational Quality Improvement at Ban Jadsan School in Phetchabun Province Using Internal Supervision Process with Integrated Methods to Promote Active Learning Management Behaviors of Teachers
นุตประวีณ์ ภัครวัฒน์อังกูร
Nutparawi Phakkarawatoangkun
- ◆ การศึกษาสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
A Study of Reasons with Participating in activities of Undergraduate Student's at Rajamangala University of Technology Phra Nakhon
ชนัตชญานันท์ รัตน์บุญทอง
Chanatchayanon Ratbunthong
- ◆ กระบวนการผลิตกระดาษจากใบไม้เพื่อนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์
The Production Process of Paper from Leaves to Products
จิราพร มะโนวัง ญัฐวุฒิ เเงะหวาน และ วาสนา เสภา
Jiraporn Manowang Nattawut Ngowan and Wassana Sepha
- ◆ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการใช้สื่อในการเรียนการสอนของครู โรงเรียนราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
A Study on the Current State, Problems, and Needs in Using Instructional Media of Teachers in Rajabophit School of Phra Nakhon District, Bangkok
ณัฏฐพร จันทศรี
Nttaporn Jantasri
- ◆ เจ้าพ่อม้าขาว : ความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บนของชาวบ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
“Chao Phor Mha Khaw”: Beliefs and Votive rites of the Phra That Chom Ping villagers in Na Kaeo Subdistrict, Koh Kha District, and Lampang Province
ศิริพงษ์ เปี้ยยา และ ตูลาภรณ์ แสนปรน
Siripong Piaya and Tulaphorn Sanpron

วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
RMUTP RESEARCH JOURNAL Humanities and Social Sciences

ที่ปรึกษา

ดร.ณัฐวรพล รัชสิริวัชรบุล

อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ดร.ปริญญ์ บุญนิษฐ

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร วิจัยและพัฒนานวัตกรรม

ดร.ชลากร อุดมรักษาสกุล

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา ปาปัดถา

กองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.ยุบล	เบญจรงค์กิจ	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญนันท์	นิลสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รองศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา	ธรรมวิวัฒน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ชาติรี	ไต้ฟ้าพูล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ลักษณา	คล้ายแก้ว	มหาวิทยาลัยรังสิต
รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา	พงศ์กิตติวิบูลย์	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.สุติเทพ	ศิริพิพัฒน์กุล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ	ถาวรานุรักษ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิงห์	สิงห์ขจร	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุตาสวรรค์	งามมงคลวงศ์	วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อติเทพ	แจ้ดนาลาว	มหาวิทยาลัยศิลปากร

กองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งอรุณ	พรเจริญ	คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณนนท์	แดงสังวาลย์	คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดลพร	ศรีฟ้า	คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิมล	นาคทัต	คณะบริหารธุรกิจ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์รัชต์ธวัช	วิวังสุ	คณะศิลปศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิงกาญจน์	พิจักขณา	คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ

คณะกรรมการดำเนินการจัดทำรูปเล่มวารสาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา	ปาปัดถา
นางสาวพัชรนันท์	ยังรวริเชียร
นางสาวณัชชา	ดับใหม่

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินบทความ (Peer Review)
ประจำปี 8 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566

รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ บัวเจริญ

รองศาสตราจารย์ ดร.ฐิยาพร กันตารณวัฒน์

รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธ เนืองเฉลิม

รองศาสตราจารย์ ดร.สุทิเทพ ศิริพิพัฒนกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกเมศ กาญจนพ่าย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินดา วราสุนันท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยะ พุ่มเฉลิม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กานดาวัลย์ คุณานนท์วิทยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิพัฒน์ กระแจะจันทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดลพร ศรีฟ้า

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุจรี บุรีรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รวีพร จรูญพันธ์เกษม

ดร.ชลิต กังวารวุฒิ

ดร.นาวัน คงรักษา

นางสาวบุญส่ง สร้อยสิงห์

มหาวิทยาลัยพายัพ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี

สารบัญ

วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566 ISSN 2465-5376

หน้า

บทความวิจัย:

การพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ ด้วยชุด
กิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต 1

The Development Model of a 3CPR Learning Management Integrated Using
a Creative Media Learning Activities Package for Lifelong Experiential Learning

ศิวพร คล้ายแจ็ก

Siwaporn Klayjek

สภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการ นิเทศภายใน
ด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้าน
จัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ 23

The Current Situation and the Need for Educational Quality Improvement at
Ban Jadsan School in Phetchabun Province Using Internal Supervision Process
with Integrated Methods to Promote Active Learning Management Behaviors
of Teachers

นุตประวีณ์ ภัครวัฒนอังกูร

Nutparawi Phakharawatoangkun

การศึกษาสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลพระนคร 43

A Study of Reasons with Participating in activities of Undergraduate Student's
at Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

ชนัตชญานันท์ รัตน์บุญทอง

Chanatchayanant Ratbunthong

สารบัญ

วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566 ISSN 2465-5376

หน้า

กระบวนการผลิตกระดาษจากใบไม้เพื่อนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์	57
The Production Process of Paper from Leaves to Products	
จิราพร มะโนวัง ณัฐวุฒิ เเงะหวาน และ วาสนา เสภา	
Jiraporn Manowang Nattawut Ngowan and Wassana Sepha	
การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการใช้สื่อในการเรียนการสอนของครู	68
โรงเรียนราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร	
A Study on the Current State, Problems, and Needs in Using Instructional	
Media of Teachers in Rajabophit School of Phra Nakhon District, Bangkok	
ณัฐพร จันทศรี	
Nttaporn Jantasri	
เจ้าพ่อม้าขาว : ความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บนของชาวบ้านพระธาตุจอมปิง	81
ตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง	
“Chao Phor Mha Khaw”: Beliefs and Votive rites of the Phra That Chom Ping	
villagers in Na Kaeo Subdistrict, Koh Kha District, and Lampang Province	
ศิริพงษ์ เปี้ยยา และ ตุลากรณ์ แสนปรน	
Siripong Piaya and Tulaphorn Sanpron	

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต

ศิวพร คล้ายเจ็ก*

รับบทความ 2 มกราคม 2566 แก้ไขบทความ 28 เมษายน 2566 ตอรับบทความ 19 พฤษภาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต และ 2) ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต ซึ่งเป็นการวิจัยและพัฒนา โดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ประเมินจำนวน 7 คน ในการพัฒนารูปแบบและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดการการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต เรียกว่า Blended Learning 3 CPR Based-On 7Es Learning Cycle Model ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (Elicitation) (2) ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement Phase) (3) ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration Phase) (4) ขั้นอธิบาย (Explanation Phase) (5) ขั้นขยายความคิด (Expansion Phase) (6) ขั้นประเมินผล (Evaluation Phase) และ (7) ขั้นนำความรู้ไปใช้ (Extension Phase) และ 2) ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการการเรียนรู้, วัฏจักรการเรียนรู้, 3CPR, ชุดกิจกรรมการเรียนรู้, สื่อสร้างสรรค์, ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต

The Development Model of a 3CPR Learning Management Integrated Using a Creative Media Learning Activities Package for Lifelong Experiential Learning

Siwaporn Klayjek*

Received 2 January 2023; Revised 28 April 2023; Accepted 19 May 2023

Abstract

The objectives of the study were to create a model of 3CPR learning management that was integrated into the learning cycle with a bundle of creative media learning activities for life-long learning and to judge the model's applicability. Seven specialists conducted the research and development for the assessors who developed the model and determined the model's applicability. The statistics used to analyze the collected data were average ($\bar{x}$) and standard deviation (S.D). The findings revealed that: 1) The Blended Learning 3 CPR Based-on 7Es Learning Cycle Model was established and consisted of seven elements: (1) Elicitation; (2) Engagement; (3) Exploration; (4) Explanation; (5) Expansion; (6) Evaluation and (7) Extension. 2) The 3CPR Learning Management Integrated Model Life experiencing learning was appropriate at the highest level, according to the Learning Cycle using a Creative Media Learning Activities Package.

Keywords: Learning Management Model, Learning Cycle, 3CPR, Learning Activity Series, Creative Media, Life Experience

บทนำ

การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีทางการสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความพยายามในการนำเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ เหล่านี้เข้ามาประยุกต์ในด้านการจัดการศึกษาเพื่อให้นักศึกษามีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีสติปัญญาและคุณธรรม เพื่อรองรับการพัฒนาและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในสังคม/เศรษฐกิจแห่งความรู้ (ถนอมพร เลาหจรัสแสง, 2541) เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนไทย โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนไทยมีโอกาสในการศึกษาหาความรู้ได้ทั่วถึง และทัดเทียมนานาชาติ การเสริมสร้างศักยภาพให้เด็กและเยาวชนไทยได้เรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ นับเป็นการวางรากฐานการศึกษาให้สามารถหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างกว้างขวาง สามารถนำความรู้ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว และชุมชนให้มีความยั่งยืนสืบต่อไป เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลในการดำเนินงานต่าง ๆ ในทุกวงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวงการการศึกษา และมีนักการศึกษาและนักวิจัย ได้มีการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในบทบาท เป็นผู้สอนอย่างกว้างขวาง ผลจากการสังเคราะห์งานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่าการเรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์มีบทบาทเป็นผู้สอนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น เมื่อเทียบกับวิธีสอนแบบปกติที่ครูเป็นผู้สอน และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ศึกษาการดำเนินงานทางด้านการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในระยะ 9 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2542-2551) พบว่า ครูและนักเรียนนำความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไปใช้ในกระบวนการเรียนรู้และการเรียนรู้ด้วยตนเองน้อย จึงจำเป็นต้องเร่งดำเนินการ โดยการจัดอบรมการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ รวมทั้งสอนให้นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) และจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในยุคสมัยปัจจุบัน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมที่เกิดความผันผวนอย่างรวดเร็วและรุนแรง โดยมีเทคโนโลยีเป็นตัวกลางชีวิตความเป็นอยู่ของคนกับดิจิทัล ประเทศไทยในปัจจุบันก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัล เทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลให้คนในสังคมต้องปรับตัวเข้าสู่สิ่งแวดล้อมดิจิทัล ซึ่งสะท้อนถึงวิถีการเรียนรู้ในปัจจุบัน ที่มีอิทธิพลจากเทคโนโลยีดิจิทัล การเรียนการสอนได้สร้างรอยต่อจากห้องเรียนสู่การเรียนรู้ในบริบทจริงผ่านช่องทางสื่อสารผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และโลกออนไลน์ และเป็นตัวผลักดันที่สำคัญในการสร้างแรงจูงใจที่สำคัญในการเรียนรู้ ในมุมมองภาคการศึกษา เทคโนโลยีดิจิทัลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเรียนของผู้เรียนเป็นอย่างมากโดยตรง สามารถเป็นเครื่องมือในการขยายโอกาสทางการศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับคนทุกเพศทุกวัย ทุกอาชีพ (ธานินทร์ อินทวิเศษ และคณะ, 2562) สอดคล้องกับการศึกษาของทรงสิริ วิชิรานนท์ อรุณ อรุณเรือง นิตินันท์ ศรีสุวรรณ และสุนันทา ชูตินันท์ (2561) ที่พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ การดับสิ่งอำนวยความสะดวกตามความต้องการจำเป็นส่งผลให้เกิดการพัฒนาในตัวผู้เรียน ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถจัดให้มีเพื่อเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ อุปกรณ์/สื่อการเรียนที่ทันสมัย และระบบที่ให้บริการด้านการศึกษาที่สะดวกและรวดเร็ว เป็นต้น

จากการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ประกาศให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2551 โดยมีมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา ต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเป็นกลุ่มสาระ ที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การอาชีพ และเทคโนโลยี มาใช้ประโยชน์ในการทำงานอย่างมีความคิด สร้างสรรค์ และแข่งขันในสังคมไทยและสากล เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดี ต่อการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียงและมีความสุข ดังนั้น ผู้วิจัยทำการศึกษารวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ผลการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างนวัตกรรมที่พัฒนาองค์ความรู้ (K) สร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียน (A) อันเป็นหนทางการนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (P) และจากการสังเคราะห์ผลการจัดกิจกรรม การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง “สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต” รายวิชา การตัดต่อวิดีโอ รหัสวิชา ง33223 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า กาญจนบุรี ผู้วิจัยพบปัญหาจากการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ปัญหาที่เกิดจากโครงสร้าง หลักสูตรและเวลาเรียน ที่มีสาเหตุมาจาก (1) จำนวนเวลาที่ใช้ในการเรียนมีอยู่จำกัด ขณะที่เนื้อหาของวิชามีมาก (2) สภาพรายวิชา เนื่องจากเนื้อหารายวิชาเป็นเรื่องของการฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะความรู้ และกระบวนการในการทำงาน (3) เนื้อหาสาระในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีด ความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก 2) ปัญหาที่เกิดจากครูผู้สอน ที่มีสาเหตุมาจาก (1) โรงเรียนมีกิจกรรม ต่าง ๆ มากมาย (2) ครูผู้สอนขาดการศึกษาความรู้เพิ่มเติมในด้านการพัฒนาเทคนิควิธีการสอน การเชื่อมโยงเนื้อหา สาระและกระบวนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ในตนเองในระยะยาว 3) ปัญหาที่เกิดจากนักเรียน ที่มีสาเหตุมาจาก (1) ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ปัญหาความรู้พื้นฐาน และ (3) ปัญหาจากความ เจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และ 4) ปัญหาที่เกิดจากการเลือกชั้นนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนทั้งสิ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นเร่งด่วนซึ่งต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเร็ว จึงพัฒนา สื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สามารถนำมาช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ โดยผู้วิจัยพบว่าแนวทางหนึ่งที่น่าสนใจและสามารถ นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคลในการเรียนรู้ได้ดี คือการใช้ชุดกิจกรรม การเรียนรู้ ซึ่งเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ได้รับการยอมรับในเรื่องของการรวบรวมสื่อการเรียนรู้ไว้เป็นชุดเพื่อให้เหมาะสม กับเนื้อหาให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองได้อย่างสะดวก ตามขั้นตอนที่กำหนดเพื่อบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นการเรียน ที่เน้นความสามารถส่วนบุคคล ผู้เรียนมีอิสระและพึงพาครูผู้สอนน้อยที่สุด นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาตาม ที่ต้องการ ทำให้เกิดทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ในตัวเอง ภายในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูเป็นผู้สร้าง ประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ หลายชนิดเพื่อให้นักเรียนศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้ด้วย ตนเองโดยครูเป็นผู้แนะนำช่วยเหลือและมีการนำหลักการทางจิตวิทยามาใช้ในการประกอบเรียนเพื่อส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้รับความสำเร็จเป็นวิชาที่อยู่ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยีของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า กาญจนบุรี ได้จัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ครูเป็นผู้สร้างและจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ ใบความรู้ แบบฝึกปฏิบัติ แบบทดสอบ และสื่อวีดิทัศน์ โดยจัดทำเป็นคู่มือครู

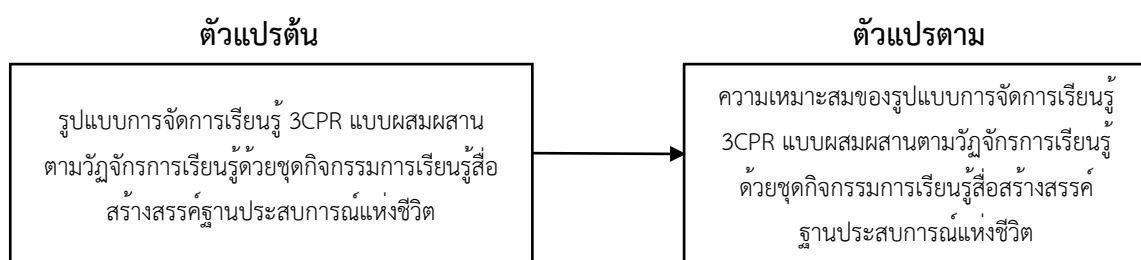
เพื่อให้ครูมีคำชี้แจงในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละชุดอย่างชัดเจน เพื่อให้นักเรียนศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้แนะนำช่วยเหลือและมีการนำหลักการทางจิตวิทยามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ทฤษฎีวัฏจักรการเรียนรู้แบบ 7Es คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวัฏจักรการสร้างความรู้แบบ 7Es จึงเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวคิดของ Eisenkraft (2003) โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเองและฝึกฝนให้ใช้กระบวนการคิดและกระบวนการกลุ่มอย่างชำนาญ ก่อให้เกิดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการทำงาน ทักษะชีวิต และการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ เมื่อครูผู้สอนได้นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง “สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต” รายวิชา การตัดต่อวิดีโอ รหัสวิชา ง33223 ที่ได้พัฒนาขึ้นมาใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 แล้วนำผลการเรียนมาวิเคราะห์หาค่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อจะนำมาพัฒนาความรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต

กรอบแนวคิด

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต ได้แก่ 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้และการประเมินรูปแบบ 2) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน 3) การเรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7E (7-E Learning Cycle) 4) การเรียนรู้แบบฐานประสบการณ์ 5) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 6) การพัฒนาสื่อการสอนและสื่อการเรียนรู้สร้างสรรค์ 7) การประเมินคุณภาพและวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ 8) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า กาญจนบุรี ประจำปีการศึกษา 2557 และ 9) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต ดำเนินการ 2 ระยะ ดังนี้

1. การพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต มีขั้นตอนการพัฒนาแบบแผน ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อสร้างสรรค์ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาแบบแผนการเรียนรู้ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน การจัดการเรียนรู้แบบฐานประสบการณ์ ชุดกิจกรรม และการผลิตสื่อสร้างสรรค์ เพื่อวิเคราะห์หาองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อสร้างสรรค์ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต

1.2 จัดทำร่างรูปแบบ ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบและจัดทำร่างแบบแผนการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต โดยการนำผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบฯ มาออกแบบและจัดทำร่างแบบก่อนนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงรูปแบบ

1.3 พัฒนารูปแบบ ด้วยการพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิตโดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ อย่างน้อย 5 ปี ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบมีโครงสร้าง โดยคำถามเกี่ยวข้องกับ องค์ประกอบของแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการพัฒนาแบบแผนฯ องค์ประกอบของรูปแบบฯ คู่มือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบ แบบประเมินต่าง ๆ และขั้นตอนการใช้งานรูปแบบฯ สำหรับครูที่จะนำไปใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน เพื่อขอรับคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิในการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบ ให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด

1.4 ปรับปรุงรูปแบบ โดยการปรับปรุงแบบแผนการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิตตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 7 คน เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิตที่สมบูรณ์

1.5 สรุปผลการพัฒนาแบบแผน การสรุปผลการพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต โดยการจัดทาลายละเอียดต่าง ๆ ของรูปแบบฯ ที่ผ่านการเห็นชอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยจะจัดทำเป็นคู่มือการใช้งานรูปแบบฯ เพื่อให้ครูสามารถนำไปใช้เป็นคู่มือการจัดการเรียนการสอนได้

2. การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต มีรายละเอียดดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 7 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินคุณภาพชุดกิจกรรม ซึ่งการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบฯ ที่ผ่านกระบวนการหาคุณภาพ โดยการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (IOC: Index of Item-Objective Congruence) ของแบบฝึกหัดระหว่างหน่วย โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมิน จำนวน 3 คน ที่มีประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาคำถามนั้นถูกต้องตรงตามเนื้อหาระหว่าง 0.5-1.00 ผลการประเมินพบว่า แบบฝึกหัดระหว่างหน่วย ทุกคำถามมีผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา 0.66-1.00 และมีการปรับปรุงให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำไปใช้หาคุณภาพต่อไป

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อประเมินคุณภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ฐานประสบการณ์แห่งชีวิตตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต ได้แก่ 1) จัดเตรียมแบบสอบถามที่ผ่านการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาแล้ว 2) ประสานผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อส่งแบบสอบถามเพื่อประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต 3) ส่งแบบประเมินให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต 4) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของชุดแบบสอบถามประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต และ 5) บันทึกข้อมูลลงโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อคำนวณผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต

2.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดสถิติที่ใช้ในการข้อมูลผลประเมินความเหมาะสมรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยเพื่อพิจารณาระดับความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

1.00 – 1.50	มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด
1.51 – 2.50	มีความเหมาะสมในระดับน้อย
2.51 – 3.50	มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
3.51 – 4.50	มีความเหมาะสมในระดับมาก
4.51 – 5.00	มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ผลการวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต ด้วยการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบฯ เพื่อนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์

ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต และรายละเอียดต่าง ๆ ของรูปแบบฯ ให้เหมาะสมกับการนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วย

1.1 การจัดการเรียนรู้แบบ 7Es Learning Cycle ได้แก่ 1) ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (Elicitation) 2) ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement Phase) 3) ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration Phase) 4) ขั้นอธิบาย (Explanation Phase) 5) ขั้นขยายความคิด (Expansion Phase) 6) ขั้นประเมินผล (Evaluation Phase) และ 7) ขั้นนำความรู้ไปใช้ (Extension Phase)

1.2 การเรียนรู้แบบฐานประสบการณ์ ได้แก่ 1) ความเป็นองค์รวม (Holistic city) 2) สอดคล้องกับบริบท (Contextuality) 3) การเรียนรู้สภาพจริง (Authenticity) 4) การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Inquiry Learning) และ 5) กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process)

1.3 กระบวนการเรียนรู้ 3CPR ได้แก่ 1) 3C ประกอบด้วย C1: Creativity ความคิดสร้างสรรค์ C2: Critical Thinking การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และ C3: Communication and Collaboration การสื่อสารและความร่วมมือ 2) 3P ประกอบด้วย P1: Phenomenon-Based Learning ปรากฏการณ์เป็นฐาน P2: Production การสร้างผลงาน และ P3: Publicity and Publication การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ และ 3) 3R ประกอบด้วย R1: Responsibility ความรับผิดชอบ R2: Reality การได้ลงมือปฏิบัติจริง และ R3: Recognition การตระหนักรู้ และให้ความสำคัญ

1.4 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) ใบความรู้ 3) สื่อวิดีโอ 4) คู่มือครู 5) แบบฝึกทักษะ 6) แบบทดสอบก่อนเรียน 7) แบบทดสอบหลังเรียน 8) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และ 9) แบบประเมินผลการเรียนรู้

1.5 กระบวนการผลิตสื่อ ได้แก่ 1) ขั้นตอนการผลิต (Pre-production) 2) ขั้นตอนการผลิต (Production) และ 3) ขั้นตอนหลังการผลิต (Post-production)

จากนั้นนำแนวคิดทฤษฎีทั้ง 5 เพื่อสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ หรือเรียกว่า Blended Learning 3 CPR Based-On 7Es Learning Cycle Model สามารถสรุปผลการสังเคราะห์องค์ประกอบเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต ผู้วิจัยเลือกใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ 7Es Learning Cycle (Eisenkraft, 2003) เป็นกระบวนการหลักในการจัดการเรียนการสอน และแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นกระบวนการย่อยที่มีความสอดคล้องกันเป็นกระบวนการภายใน และทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบฯ โดยพัฒนาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต เรียกว่า Blended Learning 3 CPR Based-On 7Es Learning Cycle Model และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบ ดังนี้

ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (Elicitation) ดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) กระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้เดิมเพื่อนำมาวางแผนการจัดการเรียนรู้
- 2) ตรวจสอบกลุ่มเป้าหมาย และกำหนดรูปแบบการนำเสนอวิดีโอโดยให้ผู้เรียนได้มีวิจารณญาณและแก้ปัญหาที่เกิดจากสถานการณ์รอบตัว
- 3) ตรวจสอบองค์ความรู้ และการให้ความสำคัญกับการเรียนรู้แบบฐานประสบการณ์

ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement Phase) ดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) การนำเข้าสู่บทเรียนหรือเรื่องที่สนใจซึ่งอาจจะเกิดขึ้นจากความสนใจของผู้เรียนหรือเกิดจากความสนใจของผู้เรียน หรือเกิดจากการอภิปรายภายในกลุ่ม
- 2) สรุปความเป็นองค์รวม (Holist city) เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการใช้ความรู้ข้ามศาสตร์กับประเด็นที่สนใจโดยใช้กรณีศึกษาในการแก้ปัญหา อาศัยความร่วมมือและการสื่อสารที่เน้นการสังเคราะห์จากปรากฏการณ์เป็นฐาน
- 3) เราสร้างความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ และให้ความสำคัญกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration Phase) ดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) ศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างละเอียด ได้แก่ ขั้นตอนกระบวนการสร้างงานวิดีโอเพื่อวางแผนการถ่ายทำไปสู่ขั้นการผลิตชุดกิจกรรมให้ครอบคลุมเนื้อหา
- 2) ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมรวบรวมข้อมูล ข้อเสนอเกี่ยวกับสาเหตุของผู้ป่วยที่ต้องได้รับการช่วยชีวิตเบื้องต้น (CPR) ได้แก่ (1) 3C ประกอบด้วย C1: Creativity ความคิดสร้างสรรค์ C2: Critical Thinking การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และ C3: Communication and Collaboration การสื่อสารและความร่วมมือ (2) 3P ประกอบด้วย P1: Phenomenon-Based Learning ปรากฏการณ์เป็นฐาน P2: Production การสร้างผลงาน และ P3 : Publicity and Publication การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ และ (3) 3R ประกอบด้วย R1: Responsibility ความรับผิดชอบ R2: Reality การได้ลงมือปฏิบัติจริง และ R3: Recognition การตระหนักรู้และให้ความสำคัญ
- 3) สำรวจเนื้อหาสาระของบทและสตอรี่บอร์ดในเรื่องของความปลอดภัยและประยุกต์ในการแก้ปัญหาหรือสร้างคุณประโยชน์ที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของผู้เรียนและชุมชน ทำให้การเรียนรู้มีความหมาย

ขั้นอธิบาย (Explanation Phase) ดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) นำข้อมูลข้อเสนอสถานที่ได้มาวิเคราะห์ แปรผล สรุปผล และนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ
- 2) การบรรยาย สร้างแบบจำลอง และนำเสนอการเรียนรู้ตามสภาพจริง การเรียนรู้ต้องใช้สถานการณ์ปัญหาของโลกแห่งความเป็นจริงในการขับเคลื่อนกิจกรรม ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เกี่ยวข้อง
- 3) วางโครงเรื่อง เตรียมทรัพยากรเพื่อการผลิตวิดีโอ
- 4) ลงมือปฏิบัติการร่างโครงเรื่องโดยบูรณาการโครงเรื่องกับองค์ความรู้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อสร้างผลงานวิดีโอ

ขั้นขยายความคิด (Expansion Phase) ดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) การนำโครงเรื่องและสตอรี่บอร์ดมาเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือแนวคิดที่ได้ค้นคว้าเพิ่มเติมหรือข้อสรุปที่ได้ไปใช้อธิบายให้เกิดความชัดเจนและถูกต้อง
- 2) วิเคราะห์ข้อมูล ข้อเสนอให้เกิดเป็นองค์ความรู้เพื่อนำไปสร้างผลงานวิดีโอที่สามารถเผยแพร่

ขั้นประเมินผล (Evaluation Phase) ดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) การประเมินผลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่าง ๆ
- 2) ประเมินความถูกต้องของสมมติฐานการสร้างทฤษฎีผู้เรียนสามารถวางแผนกระบวนการ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้ต้องเกี่ยวข้องกับบริบทของการแก้ปัญหาการเรียนรู้เชื่อมโยง กับสถานการณ์หรือปรากฏการณ์จริง

3) ผลิตรายงานวิดีโอตามบทและสตอรี่บอร์ดที่ได้รับการประเมินความถูกต้องเพื่อนำผลงานเผยแพร่ได้อย่างกว้างขวาง

ขั้นนำความรู้ไปใช้ (Extension Phase) ดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) สร้างผลงานวิดีโอเพื่อการเผยแพร่อย่างถูกต้องหลักความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่บูรณาการร่วมกัน
- 2) เกิดองค์ความรู้ให้กับผู้เรียนที่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตจริง

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบฯ จากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต ฉบับร่าง และคู่มือการใช้งานรูปแบบ ดังนี้

ภาพที่ 2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต ฉบับร่าง

จากการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต ฉบับร่าง ผู้วิจัยดำเนินการนำรูปแบบฉบับร่างให้ผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาความถูกต้องและสมบูรณ์ของรูปแบบ ด้วยวิธีการ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบมีโครงสร้าง เพื่อขอรับคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิในการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบ สามารถนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาปรับปรุงรูปแบบ โดยสรุปแนวทางปรับปรุง ได้แก่

- 1) รูปแบบฉบับร่าง ยังเป็นการออกแบบแบบแยกส่วนทำให้ไม่เห็นกระบวนการใช้งานได้อย่างเป็นระบบ
- 2) การออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต ในแต่ละทฤษฎีที่นำมาใช้ควรมีการเชื่อมโยงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการที่ได้มาจากการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ
- 3) ควรแสดงรายละเอียดเนื้อหาที่นำมาบูรณาการให้ชัดเจน
- 4) ควรแสดงให้เห็นขั้นตอนของรูปแบบให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้ที่สนใจนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ได้เห็นกระบวนการที่จะต้องดำเนินการตามรูปแบบ
- 5) คำอธิบายของรูปแบบควรเขียนให้ชัดเจนเพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ได้

6) ควรอธิบายบทบาทของครูผู้สอนให้เห็นชัดเจน

7) ควรกำหนดชื่อรูปแบบ หรือชื่อโมเดลให้เป็นเอกลักษณ์หรือเป็นชื่อเฉพาะสำหรับรูปแบบที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

จากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้ทำการปรับแก้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต ฉบับร่าง เพื่อให้เป็นรูปแบบฉบับสมบูรณ์ ดังนี้

ภาพที่ 3 Blended Learning 3 CPR Based-On 7Es Learning Cycle Model

คำอธิบายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต ประกอบด้วย คำชี้แจงสำหรับครู และบทบาทของครูผู้สอนให้สามารถนำไปใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนโดยมีข้อปฏิบัติในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ “สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต” เป็นชุดกิจกรรมที่ช่วยชี้นำแนวทางการตัดต่อวิดีโอให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยในการทำกิจกรรมในชุดกิจกรรมนี้ นักเรียนจะเรียนรู้จากสื่อวิดีโอทัศน์ และสามารถทบทวนความรู้ได้จากใบความรู้ แบบฝึกปฏิบัติและการเขียนแผนที่ความคิด (Mind Mapping) เพื่อช่วยให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้และมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนควรดำเนินการ ดังนี้

1. **ขั้นเตรียมการสอน** ครูอัปโหลดไฟล์ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ขึ้นโซเชียลมีเดีย (Social Media) ในช่องทาง Facebook หรือ Line กลุ่มที่ครูได้สร้างไว้ และช่องทางอื่น ๆ ที่นักเรียนสามารถติดตามได้ เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารเพื่อการศึกษา

2. **ขั้นสอน** ขั้นสอนประกอบการขั้นตอนดำเนินการสอน 3 ขั้นตอน โดยประยุกต์ใช้ร่วมกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต หรือ Blended Learning 3 CPR Based-On 7Es Learning Cycle Model ดังนี้

2.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นที่ 1 ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (Elicitation) โดย 1) ครูพูดคุยและซักถาม เรื่องผลงานประเภทวิดีโอที่นักเรียนได้พบเห็น เช่น ภาพยนตร์ ละคร โฆษณา งานนำเสนอในรูปแบบวิดีโอ โดยที่ครูสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับขั้นตอนในการสร้างงานวิดีโอว่าในความคิดเห็นของนักเรียนนั้น มีความคิดเห็นว่าการสร้างงานวิดีโอ มีความยากหรือง่ายอย่างไร และเปรียบเทียบการเรียนรู้ในหนังสือและสื่อประเภทวิดีโอว่า...นักเรียนสนใจที่จะเรียนรู้ด้วยสื่อประเภทใด 2) ครูแนะนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ “สื่อวิดีโอสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต” ตามหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักถึงการใช้งานชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 3) ครูให้นักเรียนเตรียมเครื่องคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์มือถือเพื่อทำแบบทดสอบก่อนเรียน

2.2 ขั้นการสอน

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement Phase) โดยให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างงานวิดีโอ และการใช้สื่อประเภทวิดีโอ นักเรียนสามารถเปรียบเทียบการใช้งานสื่อการสอนประเภทอื่น ๆ กับสื่อวิดีโอ

ขั้นที่ 3 ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration Phase) โดย 1) ศึกษาคำชี้แจง ศึกษาสาระสำคัญ และจุดประสงค์การเรียนรู้จากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ตรวจสอบอุปกรณ์ในชุดกิจกรรม ทำแบบทดสอบก่อนเรียน และ 3) เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย และครูให้ความรู้เพิ่มเติมในส่วนนั้น

ขั้นที่ 4 ขั้นอธิบาย (Explanation Phase) โดย 1) ครูสนทนาเกี่ยวกับขั้นตอนในการสร้างงานวิดีโอ และการเรียนรู้สื่อการสอนประเภทงานวิดีโอที่นักเรียนสามารถนำไปเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา 2) ครูแจกไฟล์หรือเอกสารคู่มือให้นักเรียนชุดกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยที่ 1 ให้กับนักเรียนคนละ 1 ชุด (Infographic) 3) ครูแจกแบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 1 ให้กับนักเรียนปฏิบัติ 4) ครูให้นักเรียนเปิดเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือโทรศัพท์มือถือ และ 5) นักเรียนศึกษาปฏิบัติตามแบบฝึกปฏิบัติในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดนี้ พร้อมทั้งศึกษากิจกรรมในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 6) ครูผู้สอนให้ความช่วยเหลือกับนักเรียนระหว่างที่นักเรียนศึกษาสาระต่าง ๆ ในชุดกิจกรรมฯ

ขั้นที่ 5 ขั้นขยายความคิด (Expansion Phase) ตามขั้นตอน ดังนี้

1. นักเรียนศึกษาค้นคว้า หาคำตอบให้กับคำถามในแบบฝึกปฏิบัติ และสามารถทบทวนเนื้อหาจากใบความรู้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้

2. นักเรียนศึกษาเนื้อหาสาระจากชุดกิจกรรมนี้อย่างตั้งใจนักเรียนดำเนินการตามขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาผลการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ของชุดกิจกรรมให้เข้าใจ 2) นักเรียนชมเนื้อหาการเรียนรู้ผ่านสื่อวิดีโอ 3) นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมและทบทวนความรู้จากใบความรู้ในเอกสารประกอบการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ประกอบกับแลกเปลี่ยนทัศนคติจากการเรียนรู้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดตามที่นักเรียนต้องการ 4) นักเรียนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนจับคู่ตามความสมัครใจ แล้วให้ทำแบบฝึกปฏิบัติชุดกิจกรรม ใช้เวลาในการทำกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้นี้ ใช้เวลาเรียน 2 ชั่วโมง และ 5) ขณะที่นักเรียนทำ

กิจกรรมอยู่นั้น ครูคอยให้ความช่วยเหลือแนะนำกระตุ้นให้นักเรียนทำกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น และตอบข้อสงสัยต่าง ๆ ระหว่างเรียนพร้อมทั้งสังเกต และประเมินพฤติกรรมการทำงานของนักเรียน

2.3 ขั้นสรุป

ขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผล (Evaluation Phase) โดยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายความรู้ที่ได้จากการศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหน่วยการเรียนรู้เพื่อทบทวนความรู้ในหน่วยการเรียนรู้

ขั้นที่ 7 ขั้นนำความรู้ไปใช้ (Extension Phase) ได้แก่ 1) ประเมินผลการเรียนรู้จากการทำแบบฝึกทักษะ และ 2) นักเรียนเกิดองค์ความรู้ให้กับผู้เรียนที่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตจริง และนำองค์ความรู้ไปใช้ในการเรียนครั้งถัดไป

3. ขั้นหลังสอน เมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ครูให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

3.1 นักเรียนสามารถทบทวนความรู้ที่ได้รับจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยแจ้งความประสงค์ที่จะนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปศึกษาต่อได้ที่บ้านได้ตลอดเวลาที่นักเรียนต้องการเพื่อทบทวนความรู้จากการเรียนในครั้งนี้

3.2 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

3.3 ร่วมตรวจสอบและเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อยและเน้นให้นักเรียนมีจิตอาสาในการดูแลรักษาอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เรียบร้อยทุกครั้ง

บทบาทของครูผู้สอน การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิตตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต ครูผู้สอนมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. ครูกำหนดให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

2. ศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เข้าใจก่อนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งคู่มือครูในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตอนที่ 1 ประกอบด้วย 1) ผลการเรียนรู้ / จุดประสงค์การเรียนรู้ 2) แบบทดสอบก่อนเรียน พร้อมเฉลย 3) ไฟล์เอกสารหรือเอกสารใบความรู้เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิดีโอ (Infographic) 4) แบบฝึกปฏิบัติ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมแนวคำตอบ

3. ครูอธิบายเกี่ยวกับการศึกษาและการปฏิบัติตามชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้กับนักเรียน

4. ครูดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

5. ครูให้นักเรียนดาวน์โหลดไฟล์ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้จากโซเชียลมีเดีย (Social Media) ในช่องทาง Facebook หรือ Line กลุ่มที่ครูได้สร้างไว้ เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารเพื่อการศึกษา

6. ครูกำกับติดตามการทำกิจกรรมและให้คำปรึกษากับนักเรียน

7. ครูประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้วิธีการสุ่มเรียกนักเรียนเพื่อนำเสนองานหน้าชั้นเรียน

การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลประเมินความเหมาะสมรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต	ความเหมาะสม		
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
องค์ประกอบด้านแนวคิดทฤษฎี	4.73	0.491	มากที่สุด
1. ทฤษฎี 7Es Learning Cycle มีความเหมาะสม	4.71	0.49	มากที่สุด
1.1 ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม	4.86	0.38	มากที่สุด
1.2 ขั้นสร้างความสนใจ	4.57	0.79	มากที่สุด
1.3 ขั้นสำรวจและค้นหา	4.71	0.49	มากที่สุด
1.4 ขั้นอธิบาย	4.86	0.38	มากที่สุด
1.5 ขั้นขยายความคิด	4.71	0.49	มากที่สุด
1.6 ขั้นประเมินผล	4.71	0.49	มากที่สุด
1.7 ขั้นนำความรู้ไปใช้	4.69	0.530	มากที่สุด
2. ทฤษฎีการเรียนรู้ฐานประสบการณ์ (Phenomenon-Based Learning)	4.57	0.79	มากที่สุด
2.1 ความเป็นองค์รวม	4.71	0.49	มากที่สุด
2.2 สอดคล้องกับบริบท	4.71	0.49	มากที่สุด
2.3 การเรียนรู้สภาพจริง	4.71	0.49	มากที่สุด
2.4 การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	4.71	0.49	มากที่สุด
2.5 กระบวนการเรียนรู้	4.67	0.568	มากที่สุด
3. แนวคิดกระบวนการเรียนรู้ 3CPR	4.71	0.49	มากที่สุด
3.1 3C-1 Creativity ความคิดสร้างสรรค์	4.71	0.49	มากที่สุด
3.2 3C-2 Critical Thinking การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา	4.71	0.49	มากที่สุด
3.3 3C-3 Communication and Collaboration การสื่อสารและความร่วมมือ	4.57	0.79	มากที่สุด
3.4 3P-1 Phenomenon-based learning ปรากฏการณ์เป็นฐาน	4.71	0.49	มากที่สุด
3.5 3P-2 Production การสร้างผลงาน	4.71	0.49	มากที่สุด
3.6 3P-3 Publicity and Publication การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่	4.57	0.79	มากที่สุด
3.7 3R-1 Responsibility ความรับผิดชอบ	4.57	0.79	มากที่สุด
3.8 3R-2 Reality การได้ลงมือปฏิบัติจริง	4.71	0.49	มากที่สุด
3.9 3R-3 Recognition การตระหนักรู้และให้ความสำคัญ	4.71	0.455	มากที่สุด
4. ฐานประสบการณ์ชีวิต (เนื้อหาการสอน)	4.71	0.49	มากที่สุด
4.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิดีโอ	4.71	0.49	มากที่สุด
4.2 หลักการสร้างงานวิดีโอ	4.71	0.49	มากที่สุด
4.3 ความรู้จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัวแบบฐานประสบการณ์	4.71	0.49	มากที่สุด
4.4 การคิดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ฐานประสบการณ์ชีวิตเพื่อการผลิตสื่อวิดีโอ	4.71	0.49	มากที่สุด
4.5 เขียนบทและจัดทำสตอรี่บอร์ด	4.71	0.49	มากที่สุด
4.6 การวิเคราะห์องค์ความรู้ด้านการทำ CPR มาบูรณาการกับการเขียนบทและสตอรี่บอร์ด	4.71	0.49	มากที่สุด

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม		ความเหมาะสม		
การเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
4.7	การวางโครงเรื่อง	4.71	0.49	มากที่สุด
4.8	การวางแผนและการเตรียมทรัพยากรเพื่อการผลิตเพื่อการผลิตวิดีโอ	4.71	0.49	มากที่สุด
4.9	Workshop การเขียนบทที่เกิดจากการบูรณาการความรู้จากศาสตร์วิชาต่าง ๆ	4.71	0.49	มากที่สุด
4.10	เลือกช่องทางการเผยแพร่	4.71	0.49	มากที่สุด
4.11	เผยแพร่	4.73	0.447	มากที่สุด
5.	ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	4.71	0.49	มากที่สุด
5.1	แผนการจัดการเรียนรู้	4.71	0.49	มากที่สุด
5.2	ใบความรู้	4.86	0.38	มากที่สุด
5.3	สื่อวิดีโอ	4.71	0.49	มากที่สุด
5.4	คู่มือครู	4.71	0.49	มากที่สุด
5.5	แบบฝึกทักษะ	4.71	0.49	มากที่สุด
5.6	แบบทดสอบก่อนเรียน	4.71	0.49	มากที่สุด
5.7	แบบทดสอบหลังเรียน	4.71	0.49	มากที่สุด
5.8	รูปแบบการจัดการเรียนรู้	4.71	0.49	มากที่สุด
5.9	แบบประเมินผลการเรียนรู้	4.86	0.38	มากที่สุด
6.	แนวคิดการผลิตสื่อสร้างสรรค์	4.66	0.59	มากที่สุด
6.1	ขั้นก่อนการผลิต ได้แก่ การกำหนดกลุ่มเป้าหมายและรูปแบบการนำเสนอ / การเขียนบท / การเขียนสตอรี่บอร์ด / การวางแผนการถ่ายทำ / การจัดทำ การวางแผน และการเตรียมทรัพยากรต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิต (Footage) เพื่อการผลิตวิดีโอ	4.57	0.79	มากที่สุด
6.2	ขั้นตอนการผลิต ได้แก่ การถ่ายทำ / การตัดต่อและ สเปเชียลเอฟเฟค	4.71	0.49	มากที่สุด
6.3	ขั้นหลังการผลิต ได้แก่ การนำเสนอ / การเผยแพร่ผลงาน	4.71	0.49	มากที่สุด
องค์ประกอบของกระบวนการของ Blended Learning 3 CPR Based-On 7Es Learning Cycle Model		4.67	0.577	มากที่สุด
1.	ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม	4.71	0.49	มากที่สุด
1.1	กระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้เดิมเพื่อนำมาวางแผนการจัดการเรียนรู้	4.57	0.79	มากที่สุด
1.2	ตรวจสอบกลุ่มเป้าหมายและกำหนดรูปแบบการนำเสนอวิดีโอโดยให้ผู้เรียนได้มี วิจารณ์ญาณและแก้ปัญหาที่เกิดจากสถานการณ์รอบตัว	4.71	0.49	มากที่สุด
1.3	ตรวจสอบองค์ความรู้และการให้ความสำคัญกับการเรียนรู้แบบฐานประสบการณ์	4.62	0.669	มากที่สุด
2.	ขั้นสร้างความสนใจ	4.71	0.49	มากที่สุด
2.1	การนำเสนอเนื้อหาหรือเรื่องที่น่าสนใจซึ่งอาจเกิดขึ้นจากความสนใจของผู้เรียนหรือ เกิดจากความสนใจของผู้เรียน หรือเกิดจากการอภิปรายภายในกลุ่ม	4.57	0.79	มากที่สุด
2.2	สรุปความเป็นองค์รวม (Holist city) เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการใช้ความรู้ข้าม ศาสตร์กับประเด็นที่สนใจโดยใช้วิจารณ์ญาณในการแก้ปัญหา อาศัยความร่วมมือ และการสื่อสารที่เน้นการสังเคราะห์จากปรากฏการณ์เป็นฐาน	4.57	0.79	มากที่สุด
2.3	สร้างความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้และให้ความสำคัญกับสถานการณ์ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน	4.71	0.463	มากที่สุด

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม		ความเหมาะสม		
การเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
3.	ขั้นสำรวจและค้นหา	4.71	0.49	มากที่สุด
3.1	ศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างละเอียด ได้แก่ ขั้นตอนกระบวนการสร้างงานวิดีโอ เพื่อวางแผนการถ่ายทำไปสู่ขั้นการผลิต	4.71	0.49	มากที่สุด
3.2	ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมรวบรวมข้อมูล ข้อสนเทศเกี่ยวกับสาเหตุของผู้ป่วยที่ต้องได้รับการช่วยชีวิตเบื้องต้น (CPR)	4.71	0.49	มากที่สุด
3.3	สำรวจเนื้อหาสาระของบทและสตอรี่บอร์ดในเรื่องของความสอดคล้องและประยุกต์ในการแก้ปัญหาหรือสร้างคุณประโยชน์ที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของผู้เรียนและชุมชน ทำให้การเรียนรู้มีความหมาย	4.79	0.418	มากที่สุด
4.	ขั้นอธิบาย	4.86	0.38	มากที่สุด
4.1	นำข้อมูลข้อสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์ แปรผล สรุปผล และนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ	4.86	0.38	มากที่สุด
4.2	การบรรยาย สร้างแบบจำลอง และนำเสนอการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authenticity) การเรียนรู้ต้องใช้สถานการณ์ปัญหาของโลกแห่งความเป็นจริงในการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เกี่ยวข้อง	4.71	0.49	มากที่สุด
4.3	วางโครงเรื่อง เตรียมทรัพยากรเพื่อการผลิตวิดีโอ	4.71	0.49	มากที่สุด
4.4	ลงมือปฏิบัติการร่างโครงเรื่องโดยบูรณาการโครงเรื่องกับองค์ความรู้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อสร้างผลงานวิดีโอ	4.64	0.633	มากที่สุด
5.	ขั้นขยายความคิด	4.71	0.49	มากที่สุด
5.1	การนำโครงเรื่องและสตอรี่บอร์ดมาเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือแนวคิดที่ได้ค้นคว้าเพิ่มเติมหรือข้อสรุปที่ได้ไปใช้อธิบายให้เกิดความชัดเจนและถูกต้อง	4.57	0.79	มากที่สุด
5.2	วิเคราะห์ข้อมูล ข้อสนเทศให้เกิดเป็นองค์ความรู้เพื่อนำไปสร้างผลงานวิดีโอที่สามารถเผยแพร่ได้	4.71	0.463	มากที่สุด
6.	ขั้นประเมินผล	4.71	0.49	มากที่สุด
6.1	การประเมินผลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่าง ๆ	4.71	0.49	มากที่สุด
6.2	ประเมินความถูกต้องของสมมติฐานการสร้างทฤษฎีผู้เรียนสามารถวางแผนกระบวนการ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้ต้องเกี่ยวข้องกับบริบทของการแก้ปัญหา การเรียนรู้เชื่อมโยง กับสถานการณ์หรือปรากฏการณ์จริง	4.71	0.49	มากที่สุด
6.3	ผลิตผลงานวิดีโอตามบทและสตอรี่บอร์ดที่ได้รับการประเมินความถูกต้องเพื่อผลงานเผยแพร่ได้อย่างกว้างขวาง	4.71	0.469	มากที่สุด
7.	ขั้นนำความรู้ไปใช้	4.71	0.49	มากที่สุด
7.1	สร้างผลงานวิดีโอเพื่อการเผยแพร่อย่างถูกหลักความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่บูรณาการ	4.71	0.49	มากที่สุด
7.2	เกิดองค์ความรู้ให้กับผู้เรียนที่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตจริง	4.71	0.49	มากที่สุด
การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต		4.86	0.38	มากที่สุด
1.	ขั้นเตรียมการสอน	4.86	0.38	มากที่สุด

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต	ความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
- ครูอัปโหลดไฟล์ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชิ้นโซเชียลมีเดียในช่องทางเฟซบุ๊กหรือไลน์ Line กลุ่มที่ครูได้สร้างไว้ และช่องทางอื่น ๆ ที่นักเรียนสามารถติดตามได้ เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารเพื่อการศึกษา	4.86	0.354	มากที่สุด
2. ขั้นสอน	4.84	0.39	มากที่สุด
2.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน	4.86	0.38	มากที่สุด
ขั้นที่ 1 ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (Elicitation)	4.86	0.38	มากที่สุด
2.2 ขั้นการสอน	4.86	0.38	มากที่สุด
ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement Phase)	4.86	0.38	มากที่สุด
ขั้นที่ 3 ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration Phase)	4.86	0.38	มากที่สุด
ขั้นที่ 4 ขั้นอธิบาย (Explanation Phase)	4.86	0.38	มากที่สุด
ขั้นที่ 5 ขั้นขยายความคิด (Expansion Phase)	4.86	0.38	มากที่สุด
2.3 ขั้นสรุป	4.79	0.42	มากที่สุด
ขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผล (Evaluation Phase)	4.86	0.38	มากที่สุด
ขั้นที่ 7 ขั้นนำความรู้ไปใช้ (Extension Phase)	4.71	0.46	มากที่สุด
3. ขั้นหลังสอน	4.71	0.49	มากที่สุด
3.1 ทบทวนความรู้ที่ได้รับจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้	4.71	0.49	มากที่สุด
3.2 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน	4.71	0.49	มากที่สุด
3.4 ร่วมตรวจสอบและเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อยและเน้นให้นักเรียนมีจิตอาสา	4.71	0.49	มากที่สุด
4. บทบาทของครูผู้สอน	4.71	0.49	มากที่สุด
4.1 ครูกำหนดให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน	4.71	0.49	มากที่สุด
4.2 ศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เข้าใจก่อนการจัดการเรียนการสอน	4.71	0.49	มากที่สุด
4.3 ครูอธิบายเกี่ยวกับการศึกษาและการปฏิบัติตามชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้กับนักเรียน	4.71	0.49	มากที่สุด
4.4 ครูดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้	4.71	0.49	มากที่สุด
4.5 ครูให้นักเรียนดาวน์โหลดไฟล์ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้จากโซเชียลมีเดีย (Social Media) ในช่องทาง Facebook หรือ Line กลุ่มที่ครูได้สร้างไว้ เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารเพื่อการศึกษา	4.71	0.49	มากที่สุด
4.6 ครูกำกับติดตามการทำกิจกรรมและให้คำปรึกษากับนักเรียน	4.71	0.49	มากที่สุด
4.7 ครูประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้วิธีการสุ่มเรียกนักเรียนเพื่อนำเสนองานหน้าชั้นเรียน	4.73	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิตสรุปได้ ดังนี้

องค์ประกอบด้านแนวคิดทฤษฎี ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.73 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ทฤษฎี 7Es Learning Cycle มีความเหมาะสม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.71 2) ทฤษฎีการเรียนรู้ฐานประสบการณ์ (Phenomenon-Based Learning) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.57 3) แนวคิดกระบวนการเรียนรู้ 3CPR มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.71 4) แนวคิดฐานประสบการณ์ชีวิต (เนื้อหาการสอน) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.71 5) แนวคิดชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.71 และ 6) แนวคิดการผลิตสื่อสร้างสรรค์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.66

องค์ประกอบของกระบวนการของ Blended Learning 3 CPR Based-On 7Es Learning Cycle Model ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (Elicitation) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.71 2) ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement Phase) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.71 3) ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration Phase) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.71 4) ขั้นอธิบาย (Explanation Phase) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.86 5) ขั้นขยายความคิด (Expansion Phase) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.64 6) ขั้นประเมินผล (Evaluation Phase) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.71 และ 7) ขั้นนำความรู้ไปใช้ (Extension Phase) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.71

การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.86 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ขั้นเตรียมการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.86 2) ขั้นสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.84 3) ขั้นหลังสอน ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.71 4) บทบาทของครู ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.71

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต พบว่า รูปแบบการจัดการการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต เรียกว่า Blended Learning 3 CPR Based On 7Es Learning Cycle Model ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (Elicitation) 2) ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement Phase) 3) ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration Phase) 4) ขั้นอธิบาย (Explanation Phase) 5) ขั้นขยายความคิด (Expansion Phase) 6) ขั้นประเมินผล (Evaluation Phase) และ 7) ขั้นนำความรู้ไปใช้ (Extension Phase) สอดคล้องกับ วราภรณ์ มิ่งเมือง (2560) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น เรื่อง การถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียน และคู่มือครู โดยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม 2) ขั้นสร้างความสนใจ 3) ขั้นสำรวจและค้นหา 4) ขั้นอธิบาย 5) ขั้นขยายความรู้ 6) ขั้นประเมินผล 7) ขั้นนำความรู้ไปใช้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิตมีความเหมาะสมทั้งในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านองค์ประกอบด้านแนวคิดทฤษฎี ด้านองค์ประกอบของกระบวนการของ Blended Learning 3 CPR Based-On 7Es Learning Cycle Model และด้านการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต เนื่องจากการพัฒนารูปแบบฯ ใช้กระบวนการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบฯ และอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิในการพัฒนารูปแบบฯ ให้มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ ไพฑูรย์ กานต์ธัญลักษณ์ (2557) ผลการประเมินรับรองรูปแบบของผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าองค์ประกอบและขั้นตอนอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด และสอดคล้องกับ วิชุดา มาลาสาย (2561) ที่พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมากที่สุด

ความเหมาะสมขององค์ประกอบด้านแนวคิดทฤษฎี ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องมาจากการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบนั้น ได้มาจากการสังเคราะห์เอกสาร ร่วมกับการสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งนำไปสู่กระบวนการของรูปแบบ และมียุทธศาสตร์ที่เป็นไปตาม Kibler (1970) ที่นำเสนอไว้ว่า ระบบการจัดการเรียนรู้มี 5 องค์ประกอบได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน 2) การวัดพฤติกรรมพื้นฐานเป็นการตรวจสอบความพร้อมความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้น 3) การจัดกระบวนการเรียนการสอนเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน และ 4) การประเมินผลรวมเป็นการประเมินผลเพื่อตรวจสอบว่าการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด มีวิธีการจัดการเรียนการสอนเหมาะสมเพียงใด ฯลฯ และสอดคล้องกับ วิชุดา มาลาสาย (2561) ที่พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนทั้ง 7 องค์ประกอบส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดีขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด

ความเหมาะสมขององค์ประกอบของกระบวนการของ Blended Learning 3 CPR Based-On 7Es Learning Cycle Model ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ได้มีการออกแบบขึ้นเพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ต้องการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการจัดการศึกษา (Anderson (1997; Duke, 2004) และกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมเกิดขึ้นจากยุทธวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ เป้าหมายอยู่ที่การให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้เป็นสำคัญ (LearnEducation, 2560) สอดคล้องกับการศึกษาของ วิชุดา มาลาสาย (2561) ที่พบว่า องค์ประกอบด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ส่งผลให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด

ความเหมาะสมของการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ประทวน คล้ายศรี (2559) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับแนวคิดอภิปัญญาสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

1) รูปแบบการจัดการการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต เรียกว่า Blended Learning 3 CPR Based-On 7Es Learning Cycle Model ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (Elicitation) 2) ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement Phase) 3) ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration Phase) 4) ขั้นอธิบาย (Explanation Phase) 5) ขั้นขยายความคิด (Expansion Phase) 6) ขั้นประเมินผล (Evaluation Phase) และ 7) ขั้นนำความรู้ไปใช้ (Extension Phase)

2) การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต อยู่ในระดับมากที่สุด มีรายละเอียด ดังนี้

3) ความเหมาะสมขององค์ประกอบด้านแนวคิดทฤษฎี ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ 1) ทฤษฎี 7Es Learning Cycle 2) ทฤษฎีการเรียนรู้ฐานประสบการณ์ (Phenomenon-Based Learning) 3) แนวคิดกระบวนการเรียนรู้ 3CPR 4) แนวคิดฐานประสบการณ์แห่งชีวิต (เนื้อหาการสอน) 5) แนวคิดชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 6) แนวคิดการผลิตสื่อสร้างสรรค์

4) ความเหมาะสมขององค์ประกอบของกระบวนการของ Blended Learning 3 CPR Based-On 7Es Learning Cycle Model ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน พบว่า 1) ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (Elicitation) 2) ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement Phase) 3) ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration Phase) 4) ขั้นอธิบาย (Explanation Phase) 5) ขั้นขยายความคิด (Expansion Phase) 6) ขั้นประเมินผล (Evaluation Phase) และ 7) ขั้นนำความรู้ไปใช้ (Extension Phase)

5) ความเหมาะสมของการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน พบว่า 1) ขั้นเตรียมการ 2) ขั้นสอน 3) ขั้นหลังสอน ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.71 4) บทบาทของครู

2. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) วิธีการสอนโดยเน้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ (7Es Learning Cycle) เหมาะที่จะนำมาใช้กับรายวิชาที่มีการบูรณาการในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในรูปแบบ Active Learning ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และการให้ข้อมูลสะท้อนกลับ มีการเรียนรู้แบบนำตนเอง และสามารถเชื่อมโยงความรู้หรือประสบการณ์เดิมกับการเรียนรู้ใหม่ได้เป็นอย่างดี โดยการฝึกทักษะให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ การนำประสบการณ์ในชีวิตประจำวันมาสร้างสถานการณ์เพื่อนำเสนอสถานการณ์นั้น ๆ พร้อมวิธีการแก้ปัญหาตามกระบวนการจนสำเร็จ เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ในการเลือกตัดสินใจในการผลิตและการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงนำวิธีการสอนดังกล่าวข้างต้นมาใช้กับรายวิชา วิทยาการคำนวณ เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรู้เท่าทัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ ด้วยวิธีการสอนโดยเน้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ (7Es Learning Cycle) พบว่า นักเรียนได้แรงจูงใจจากวิธีการสอนข้างต้น มีความสนใจในเนื้อหาวิชา และสามารถประยุกต์ให้เกิดทักษะชีวิต พัฒนาการเรียนรู้จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัว และสามารถแก้ปัญหาได้ ทำให้เกิดความตระหนักรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรู้เท่าทัน

2) เนื่องจากวิธีการสอนโดยเน้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ (7Es Learning Cycle) มีความซับซ้อน เนื่องจากใช้วิธีการสอนแบบผสมผสานทำให้เกิดเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ ดังนั้นผู้นำวิธีการสอนนี้ไปใช้ จึงต้องทำความเข้าใจความหมาย และความสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างสมบูรณ์ และครบกระบวนการ

3) การนำวิธีการสอนโดยเน้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ (7Es Learning Cycle) ควรนำมีการขยายขอบเขตของประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อศึกษาประชากรในกลุ่มที่กว้างขึ้น และสามารถเปรียบเทียบความสัมพันธ์และความแตกต่างได้

3. ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำปัจจัยอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับวิธีการสอนในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ (7Es Learning Cycle) เข้ามาพิจารณาเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในการนำไปใช้กับรายวิชาอื่น ๆ ได้อย่างกว้างขวางขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ถนอมพร เลาหจรัสแสง. (2541). *คอมพิวเตอร์ช่วยสอน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรงสิริ วิชิรานนท์ อรุณี อรุณเรือง นิตินันท์ ศรีสุวรรณ และสุนันทา ชุตินันท์. (2561). ความต้องการจำเป็นในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางนัศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 3(1), 75-86.
- ธานินทร์ อินทวิเศษ และคณะ. (2562). เทคโนโลยีและนวัตกรรมกับการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล. *Veridian E-Journal, Silpakorn University Humanities, Social Sciences and art*, 12(6), 478-494.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.
- ประทวน คล้ายศรี. (2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับแนวคิดอภิปัญญาสำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ไพฑูรย์ กานต์ธัญลักษณ์. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยการเรียนแก้ปัญหาร่วมกันและเทคนิคซินเนคติกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครู. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม
- วรภรณ์ มิ่งเมือง. (2560). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น เรื่อง การถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. สืบค้นจาก https://www.pks.ac.th/news/pks_09072560235.html
- วิชุดา มาลาสาย. (2561). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสว่างแดนดิน. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในโครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแปลกเป้า สพฐ.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561). กรุงเทพฯ: พรินทวาทกรภาพิก.
- LearnEducation. (2560). *Blended learning การเรียนแบบผสมผสาน ตอบโจทย์ยุค New Normal*. สืบค้นจาก <https://www.learneducation.co.th/blended-learning/>
- Anderson, T. P. (1997). Using models of instruction. In C. R. Dills, & A. J. Romiszowski (Eds), *Instructional development paradigms*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.
- Duke, Daniel, L. (2004). *The Challenges of Educational Change*. Pearson Education, Inc.
- Eisenkraft, A. (2003). Expanding the 5E model: A proposed 7E model emphasizes “transfer of learning” and the importance of eliciting prior understanding. *[Teacher Practitioner]. The Science Teacher*, 70, 56-59.
- Kibler, R. J. (1970). Behavioral objective and instructional process. In Milton Muse (Ed.), *Selected reading for the introduction to the teaching profession*, p. 44-53.

สภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการ นิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์

นุตประวีณ์ ภัครวัฒน์อังกูร*

รับบทความ 3 มกราคม 2566 แก้ไขบทความ 4 พฤษภาคม 2566 ตอบรับบทความ 19 พฤษภาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม จากคณะกรรมการการบริหารโรงเรียนบ้านจัดสรร จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ครูประจำการ จำนวน 6 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการการบริหารโรงเรียนบ้านจัดสรร ครูประจำการ คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองในคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองระดับสถานศึกษา จำนวน 30 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน พบว่า สภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน อยู่ในระดับน้อย 2) ด้านความต้องการในการนิเทศภายใน พบว่า ความต้องการในการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ความต้องการพัฒนาคุณภาพครู พบว่า ทั้งในภาพรวมและรายด้านความต้องการในการนิเทศด้านการพัฒนาคุณภาพครู อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: สภาพปัจจุบัน, ความต้องการ, คุณภาพการศึกษา, กระบวนการนิเทศภายใน, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านราหล

*ผู้ประสานงานหลัก: Nutprawee2522@gmail.com

The Current Situation and the Need for Educational Quality Improvement at Ban Jadsan School in Phetchabun Province Using Internal Supervision Process with Integrated Methods to Promote Active Learning Management Behaviors of Teachers

Nutparawi Phakkharawatoangkun*

Received 3 January 2023; Revised 4 May 2023; Accepted 19 May 2023

Abstract

The purpose of this research was to study the current situation and the need for educational quality improvement by using internal supervision in a mixed model to promote active learning management behaviors of Ban Jadsan School, Phetchabun Province. This research was mixed method including qualitative research with a group conversation method from the administrative committee of housing estates in the amount of 10 people, consisting of 6 full-time teachers and 4 school committees obtained by purposive selection and quantitative research by using questionnaires to the sample group consisted of board of directors of Ban Jadsan School, teachers, school committees and parents in the parent network committee at the school level, 30 people. The statistics to analyze the data were mean ($\bar{x}$), and standard deviation (S.D). The results showed that: The current state in internal supervision was divided into 2 aspects: the current state in internal supervision found that the current state in internal supervision low level. The needs for internal supervision found that the needs for internal supervision at the highest level. The need for teacher quality development was found in both the overall and individual aspects of the need for supervision in teacher quality development was at the highest level.

Keywords: Current State, Need, Educational Quality, Internal Supervision Process, Active Learning Management

Director, Ban Rahul School

*Corresponding Author: Nutprawe2522@gmail.com

บทนำ

การนิเทศภายในการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการให้บริการช่วยเหลือ สนับสนุน เป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อปรับปรุงงานต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน ที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น และมีลักษณะที่พึงประสงค์ การนิเทศการจัดการเรียนการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ นั้นจัดเป็นงานหลักประการหนึ่งของการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นภารกิจงานที่มีความสำคัญยิ่งของการบริหารงานวิชาการ โดยการนิเทศภายในโรงเรียนมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและส่งเสริม พัฒนาการบริหารและงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นการนิเทศที่ครอบคลุมถึงการนิเทศการสอน การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาบุคลากร โดยมีการกิจในการพัฒนาผู้รับการนิเทศโดยการให้คำปรึกษา แนะนำ หรือจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้รับการนิเทศปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมสำคัญตามเงื่อนไขที่ผู้นิเทศเสนอแนะ สอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ผู้นิเทศเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการที่จะนำพาคุณภาพการศึกษาไปสู่เป้าหมาย ตลอดจนเป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งยังสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นได้ ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2556) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ ได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาสาระวิชา ทักษะ กระบวนการ มีคุณธรรมและจริยธรรมมีเจตคติ และค่านิยมที่ถูกต้อง โดยมีครูเป็นผู้จัดการและอำนวยความสะดวก เปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดวางแผน ลงมือปฏิบัติ และหาข้อสรุปหรือข้อค้นพบ จนเกิดการเรียนรู้ นอกจากนี้ในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพควรคำนึงถึงผลด้วยว่าหลังจากที่จัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่คาดหวัง ดังที่ ธีรณัฐ อุ่นศิริ สุนันทา แก้วสุข และกริช ภัทรภาคิน (2561) กล่าวว่า ครูเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญยิ่งในการที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุตามเป้าหมายของการศึกษา ครูนั้นควรมีบทบาทมากที่สุดในโรงเรียน มีส่วนที่จะสร้างองค์ความรู้ และจัดประมวลประสบการณ์ให้กับนักเรียน ควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาบุคลิกภาพทั้งทางกาย ทางอารมณ์ และทางจิตใจ มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ รักและเมตตาศิษย์ สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2557) กล่าวว่า ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการสร้างการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดีคนเก่ง และมีจิตอาสาเพื่อสังคม หลักการสำคัญของการเรียนรู้ คือต้องเรียนให้รู้จริงรวมทั้งเห็นคุณค่าของการเรียนรู้นั้น ซึ่งจะเป็นพื้นฐานให้การเรียนรู้ในขั้นตอนต่อ ๆ ไป

ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนบ้านจัดสรร จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สมศ. รอบที่ 3 พ.ศ. 2556 พบว่า คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายนอกได้ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและจำเป็นต้องพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนให้เข้มแข็ง เนื่องจากขาดการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง เป็นข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างแท้จริง เพราะมีแต่ตัวชี้วัดที่ครอบคลุมทั้งคุณภาพห้องเรียน คุณครู และคุณภาพผู้เรียน หากสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เหมาะสมด้วยระบบและรูปแบบการนิเทศ กำกับ ติดตามที่มีประสิทธิภาพ

จากข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนบ้านจัดสรร ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงกับการพัฒนาระบบนิเทศภายในของโรงเรียนให้เข้มแข็งซึ่งเป็นภาระงานของกลุ่มบริหารวิชาการ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข ภาระงานของกลุ่มบริหารวิชาการโดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านจัดสรร และความต้องการ

ด้านการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า สภาพปัญหา การบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนบ้านจัดสรร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.16$, S.D.=0.56) เมื่อพิจารณาตามภาระงานของกลุ่มบริหารวิชาการ พบว่าภาระงานด้านการนิเทศการศึกษา มีระดับการปฏิบัติอยู่ในอันดับที่ 17 ระดับคุณภาพน้อย ($\bar{X}=2.38$, S.D.=0.68) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบ้านจัดสรร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ภายในโรงเรียนไม่ได้รับการพัฒนา สามารถเชื่อมโยงไปถึงผลกระทบที่จะเกิดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานของครู ซึ่งเป็นภาพสะท้อนที่มีนัยต่อการนิเทศภายในโรงเรียนทั้งสิ้น

ภายใต้การบริหารจัดการ โรงเรียนบ้านจัดสรร ยังคงมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการศึกษาโดยเน้นการยกระดับคุณภาพครูและนักเรียน ทั้งนี้การพัฒนาครูโดยการนิเทศภายใน ใช้ทรัพยากรของโรงเรียน จะเป็นการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (Whole-School Approach) ที่จะมุ่งเน้นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ด้วยความร่วมมือและเปิดโอกาส / ประสานงานให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้ครูมีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอน มีความสามารถในการวางแผนออกแบบการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ที่อาศัยทักษะกระบวนการใช้การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง โดยคำนึงถึงคุณภาพผู้เรียนเป็นเป้าหมายสุดท้าย ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายหลักในการดำเนินการพัฒนาห้องเรียนคุณภาพตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (สุภารักษ์ กิตติรัชดานนท์, 2551) ขณะเดียวกันการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความสามารถ และมีพฤติกรรมดังกล่าวก็สอดคล้องกับการพัฒนาครูให้ตอบสนองต่อมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ทั้งด้านความรู้ ประสบการณ์ การปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ทั้งในฐานะผู้สอนที่เชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ และในฐานะผู้ให้การนิเทศที่มีทักษะในการช่วยเหลือนิเทศเพื่อนครูด้วยกัน

จากที่มาและสภาพปัญหาด้านการนิเทศภายในทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อนำผลการศึกษาไปพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัย ข้อมูลสถิติต่าง ๆ เกี่ยวกับการนิเทศภายในรูปแบบการพัฒนาครูประจำการ เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พฤติกรรมครูที่พึงประสงค์ การถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพ แนวคิดพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์เนื้อหาสาระ

ประเด็นสำคัญ เพื่อหาปัจจัยหรือวิธีการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน นำความรู้ที่ได้มาตั้งประเด็นคำถามเพื่อการสอบถาม การสนทนาประเด็นเฉพาะและการสัมภาษณ์เชิงลึก

1.2 การสอบถามความคิดเห็นครูประจำการโรงเรียนบ้านจัดสรร เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการทางการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านสภาพปัจจุบันและความต้องการในการนิเทศภายใน ประกอบด้วย ด้านสภาพปัจจุบันของการนิเทศ มี 6 ประเด็น ได้แก่ (1) การศึกษาและการวิเคราะห์ (2) การออกแบบวางแผน (3) กำหนดกระบวนการนิเทศภายใน (4) ดำเนินการชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยง (5) การประเมินผลเพื่อพัฒนา และ (6) สะท้อนผลและรายงานผล และ 2) ด้านการพัฒนาคุณภาพครู

1.3 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญที่เป็นศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน และผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ในฐานะผู้เชี่ยวชาญการบริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) บทบาทครูในฐานะผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ปัจจัยหรือองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1.4 จัดสนทนาประเด็นเฉพาะ (Focus Group) ได้แก่ คณะกรรมการการบริหารโรงเรียนบ้านจัดสรร จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ครูประจำการ จำนวน 6 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง สำหรับสังเกตและบันทึก ณ วันที่ 1/2 แบบสังเกตและบันทึกการสนทนาจัดกลุ่มประเด็นเฉพาะ (Focus Group) ที่เน้นสารสนเทศเกี่ยวกับความต้องการที่แท้จริงในการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

1.5 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการการบริหารโรงเรียนบ้านจัดสรร ครูประจำการ คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองในคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองระดับสถานศึกษา จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1 แบบสอบถาม (สำหรับคณะกรรมการนิเทศภายใน) ที่เน้นสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการในการนิเทศภายใน ด้านสภาพปัจจุบันของการนิเทศ การพัฒนาคุณภาพครู ความเหมาะสม /ความต้องการ / ความจำเป็นของการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน การพัฒนาคุณภาพครูประจำการ และบทบาทการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานที่ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) พฤติกรรมครูที่พึงประสงค์ ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ

2) นำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาประมวลและสังเคราะห์เนื้อหา กำหนดโครงสร้างและข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ความต้องการในการนิเทศภายใน การพัฒนาคุณภาพครู และพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีค่าน้ำหนักคะแนน 5 ระดับ

2.2 แบบสังเกตและบันทึก การสนทนากลุ่มประเด็นเฉพาะ (Focus Group) ที่เน้นสารสนเทศเกี่ยวกับความต้องการที่แท้จริงในการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน พฤติกรรมครูที่พึงประสงค์ ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ

2) นำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาประมวลและสังเคราะห์เนื้อหา เพื่อกำหนดข้อคำถาม ซึ่งถามเกี่ยวกับการกำหนดโครงสร้างและกรอบการดำเนินงานการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แบบสอนงานด้านความต้องการ ด้านวัตถุประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านกระบวนการ ด้านวิธีการ ด้านระยะเวลา ด้านปัจจัยสนับสนุน และด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับของการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสังเกตและบันทึกการสนทนากลุ่ม

3. การหาคุณภาพเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 1) แบบวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร 2) แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และ 3) แบบสังเกตและบันทึกการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการหาคุณภาพ ดังนี้

3.1 นำแบบสอบถามการศึกษาลักษณะปัจจุบันและความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ เสนอผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นที่ปรึกษางานวิจัย จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยการวิเคราะห์ค่า IOC (Item Objective Congruence Index) ของเครื่องมือแต่ละฉบับเป็นรายประเด็นและ / หรือรายข้อ แล้วพิจารณาเลือกประเด็นหรือข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.60 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2535: 62) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประเด็นและข้อคำถามมีค่า IOC มากกว่า 0.60 ทุกรายการ

3.2 นำเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ในอำเภอศรีเทพ จำนวน 30 คน ได้แก่ ครูโรงเรียนบ้านนาสนุ่น จำนวน 6 คน ครูโรงเรียนบ้านหนองบัว จำนวน 17 คน และครูโรงเรียนบ้านสันติธรรม จำนวน 7 คน ซึ่งไม่ใช่แหล่งข้อมูล นำข้อมูลไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของแบบสอบถามฉบับที่ 1/1 ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .7160

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการ ดังนี้

4.1 การศึกษาเอกสาร ดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารและขอบเขตการวิจัยจากแบบวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารที่สร้างขึ้น พิจารณาเนื้อหาสาระของเอกสารแต่ละประเภทที่มีความสอดคล้องกัน นำมาสรุปผลการสังเคราะห์เป็นปัจจัยด้านต่าง ๆ

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังแหล่งข้อมูลครูโรงเรียนบ้านจัดสรรที่มีประสบการณ์ในการนิเทศเพื่อนครู ติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเองได้ครบทุกฉบับ

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองในคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองระดับสถานศึกษา เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการเครือข่ายระดับสถานศึกษา โดยได้รับความร่วมมือตอบแบบสอบถามคืนด้วยตนเองได้ครบทุกฉบับ

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดกลุ่มสนทนาประเด็นเฉพาะ ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 และครูประจำการในโรงเรียนบ้านจัดสรร จัดกลุ่มสนทนาประเด็นเฉพาะ โดยใช้สถานที่ห้องประชุมโรงเรียนบ้านจัดสรร

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยระยะที่ 1 ดำเนินการ ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากแบบสังเกตและบันทึกการสนทนากลุ่ม และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) บันทึกข้อมูลประมวลความคิดเห็น และลงข้อสรุป

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยจำแนกเป็นแบบสอบถามที่เป็นแบบสำรวจรายการ ใช้วิธีแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนแบบมาตราส่วนประเมินค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการทางการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ได้ ดังนี้

1. สรุปสาระสำคัญจากการวิเคราะห์ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปสาระสำคัญจากการวิเคราะห์ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน

ประเด็นที่ใช้ในการศึกษา	สาระสำคัญที่นำไปประยุกต์ใช้ในการวิจัย
ผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน	หลักการและแนวคิดการนิเทศภายใน - ศุภพร คล้ายเอม (2548) เห็นสมควรให้บุคลากรภายในโรงเรียนต่าง ๆ ดำเนินการนิเทศกันเอง - ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548) การศึกษามีคุณภาพขึ้นอยู่กับที่การจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา ดังนั้นภารกิจหลักของโรงเรียน คือการดำเนิน งานด้านวิชาการ ได้แก่ งานหลักสูตรและการเรียนการสอน และมีการกิจในการสนับสนุนการเรียนการสอน - เกษรา กลิ่นเพ็ง (2545) การนิเทศภายใน เป็นการสร้างกระบวนการนิเทศการเรียนการสอนที่มีความต่อเนื่องสม่ำเสมอ ช่วยแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นได้ทันทั่วทั้งที่เป็นการใช้บุคลากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า - กนก พานทอง (2547) เหตุที่ต้องมีความจำเป็นในการนิเทศภายในโรงเรียน คือเป็นการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน

ประเด็นที่ใช้ในการศึกษา	สาระสำคัญที่นำไปประยุกต์ใช้ในการวิจัย
	การนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เป็นการส่งเสริมให้ผู้บริหาร คณะครู ได้ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนเองให้มีคุณภาพ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนด เนื่องจาก การขาดแคลนผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา โดยตำแหน่งมีอย่างจำกัดจึงไม่สามารถสนองตอบความต้องการการนิเทศการศึกษา การนิเทศไม่ทั่วถึงไม่มีคุณภาพ จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศภายใน ประกอบด้วยกับผู้บริหารและครูในโรงเรียน ซึ่งในปัจจุบันผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถเพียงพอ อีกทั้งยังเป็นผู้รู้ปัญหาแท้จริง สามารถติดตามการปฏิบัติงานหรือผลกรณินเทศได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจาก อยู่ใกล้ชิดกัน ทำให้การนิเทศดำเนินไปถึงจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ได้ง่าย
	การนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน การนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานเป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาจากแนวคิดของนักการศึกษาหลายๆ ท่าน ซึ่งเป็นกระบวนการนิเทศการศึกษาที่สามารถนำไปปฏิบัติงานอย่างมีแบบแผนตามลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันอย่างมีระเบียบ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นการศึกษาและวิเคราะห์ (Study and Analysis) 2. ขั้นการออกแบบวางแผน (Planning Design) 3. ขั้นกำหนดกระบวนการนิเทศภายใน (Internal Supervision Process) 4. ขั้นการชี้แนะและเป็นที่ปรึกษา (Coaching and Mentoring) 5. ขั้นการประเมินผลเพื่อการพัฒนา (Evaluation for Development) 6. ขั้นสะท้อนผลและรายงานผล (Reflection and Reporting)
ผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การเรียนรู้ แบบเชิงรุก (Active Learning) เป็นการเรียนรู้ ที่เน้นด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้มากขึ้น สรุปได้ ดังนี้ (Sheffield Hallam University, 2000) 1. เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม 2. เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 3. เน้นการร่วมมือระหว่างผู้เรียน 4. ผู้เรียนรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน 5. ผู้สอนเป็นเพียงผู้ชี้แนะและประสานการณ์และ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ 6. ผู้เรียนเป็นเจ้าของความคิดและการทำงาน 7. เน้นทักษะ การวิเคราะห์และการแก้ปัญหา 8. ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง 9. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตร 10. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 11. ใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย
ผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพฤติกรรมครูที่พึงประสงค์	พฤติกรรมการสอนของครู พฤติกรรมการเรียนการสอนของครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในคุณภาพการศึกษาส่งผลให้เห็นเด่นชัดในรูปแบบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยพฤติกรรมที่ครูแสดงออกจะส่งเสริมหรือลดรั้งการเรียนของผู้เรียนมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการสอนของครูเพื่อให้นักเรียนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ดังนี้ 1. พัฒนาหลักสูตรที่เน้นการสร้างมนทัศน์

ประเด็นที่ใช้ในการศึกษา	สาระสำคัญที่นำไปประยุกต์ใช้ในการวิจัย
	2. ครูต้องมีการเตรียมการสอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
	3. ครูต้องจัดบรรยากาศในการเรียนเพื่อส่งเสริมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ได้คิดและแก้ปัญหา เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการคิดระดับสูง และตรวจสอบทักษะการคิดจากการทำงานของนักเรียน
	4. ครูควรสร้างกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการแสวงหาความรู้ไม่รู้จัก ค้นหาความคิดใหม่ ๆ ด้วย ตนเอง และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนได้
	5. ครูจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ และรายบุคคล นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอผลงานได้อย่างเหมาะสม
	6. ครูมีการใช้เครื่องมือของการเรียนรู้เพื่อเอื้อประโยชน์ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย
	7. ครูมีวิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น จากแฟ้มสะสมผลงาน โครงการงาน นิทรรศการ และสังเกตการทำงานของนักเรียน หรือประเมินโดยใช้แบบทดสอบให้เหมาะสม

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการทางการนิเทศภายในของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ จากการสำรวจสามารถสภาพปัจจุบันและความต้องการทางการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการทางการนิเทศภายในของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านสภาพปัจจุบันและความต้องการในการนิเทศภายใน

ประเด็นการวิเคราะห์	สภาพปัจจุบัน (N=5)			ความต้องการ (N =5)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การศึกษาและการวิเคราะห์						
1. โรงเรียนดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของการนิเทศภายใน	1.60	0.55	น้อย	4.89	0.32	มากที่สุด
2. โรงเรียนดำเนินการศึกษาสภาพความต้องการการนิเทศภายใน	1.80	0.45	น้อย	4.94	0.24	มากที่สุด
3. ครูมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและร่วมพิจารณาผลการศึกษา	2.20	0.84	น้อย	4.67	0.49	มากที่สุด
4. มีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน	2.40	0.89	น้อย	4.89	0.32	มากที่สุด
5. มีการกำหนดเครื่องมือการนิเทศภายในที่เหมาะสมสอดคล้องกับปัญหา	1.60	0.55	น้อย	4.75	0.43	มากที่สุด
6. คณะครูในโรงเรียนร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและกำหนดความต้องการในการแก้ปัญหา	2.20	0.45	น้อย	4.89	0.32	มากที่สุด
7. โรงเรียนมีการประเมินความต้องการในด้านที่ต้องการนิเทศ	1.80	0.45	น้อย	4.83	0.38	มากที่สุด
8. โรงเรียนสำรวจและประเมินความต้องการในด้านวิธีการนิเทศของคณะครู	1.80	0.45	น้อย	4.78	0.43	มากที่สุด
9. มีการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนการสอนของครู	1.80	0.45	น้อย	4.83	0.38	มากที่สุด
10. มีการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการประเมินพฤติกรรมการสอนของครูที่ส่งผลกระทบต่อเรียนรู้ของนักเรียน	2.00	1.00	น้อย	4.67	0.49	มากที่สุด
11. มีการจัดลำดับความสำคัญในการนิเทศภายใน	2.00	0.00	น้อย	4.78	0.43	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	1.93	0.28	น้อย	4.81	0.38	มากที่สุด

ประเด็นการวิเคราะห์	สภาพปัจจุบัน (N=5)			ความต้องการ (N =5)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การออกแบบวางแผน						
1. มีการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย กิจกรรม และวิธีการในการดำเนินการนิเทศภายใน	2.40	0.55	น้อย	4.89	0.32	มากที่สุด
2. มีการจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศเพื่อวางแผนการพัฒนาย่างเพียงพอครบถ้วนทุกด้าน	2.60	0.55	ปานกลาง	4.83	0.38	มากที่สุด
3. มีการกำหนดปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก	2.00	0.35	น้อย	4.78	0.43	มากที่สุด
4. มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของผู้รับการนิเทศภายใน	2.00	0.00	น้อย	4.83	0.38	มากที่สุด
5. มีการออกแบบการนิเทศและจัดทำแนวทางการนิเทศภายใน	2.60	0.55	ปานกลาง	4.67	0.49	มากที่สุด
6. มีการจัดทำแผนการใช้งบประมาณการนิเทศ	2.00	0.00	น้อย	4.78	0.43	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	2.27	0.15	น้อย	4.80	0.41	มากที่สุด
กำหนดกระบวนการนิเทศภายใน						
1. มีการประชุมกำหนดรูปแบบการนิเทศและชี้แจงทำความเข้าใจร่วมกัน	2.42	0.35	น้อย	4.56	0.51	มากที่สุด
2. ร่วมวางแผนการนิเทศ จัดประเด็นการนิเทศ	2.62	0.51	ปานกลาง	4.89	0.32	มากที่สุด
3. มีการวางแผนและกำหนดปฏิทินการนิเทศและมอบหมายงานปฏิบัติการนิเทศอย่างชัดเจน	2.23	0.42	น้อย	4.67	0.49	มากที่สุด
4. มีการประชุมอบรมเพื่อให้ความรู้การนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	2.46	0.36	น้อย	4.61	0.50	มากที่สุด
5. มีการกำหนดรูปแบบการนิเทศและมีเครื่องมือในการนิเทศ	2.85	0.74	ปานกลาง	4.67	0.48	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	2.52	0.48	ปานกลาง	4.68	0.46	มากที่สุด
ดำเนินการชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยง						
1. มีการกำหนดเนื้อหาสาระการนิเทศที่สอดคล้องกับความต้องการนิเทศ	2.01	0.45	ปานกลาง	4.94	0.24	มากที่สุด
2. มีการกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	2.87	0.65	ปานกลาง	4.67	0.49	มากที่สุด
3. มีการติดตามกำกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู	3.01	0.48	ปานกลาง	4.89	0.32	มากที่สุด
4. มีการประชุมปรึกษาหารือในระหว่างการแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอน	2.49	0.59	น้อย	4.75	0.43	มากที่สุด
5. มีการใช้เทคนิควิธีการนิเทศที่หลากหลาย	2.35	0.66	น้อย	4.89	0.32	มากที่สุด
6. มีการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ	3.05	0.62	ปานกลาง	4.83	0.38	มากที่สุด
7. กิจกรรมการนิเทศเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู	2.89	0.51	ปานกลาง	4.78	0.43	มากที่สุด
8. มีการดำเนินการนิเทศภายในตามขั้นตอนการวางแผน การปฏิบัติ การประเมินผล และการพัฒนาปรับปรุง	2.77	0.48	ปานกลาง	4.83	0.38	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	2.68	0.56	ปานกลาง	4.82	0.37	มากที่สุด
การประเมินผลเพื่อพัฒนา						
1. โรงเรียนกำหนดให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายใน	3.02	0.46	ปานกลาง	4.67	0.49	มากที่สุด
2. มีการกำหนดกิจกรรมการประเมินผลไว้ในแผนงานการนิเทศ	2.45	0.52	น้อย	4.78	0.43	มากที่สุด
3. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูก่อน-หลังการนิเทศภายใน	2.48	0.51	น้อย	4.56	0.51	มากที่สุด
4. จัดให้มีการประเมินความพึงพอใจของครูก่อน-หลังการนิเทศภายใน	2.49	0.57	น้อย	4.89	0.32	มากที่สุด
5. มีเครื่องมือการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู	3.06	0.41	ปานกลาง	4.67	0.49	มากที่สุด
6. มีการสังเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	2.85	0.61	ปานกลาง	4.61	0.50	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	2.73	0.51	ปานกลาง	4.69	0.46	มากที่สุด

ประเด็นการวิเคราะห์	สภาพปัจจุบัน (N=5)			ความต้องการ (N =5)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
สะท้อนผลและรายงานผล						
1. มีการนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน	3.03	0.45	ปานกลาง	4.72	0.46	มากที่สุด
2. มีการสรุปสะท้อนผลเป็นรายบุคคล เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	2.47	0.77	น้อย	4.67	0.49	มากที่สุด
3. มีการสรุปและรายงานผลการนิเทศ	3.07	0.64	ปานกลาง	4.61	0.50	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	2.86	0.62	ปานกลาง	4.67	0.48	มากที่สุด
รวมเฉลี่ยทั้งสิ้น	2.40	0.51	น้อย	4.74	0.43	มากที่สุด
ด้านการพัฒนาคุณภาพครู						
1. ความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร	3.21	0.41	ปานกลาง	4.78	0.43	มากที่สุด
2. ความสามารถในการเนื้อหาสาระที่สอน	3.23	0.40	ปานกลาง	4.61	0.50	มากที่สุด
3. ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.02	0.58	ปานกลาง	4.89	0.32	มากที่สุด
4. ความสามารถในการใช้และพัฒนาวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้	2.43	0.51	น้อย	4.88	0.33	มากที่สุด
5. ความสามารถในการวัดและประเมินผล	3.04	0.71	ปานกลาง	4.83	0.38	มากที่สุด
6. ความสามารถในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้	3.25	0.41	ปานกลาง	4.78	0.43	มากที่สุด
7. ความสามารถในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน ประจำวิชา	3.15	0.39	ปานกลาง	4.67	0.49	มากที่สุด
8. ความสามารถในการกำกับดูแลชั้นเรียน	3.27	0.46	ปานกลาง	4.89	0.32	มากที่สุด
9. ความสามารถในการทำวิจัยชั้นเรียน	3.02	0.56	ปานกลาง	4.78	0.43	มากที่สุด
10. ความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนและในชุมชน	3.14	0.38	ปานกลาง	4.67	0.49	มากที่สุด
เฉลี่ย	3.08	0.48	ปานกลาง	4.78	0.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 สรุปสาระสำคัญจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการทางกรณีศึกษาในด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 5 คน สรุปได้ ดังนี้

ด้านสภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน พบว่า สภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.40 สามารถสรุปตามประเด็นที่ศึกษา ดังนี้

ประเด็นการศึกษาและการวิเคราะห์ พบว่า ภาพรวมประเด็นการศึกษาและการวิเคราะห์ อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 1.93 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยข้อที่มีการดำเนินการน้อยที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1. โรงเรียนดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย 1.60 ข้อ 5. มีการกำหนดเครื่องมือการนิเทศภายในที่เหมาะสมสอดคล้องกับปัญหา มีค่าเฉลี่ย 1.60 และข้อ 7. โรงเรียนมีการประเมินความต้องการในด้านที่ต้องการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 1.80 ส่วนข้อที่มีการดำเนินการมากที่สุดได้แก่ ข้อ 4. มีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย 2.40

ประเด็นการออกแบบวางแผน พบว่า ภาพรวมประเด็นการออกแบบวางแผน อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.27 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยข้อที่มีการดำเนินการน้อยที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3. มีการกำหนดปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก มีค่าเฉลี่ย 2.00 ข้อ 4. มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของผู้รับการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย 2.00 ข้อ 6. มีการจัดทำแผนการใช้งบประมาณการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย

2.00 ส่วนข้อที่มีการดำเนินการมากที่สุดได้แก่ ข้อ 6. มีการออกแบบการนิเทศและจัดทำแนวทางการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย 2.60

ประเด็นกำหนดกระบวนการนิเทศภายใน พบว่า ภาพรวมประเด็นกำหนดกระบวนการนิเทศภายใน อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.52 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากน้อยไปมาก ได้แก่ ข้อ 3. มีการวางแผนและกำหนดปฏิทินการนิเทศและมอบหมายงานปฏิบัติการนิเทศอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ย 2.23 ข้อ 1. มีการประชุมกำหนดรูปแบบการนิเทศและชี้แจงทำความเข้าใจร่วมกัน มีค่าเฉลี่ย 2.42 ข้อ 4. มีการประชุมอบรม เพื่อให้ความรู้การนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าเฉลี่ย 2.46 ข้อ 2. ร่วมวางแผนการนิเทศ จัดประเด็นการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 2.62 และข้อ 5. มีการกำหนดรูปแบบการนิเทศและมีเครื่องมือในการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 2.85

ประเด็นดำเนินการชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยง พบว่า ภาพรวมประเด็นดำเนินการชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยง อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.68 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยข้อที่มีการดำเนินการน้อยที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1. มีการกำหนดเนื้อหาสาระการนิเทศที่สอดคล้องกับความต้องการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 2.01 ข้อ 5. มีการใช้เทคนิควิธีการนิเทศที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ย 2.35 และข้อ 4. มีการประชุมปรึกษาหารือในระหว่างการแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 2.49 ส่วนข้อที่มีการดำเนินการมากที่สุดได้แก่ ข้อ 3. มีการติดตามกำกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู มีค่าเฉลี่ย 3.01

ประเด็นการประเมินผลเพื่อพัฒนา พบว่า ภาพรวมประเด็นการประเมินผลเพื่อพัฒนา อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.73 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยข้อที่มีการดำเนินการน้อยที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2. มีการกำหนดกิจกรรมการประเมินผลไว้ในแผนงานการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 2.45 ข้อ 3. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูก่อน – หลังการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย 2.48 และข้อ 4. จัดให้มีการประเมินความพึงพอใจของครู ก่อน – หลังการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย 2.49 ส่วนข้อที่มีการดำเนินการมากที่สุดได้แก่ ข้อ 5. มีเครื่องมือการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู มีค่าเฉลี่ย 3.06

ประเด็นสะท้อนผลและรายงานผล พบว่า ภาพรวมประเด็นสะท้อนผลและรายงานผล อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.86 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากน้อยไปมาก ได้แก่ ข้อ 2. มีการสรุปสะท้อนผลเป็นรายบุคคล เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 2.47 ข้อ 1. มีการนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย 2.03 และข้อ 3. มีการสรุปและรายงานผลการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 3.07

ด้านการพัฒนาคุณภาพครู พบว่า สภาพปัจจุบันด้านการพัฒนาคุณภาพครู อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.08 โดยข้อที่มีการดำเนินการน้อยที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1. ข้อ ได้แก่ ข้อ 4. ความสามารถในการใช้ และพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 2.43 ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ข้อ 3. ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ย 3.02 และข้อ 9. ความสามารถในการทำวิจัยชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.02 ส่วนข้อที่มีการดำเนินการมากที่สุดได้แก่ ความสามารถในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 3.25

ด้านความต้องการในการนิเทศภายใน พบว่า ความต้องการในการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.74 สามารถสรุปตามประเด็นที่ศึกษา ดังนี้

ประเด็นการศึกษาและการวิเคราะห์ พบว่า ทั้งในภาพรวมและรายข้อความต้องการในการนิเทศประเด็น การศึกษาและการวิเคราะห์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.81 โดยข้อที่ต้องการพัฒนามากที่สุด คือ ข้อ 2. โรงเรียน

ดำเนินการศึกษาสภาพความต้องการการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย 4.94 รองลงมาได้แก่ ข้อ 1. โรงเรียนดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย 4.89 ข้อ 4 มีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย 4.89 และข้อ 6. คณะครูในโรงเรียนร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและกำหนดความต้องการในการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ย 4.89

ประเด็นการออกแบบวางแผน พบว่า ทั้งในภาพรวมและรายข้อความต้องการในการนิเทศประเด็นการออกแบบวางแผน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.80 ข้อที่ต้องการพัฒนามากที่สุด คือ ข้อ 2. ร่วมวางแผนการนิเทศจัดประเด็นการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.89 รองลงมาได้แก่ ข้อ 3. มีการวางแผนและกำหนดปฏิทินการนิเทศและมอบหมายงานปฏิบัติการนิเทศอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ย 4.67 และข้อ 5. มีการกำหนดรูปแบบการนิเทศและมีเครื่องมือในการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.67

ประเด็นกำหนดกระบวนการนิเทศภายใน พบว่า ทั้งในภาพรวมและรายข้อความต้องการในการนิเทศประเด็นกำหนดกระบวนการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.82 โดยข้อที่ต้องการพัฒนามากที่สุด คือ ข้อ 4. จัดให้มีการประเมินความพึงพอใจของครูก่อน-หลังการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย 4.89 รองลงมาได้แก่ ข้อ 2. มีการกำหนดกิจกรรมการประเมินผลไว้ในแผนงานการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.78

ประเด็นดำเนินการชี้แนะและเป็นที่เลี้ยง พบว่า ทั้งในภาพรวมและรายข้อความต้องการในการนิเทศประเด็นดำเนินการชี้แนะและเป็นที่เลี้ยง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.82 โดยข้อที่ต้องการพัฒนามากที่สุด คือ ข้อ 1. มีการกำหนดเนื้อหาสาระการนิเทศที่สอดคล้องกับความต้องการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.94 รองลงมาได้แก่ ข้อ 3. มีการติดตามกำกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู มีค่าเฉลี่ย 4.89 และข้อ 5. มีการใช้เทคนิควิธีการนิเทศที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ย 4.89

ประเด็นการประเมินผลเพื่อพัฒนา พบว่า ทั้งในภาพรวมและรายข้อประเด็นการประเมินผลเพื่อพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.69 โดยข้อที่ต้องการพัฒนามากที่สุด คือ ข้อ 4. จัดให้มีการประเมินความพึงพอใจของครูก่อน-หลังการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ย 4.89 รองลงมาได้แก่ ข้อ 2. มีการกำหนดกิจกรรมการประเมินผลไว้ในแผนงานการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.78

ประเด็นสะท้อนผลและรายงานผล ทั้งในภาพรวมและรายด้านความต้องการในการนิเทศประเด็นสะท้อนผลและรายงานผล อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.67 โดยข้อที่ต้องการพัฒนามากที่สุด คือ ข้อ 1. มีการนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย 4.72 รองลงมาได้แก่ ข้อ 2. มีการสรุปสะท้อนผลเป็นรายบุคคล เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.67 และข้อ 3. มีการสรุปและรายงานผลการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.61

ด้านการพัฒนาคุณภาพครู พบว่า ทั้งในภาพรวมและรายด้านความต้องการในการนิเทศด้านการพัฒนาคุณภาพครู อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.78 โดยข้อที่ต้องการพัฒนามากที่สุด คือ ข้อ 3. ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ย 4.89 และข้อ 8. ความสามารถในการกำกับดูแลชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.89 รองลงมาได้แก่ ข้อ 4. ความสามารถในการใช้และพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.88

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม สามารถสรุปสภาพปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนิเทศภายใน ดังนี้

1. สภาพปัญหา

คิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการนิเทศภายใน พบว่า การนิเทศภายในยังคงได้รับการให้ความสำคัญน้อยกว่าภารกิจอื่น และถูกละเลย แต่เมื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการพบว่า โครงสร้างการบริหารได้มีการมอบหมายงานชัดเจน แต่มีบุคลากรยังไม่เข้าใจในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายส่งผลให้การทำงานไม่เป็นปัจจุบันเกิดความล่าช้าและการสอนยังไม่มีปรับเปลี่ยนวิธีสอน ยังคงใช้การสอนแบบเดิม ๆ ไม่เป็นเชิงรุก ส่งผลให้กระบวนการเรียนรู้ของครูหรือการจัดการความรู้ภายในโรงเรียนไม่ได้รับการพัฒนา ครูขาดที่พึ่งทางวิชาการ ขาดที่ปรึกษา การทำงานไม่เป็นปัจจุบัน และไม่เกิดบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การปรากฏของข้อมูลดังตารางข้างต้น สามารถเชื่อมโยงไปถึงผลกระทบที่จะเกิดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานของครู ซึ่งเป็นภาพสะท้อนที่มีนัยต่อการนิเทศภายในโรงเรียนทั้งสิ้น

2. ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การปฏิบัติงานของโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด จึงได้มีการจัดทำรูปแบบการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขึ้น เพื่อใช้เป็นกระบวนการการนิเทศภายในของโรงเรียน การนิเทศภายในเป็นกระบวนการที่มีความจำเป็นและสำคัญยิ่งในการพัฒนาครู เพื่อเน้นให้เกิดคุณภาพด้านการศึกษา งานสนับสนุนการศึกษาในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งพัฒนาให้ครูที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถในฐานะบุคลากรวิชาชีพที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการจัดการเรียนรู้ให้ส่งผลต่อเนื่องไปสู่คุณภาพผู้เรียนเพื่อการบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร รวมทั้งสามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ของสังคมการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลาและความเจริญก้าวหน้าทุกด้านที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยรูปแบบการนิเทศภายในที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันโดยได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาไปสู่เป้าหมายส่งผลให้การทำงานของสถานศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานและนโยบายการศึกษาของชาติอย่างแท้จริง

3. ผลการศึกษาความต้องการด้านคุณภาพการศึกษา แนวคิดการพัฒนาคุณภาพครู บทบาทและลักษณะครูอันพึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความต้องการด้านคุณภาพการศึกษา แนวคิดการพัฒนาคุณภาพครู บทบาทและลักษณะครูอันพึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

รายการ	N = 15		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ปัญหาการนิเทศภายในมีความสอดคล้องกับความต้องการใช้กระบวนการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความชัดเจน	3.91	0.73	มาก
2. กระบวนการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความชัดเจนสามารถใช้แก้ปัญหาการนิเทศภายในได้	4.11	0.71	มาก
3. วัตถุประสงค์ของกระบวนการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความชัดเจนมีความชัดเจน	4.17	0.79	มาก
4. วัตถุประสงค์ของกระบวนการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความชัดเจนมีความเป็นไปได้อ	3.92	0.81	มาก

รายการ	N = 15		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
5. ผลลัพธ์ที่คาดหวังของกระบวนการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความชัดเจน	4.38	0.70	มาก
6. ผลลัพธ์ที่คาดหวังของกระบวนการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นไปได้	4.30	0.72	มาก
7. ขั้นตอนการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความเหมาะสมกับครูผู้รับการนิเทศ	4.34	0.69	มาก
8. ขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความชัดเจน ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของกระบวนการนิเทศภายใน	4.34	0.72	มาก
9. วิธีการนิเทศเหมาะสมกับเนื้อหาสาระที่ใช้ในกระบวนการนิเทศภายใน	4.31	0.70	มาก
10. ระยะเวลาที่ใช้ในการนิเทศเหมาะสมกับกระบวนการนิเทศภายใน	4.29	0.74	มาก
11. วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนิเทศภายในมีความชัดเจน	4.10	0.87	มาก
12. การจัดกิจกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.11	0.73	มาก
13. เอกสารประกอบ และคู่มือการใช้กระบวนการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสาน (SPICER Model) เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เหมาะสม	4.13	0.73	มาก
14. สื่อและเครื่องมือการนิเทศมีความเหมาะสม	4.88	0.33	มากที่สุด
15. การวัดและประเมินผลของกระบวนการนิเทศภายในสอดคล้องวัตถุประสงค์ของกระบวนการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการสอนเชิงรุก	4.42	0.85	มาก
16. การวัดและประเมินผลของกระบวนการนิเทศภายในครอบคลุมกับสิ่งที่ต้องการวัด	4.70	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.28	0.71	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาความต้องการด้านคุณภาพการศึกษา แนวคิดการพัฒนาคุณภาพครู บทบาท และลักษณะครูอันพึงประสงค์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน จากการสอบถามผู้ปกครอง ในคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองระดับสถานศึกษา จำนวน 15 คน พบว่า ภาพรวมความต้องการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 14. สื่อและเครื่องมือการนิเทศมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.88 และข้อ 16 การวัดและประเมินผลของกระบวนการนิเทศภายในครอบคลุมกับสิ่งที่ต้องการวัด มีค่าเฉลี่ย 4.70 ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อ 1. การนิเทศภายในมีความสอดคล้องกับความต้องการใช้กระบวนการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความชัดเจน มีค่าเฉลี่ย 3.91

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการทางการนิเทศภายในของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ สามารถสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

สภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพปัจจุบันในการนิเทศภายในอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากมุมมองของผู้ประเมินต่อการนิเทศภายในยังคิดว่าการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนยังไม่ชัดเจน หรืออาจจะเกิดจากการให้อำนาจความรู้เกี่ยวกับการนิเทศภายในกับผู้รับประเมินน้อยเกินไป จึงทำให้ผู้รับประเมินมี

ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ดังนั้น ผู้บริการควรเร่งดำเนินการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจให้กับผู้รับการนิเทศให้มีความเข้าใจมากขึ้น และการนิเทศภายในยังคงได้รับการให้ความสำคัญน้อยกว่าภารกิจอื่น และถูกละเลย ซึ่งสอดคล้องกับ พุทธชาติ แสนอุบล ประชุม รอดประเสริฐ และสถาพร พุทธิพิฏฐกุล (2561) ที่พบว่า ปัญหาสำคัญของการดำเนินการการนิเทศภายในของโรงเรียน ได้แก่ ครูขาดความเข้าใจ และไม่ตระหนักถึงต่อกระบวนการนิเทศภายใน ครูไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการนิเทศภายใน และโรงเรียนไม่มีคู่มือให้ครูปฏิบัติ ครูขาดการเตรียมความพร้อมเพื่อรับการนิเทศ และโรงเรียนไม่นำผลการนิเทศภายในปรับปรุงและพัฒนางานการบริหารโรงเรียน และแนวทางการปรับปรุงแก้ไขด้วยการประชุม ชี้แจงและอบรมครูให้ทราบถึงกระบวนการ และความสำคัญของการนิเทศภายใน ดำเนินการกำกับติดตามผลการนิเทศ และจัดทำคู่มือให้ครูได้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ปรับการปฏิบัติงานให้มีความยืดหยุ่นและมีคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและกำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในรายงานผลการนิเทศต่อผู้บริหาร และผู้บริหารนำผลการนิเทศเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาความดีความชอบประจำปีของครู และสอดคล้องกับราณี กุญรัมย์ และสาธิต ผลเจริญ (2554) ที่พบว่า โรงเรียนมีปัญหาในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ความไม่ชัดเจนของแผนทำให้ยากต่อการปฏิบัติตามแผนการใช้เครื่องมือและสื่อยังไม่หลากหลาย การสรุปผลและการรายงานผลการนิเทศที่ไม่ครบกระบวนการและการสรุปรายงานผลการประเมินตนเอง ดังนั้นจึงต้องมีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานให้ชัดเจน รวมถึงเครื่องมือและสื่อที่หลากหลาย และผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการนำผลจากการนิเทศไปใช้ในการพัฒนางานให้ดีขึ้น และด้านการพัฒนาคุณภาพครู อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากเนื่องจากมีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง แต่อาจเนื่องจากภาระกิจของครูต่อคนที่ต้องรับผิดชอบหลาย ๆ หน้าที่ จึงทำให้การส่งครูเข้ารับการพัฒนามิสามารถดำเนินการได้ตลอดทั้งปี ดังนั้น ผู้บริการควรกำหนดแผนการพัฒนาครูให้เป็นรูปธรรม โดยจัดทำแผนการพัฒนาครูรายบุคคล รวมทั้งเพิ่มช่องทางและรูปแบบการพัฒนาครูให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ครูมีโอกาสเลือกเข้ารับการพัฒนาตลอดทั้งปี และตรงกับความต้องการของครู ซึ่งหน่วยศึกษานิเทศก์ (2556) นำเสนอไว้ว่า พัฒนาศูนย์ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรประกอบไปด้วย 1) ครูต้องมีประสบการณ์การเรียนรู้แบบเดียวกับที่ครูจะนำไปจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน 2) ครูควรได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือให้สามารถสร้างทักษะการเรียนรู้จากการสอนของตนเอง และ 3) ครูควรได้รับโอกาสที่จะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในและต่างพื้นที่ โดยการพาคิด พาทำ จากผู้ในเทศ ดังนั้น การศึกษาสภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูในโรงเรียนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะนำไปสู่การวางแผนการพัฒนาครูในโรงเรียนสำหรับผู้บริหารที่มีบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนนโยบายต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของราณี กุญรัมย์ และสาธิต ผลเจริญ (2554) พบว่า ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยโรงเรียนมีปัญหาในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลความไม่ชัดเจนของแผนทำให้ยากต่อการปฏิบัติตามแผน การใช้เครื่องมือและสื่อ ซึ่งยังไม่หลากหลาย การสรุปผลและการรายงานผลการนิเทศที่ไม่ครบกระบวนการและการสรุปรายงานผลการประเมินตนเอง และมีแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก คือผู้บริหารต้องชี้แจงอบรมให้ความรู้เรื่องการนิเทศภายในให้ครบทั้งกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานให้ครอบคลุมทุกด้าน วางแผนร่วมกันในการจัดทำแผนการนิเทศที่ชัดเจน ผู้บริหารต้องกำกับดูแลติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การวางแผนทางงานร่วมกันเขียนแผนโครงการนิเทศการปฏิบัติการนิเทศ ตลอดจนการรายงานผลการประเมินตนเอง และสอดคล้องกับละมัย ชูภักดี (2560) ที่พบว่า การบริหารการศึกษาภายใต้การบริหารของผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้ความสำคัญและตระหนักถึงการนิเทศภายในโรงเรียน เนื่องจากงานนิเทศ เป็นงาน ที่จะต้องกระทำควบคู่ไปกับการบริหารเพราะงานนิเทศเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากร ของสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถและมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ช่วยให้ปฏิบัติงาน ได้

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงาน ไปในทิศทางที่พึงปรารถนา และผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของทุกคนทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการศึกษาร่วมกัน มีการวางแผนการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทำให้สภาพการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการดำเนินงานอย่างมีระบบและเป็นไปตามทิศทางที่กำหนด

ความต้องการทางกาการนิเทศภายใน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการนิเทศภายในเป็นกระบวนการสำคัญในการติดตามประเมินผล และช่วยสะท้อนการจัดการเรียนการสอนพร้อมข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาตนเอง และหากครูผู้รับการนิเทศได้รับผลประเมินที่ดี จะส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของแสงดาว คงนาวัง (2560) ได้ศึกษารูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนกุดตุ้มวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ความต้องการให้โรงเรียน ตามองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนมีความต้องการในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับอิศริ์ ไชยศิริพันธ์ (2562) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้รูปแบบผสมผสาน ที่พบว่า การนิเทศภายในมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด และด้านการพัฒนาคุณภาพครู อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องมาจากครูทุกคนต้องการพัฒนาตนเองให้มีทักษะและความสามารถมากยิ่งขึ้น เพื่อนำองค์ความรู้มาใช้ในการทำงานและการประกอบอาชีพ รวมถึงการนำองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้จากการพัฒนาตนเองมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนานักเรียน รวมถึงการจัดทำผลงานเพื่อสร้างความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานของตน ซึ่งสอดคล้องกับผกาพรรณ ศิริสานต์ (2552) ได้ศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของครูประถมศึกษาโรงเรียนไพฑูรย์ศึกษา พบว่า มีความต้องการในการพัฒนาตนเองระดับมาก ได้แก่ 1) ต้องการเรียนรู้เพื่อนำมาพัฒนาสายงานของตนเอง และสถานศึกษาควรให้ความสำคัญด้านการพัฒนาตนเองของครู 2) ต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ 3) สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูได้ใช้ความรู้ที่ได้มาปรับปรุงองค์กรให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ และ 4) สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมให้ครูในโรงเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับสันติ หัตถ์ และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2563) ที่พบว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีความต้องการพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน ที่ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนการนิเทศภายใน การกำหนดกลยุทธ์การนิเทศภายใน การดำเนินการนิเทศภายใน การกำกับติดตามการนิเทศภายใน และการประเมินผลการนิเทศภายใน และสอดคล้องกับพิทยา ผึ้งชลจิตร (2559) ที่พบว่า ครูมีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายที่ 19 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านพบว่าด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

1) สภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน พบว่า สภาพปัจจุบันในการนิเทศภายใน อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่า (1) ประเด็นการศึกษาและการวิเคราะห์ อยู่ในระดับน้อย (2) ประเด็นการออกแบบวางแผน อยู่ในระดับน้อย (3) ประเด็นกำหนดกระบวนการนิเทศภายใน อยู่ในระดับน้อย (4) ประเด็นดำเนินการชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยง อยู่ในระดับน้อย (5) ประเด็น

การประเมินผลเพื่อพัฒนา อยู่ในระดับน้อย และ (6) ประเด็นสะท้อนผลและรายงานผล อยู่ในระดับน้อย และ
2) สภาพปัจจุบันด้านการพัฒนาคุณภาพครู อยู่ในระดับปานกลาง

2) ความต้องการในการนิเทศภายใน พบว่า 1) ความต้องการในการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า (1) ความต้องการในการนิเทศประเด็นการศึกษาและการวิเคราะห์ อยู่ในระดับมากที่สุด (2) ความต้องการในการนิเทศประเด็นการออกแบบวางแผน อยู่ในระดับมากที่สุด (3) ความต้องการในการนิเทศประเด็นกำหนดกระบวนการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมากที่สุด (4) ความต้องการในการนิเทศประเด็นดำเนินการชี้แนะ และเป็นพี่เลี้ยง อยู่ในระดับมากที่สุด (5) การประเมินผลเพื่อพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด และ (6) ความต้องการในการนิเทศประเด็นสะท้อนผลและรายงานผล อยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) ความต้องการพัฒนาคุณภาพครู ทั้งในภาพรวม และรายด้านความต้องการในการนิเทศด้านการพัฒนาคุณภาพครู อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาด้านการนิเทศภายในกับโรงเรียนขนาดต่าง ๆ ดังนี้

1) สามารถนำกระบวนการนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูภายในโรงเรียน โดยนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำหรับโรงเรียน ทั้งขนาดเล็กและขนาดกลาง ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำรูปแบบนิเทศภายในด้วยรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านจัดสรร จังหวัดเพชรบูรณ์ ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนได้

2) แนวทางการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในรูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูเพื่อนำไปใช้เป็นกระบวนการบริหารสถานศึกษาสำหรับผู้บริหารที่ต้องการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการนิเทศแบบผสมผสาน

3) นำกระบวนการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกไปใช้เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนได้แนวทางการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

4) รูปแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สามารถนำไปใช้เพื่อผลักดันให้เกิดการนำไปใช้เป็น (1) แนวทางพัฒนาครูและบุคลากรให้มีศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรและเป็นไปตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2) ครูและบุคลากรสามารถบริหารจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ และพัฒนาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สังคมทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน และ (3) ครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้พัฒนาเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน ตลอดจนความต้องการในวิชาชีพ

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1) ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในของโรงเรียน เพื่อค้นหาปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำคัญในการนิเทศภายใน ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหาร และแนวทางการพัฒนาตนเองของครูซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของโรงเรียน

2) ควรศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาด้านตนเองของครูภายในโรงเรียนด้วยวิธีวิจัยแบบผสมวิธี

เอกสารอ้างอิง

- ธัมมัญญ อุ่นศิริ สุนันทา แก้วสุข และกริช ภัทรภาคิน. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 3(1), 11-22.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ
- ผกาพรรณ ศิริสานต์. (2552). *ความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูประถมศึกษาโรงเรียนไผทอุดมศึกษา*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พิทยา ผังชลจิตร. (2559). *ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูในกลุ่มเครือข่ายที่ 19 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3*. สืบค้นจาก http://www.edu-journal.ru.ac.th/AbstractPdf/2559-2-3_1475987016_11.5722470076.pdf
- พุทธรชชาติ แสนอุบล ประชุม รอดประเสริฐ และสถาพร พุทธิภูมิ. (2561). สภาพ ปัญหา และแนวทางการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20. *วารสารบัณฑิตศึกษา*. 15(70), 171-182.
- ราณี กุญรัมย์ และสาธิต ผลเจริญ. (2554). ปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2. *The Graduate Research Conference, 12th Khon Kaen University 2011*, 28 มกราคม 2554 มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ราณี กุญรัมย์. (2554). *ปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. สืบค้นจาก <https://dspace.bru.ac.th/xmlui/handle/123456789/2562>
- ละมัย ชูภักดี. (2560). *สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช*. สืบค้นจาก <https://is.rajapark.ac.th/assets/uploads/2017091206225849>.
- วิจารณ์ พานิช. (2557). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล. (2556). *การประเมินหลักสูตร Curriculum evaluation*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สันติ หัตถ์ และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2563). การศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 5(9), 64-78.
- สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์. (2551). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- แสงดาว คงนาวัง. (2560). *รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนกุดตุ้มวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 4*, 10 มีนาคม 2560 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. (2534). แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนตามรูปแบบการนิเทศเพื่อให้โรงเรียนพัฒนาตนเอง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

อติศ ไชยศิริรินทร์. (2562). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การศึกษาสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ชนัตชยานันท์ รัตน์บุญทอง*

รับบทความ 23 พฤศจิกายน 2565 แก้ไขบทความ 17 พฤษภาคม 2566 ตอบรับบทความ 19 พฤษภาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร และ 2) เปรียบเทียบลักษณะประชากรกับสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาจาก 9 คณะ และ 1 สถาบัน ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 400 คน ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.00 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 89.50 และกำลังศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 49.50 สาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านการไม่เข้าร่วมกิจกรรม อยู่ในระดับมาก และการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศต่างกันมีสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนศาสนา และระดับชั้นที่ศึกษาต่างก็มี สาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: นักศึกษา, กิจกรรมนักศึกษา, สาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา, การมีส่วนร่วมของนักศึกษา

นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

*ผู้ประสานงานหลัก: chanatchayanant.r@rmutp.ac.th

A Study of Reasons with Participating in activities of Undergraduate Student's at Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

Chanatchayan Ratbunthong*

Received 23 November 2022; Revised 17 May 2023; Accepted 19 May 2023

Abstract

The objectives of this research were to study the reasons in participating in student activities at Rajamangala University of Technology Phra Nakhon and to compare the demographics and motivations of students at Rajamangala University of Technology Phra Nakhon. This research was a quantitative research. The questionnaire was used to collected data from a sample of students from 9 faculties and 1 institute at the bachelor's degree level coving 400 students of Rajamangala University of Technology Phra Nakhon. Statistics used for data collection including Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, and one-way analysis of variance. The findings revealed that: 52.00% of the students were women, 89.50% were Buddhists, and 49.50% were first-year students. Students at Rajamangala University of Technology in Phra Nakhon engaged in activities for a variety of reasons, with both engagement and non-participation at high levels. According to hypothesis testing, students at Rajamangala University of Technology Phra Nakhon experienced varying challenges with activity involvement depending on their gender at the .05 level, there was statistical significance. There was no difference between students from Rajamangala University of Technology Phra Nakhon who had issues participating in activities due to their religion or various academic levels.

Keywords: Students, Student Activities, Reasons Participating in Student Activities, Students' Participation

Master of Home Economics Program in Home Economics Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

*Corresponding Author: chanatchayan.r@rmutp.ac.th

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญประการหนึ่งในการสร้างความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้บุคคลได้พัฒนาตนเองตลอดชีวิต สามารถพัฒนาศักยภาพและความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีพได้อย่างมีความสุขและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพทางสังคมทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน (สุนารี จุลพันธ์ และคณะ, 2561) ดังนั้น การพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นส่วนหนึ่งในการจัดการศึกษา โดยการพัฒนาผู้เรียน (Student Development) เป็นความสามารถในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกายและสุขภาพจิต ความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทย การจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพ (บ้านของครู, 2564) ดังนั้น มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศโดยการผลิตนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพออกไปสู่สังคม การพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา การเรียนการสอนในห้องเรียนที่มุ่งให้นักศึกษาได้เรียนรู้ทางด้านวิชาการอย่างเดียวย่อมไม่เพียงพอต่อการพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชาติบ้านเมือง ดังนั้น การจัดกิจกรรมนักศึกษาในลักษณะอื่น ๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของนักศึกษา เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียนมีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านบุคลิกภาพ ร่างกาย สติปัญญา สังคมและมีจิตใจที่ดีงาม ซึ่งจะมีผลทำให้ได้บัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถออกไปพัฒนาสังคม ประเทศชาติและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (ขวัญชัย พะยอม, 2561) ซึ่งกิจกรรมนักศึกษาเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่มหาวิทยาลัยจัดให้มีขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือกันทางด้านวิชาการ ส่งเสริมการใช้ทักษะระหว่างบุคคล อันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษานักศึกษาซึ่งถือเป็นโอกาสที่ดีที่สุดในการหล่อหลอมให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตของมหาวิทยาลัยที่ได้ชื่อว่าเป็นบัณฑิตนักปฏิบัติอย่างมืออาชีพ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา องค์กรนักศึกษา สภานักศึกษา สโมสรนักศึกษา ชมรมในสังกัด องค์กรนักศึกษาและชมรมในสังกัดสโมสรนักศึกษา คอยแนะนำและให้คำปรึกษาเพื่อให้การดำเนินการจัดกิจกรรมของนักศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (กำพล ดวงสีใส, 2561)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จึงให้ความสำคัญกับกิจกรรมนักศึกษาเป็นอย่างมากเพราะถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างประสบการณ์ที่ทรงคุณค่า ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของสังคมในปัจจุบัน โดยกิจกรรมนักศึกษาเป็นส่วนสำคัญที่จะก่อให้เกิดทักษะมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพ ความคิด ทักษะคิด และค่านิยมของนักศึกษา ดังนั้น กระบวนการในการผลิตบัณฑิตที่มุ่งแต่วิชาการในชั้นเรียนที่เน้นภาคทฤษฎีเป็นส่วนใหญ่จะไม่เหมาะสมกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน การส่งเสริมการทำกิจกรรมนักศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนานักศึกษา เพื่อส่งเสริมคุณภาพของบัณฑิตและการศึกษาให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น มหาวิทยาลัยจึงต้องให้ความสำคัญ เอาใจใส่ ร่วมมือกันเสริมสร้างนักศึกษา ให้เกิดการเรียนรู้ และการพัฒนาคน และนักศึกษาเองต้องเป็นผู้ที่มีภาระหน้าที่จะพัฒนาตนให้เต็มศักยภาพด้วยการดำเนินการเพื่อที่จะให้นักศึกษามีความสามารถและมีคุณภาพดังกล่าว ไม่อาจสำเร็จผลได้อย่างสมบูรณ์ ถ้าจะอาศัยการจัดการเรียน การสอนในห้องเรียน โดยกิจกรรมนักศึกษาเป็นรูปแบบหนึ่งของกระบวนการศึกษานอกชั้นเรียนที่มีความสำคัญอย่างมากต่อประสบการณ์ทางการศึกษาของนักศึกษา ซึ่งได้แก่ การพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษา การพัฒนาทักษะด้านการจัดการและทักษะการตัดสินใจทางอาชีพ นอกจากนี้กิจกรรมนักศึกษายังควรมีลักษณะเป็นกิจกรรมที่ทำด้วยความสมัครใจ นักศึกษาเป็นผู้คิดเองทำเองอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดี รูปแบบและขั้นตอนการทำกิจกรรมที่ชัดเจนและมีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยให้คำปรึกษาและชี้แนะ (สำนักงานปลัดกระทรวงทบวงมหาวิทยาลัย, 2540)

ด้วยเหตุนี้กิจกรรมนักศึกษาจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เนื่องจากกิจกรรมนักศึกษามีส่วนช่วยในการพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพได้ อีกทั้งยังมีส่วนสำคัญในการทำให้นักศึกษาได้รับประโยชน์ในด้านการรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง การสร้างความมั่นใจในตนเอง พัฒนาการด้านทักษะมนุษย์สัมพันธ์ ทักษะความเป็นผู้นำ ความเข้าใจโลกของการทำงาน ความเข้าใจในธรรมชาติและ ความแตกต่างของมนุษย์ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ผู้นำและผู้ตาม การรู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งกิจกรรมนักศึกษายังเป็นส่วนสำคัญของชีวิตนักศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ในอนาคต เหตุนี้กิจกรรมนักศึกษาจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551) ซึ่งการจัดกิจกรรมนักศึกษา ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครนั้น เป็นหน้าที่ของกองพัฒนานักศึกษา และฝ่ายกิจการนักศึกษาของทุกคณะ ที่จะต้องมีบทบาทในการให้นักศึกษา ทุกคณะ ทุกชั้นปี ได้เข้ามาร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ

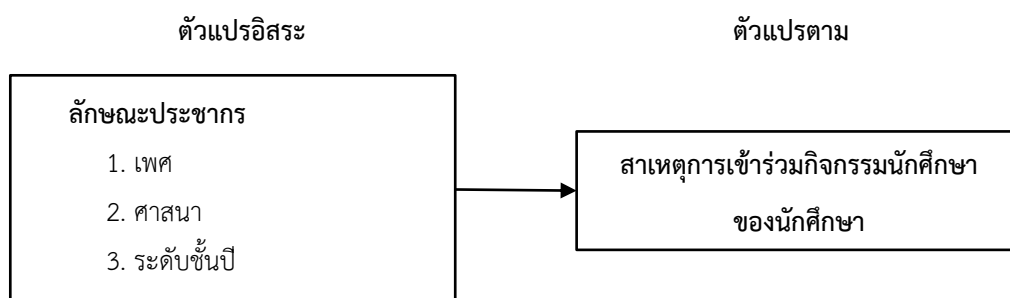
จากการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร อยู่ในระดับมาก (มัลลิกา วีระสัย และประดิษฐา นาครักษ์, 2557) ดังนั้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาต่อยอดเกี่ยวกับสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เพื่อนำผลการทำวิจัยนี้มาจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาให้สอดคล้องและสามารถปรับรูปแบบการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักศึกษาต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะประชากรกับสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

กรอบแนวคิด

การศึกษาเรื่อง การศึกษาสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาทั้ง 9 คณะ 1 สถาบัน ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ในสังกัดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา 2565 จำนวน 10,531 คน (สำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนมทร.พระนคร, 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาทั้ง 9 คณะ ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ในสังกัดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยการสุ่มตัวอย่างตามขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (Yamane, 1973) ซึ่งกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 ได้จำนวนตัวอย่างการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 400 คน 2) ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Custer Sampling) เป็นการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามพื้นที่ในการจัดการศึกษา 9 คณะ ได้แก่ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน คณะบริหารธุรกิจ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะศิลปศาสตร์ คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น และคณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ 3) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นคณะและสถาบันที่ศึกษา โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นชนิดสัดส่วน (Proportional Stratified Sampling) และ 4) ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ เงื่อนไข และคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างไว้ล่วงหน้า และให้ข้อมูลด้วยความสมัครใจ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการศึกษาปัญหาและทัศนคติต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยผู้วิจัยสร้างเครื่องมือจากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

2.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และระดับชั้น มีลักษณะของคำถามเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Check list)

2.2 ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด โดยใช้วิธีการวัดแบบมาตราส่วน 5 ระดับ (Rating scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี ตำรา เอกสารประกอบหลักสูตร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา

3.2 กำหนดประเด็นการประเมินให้ครอบคลุมกับองค์ประกอบของกิจกรรมในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

3.3 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครทั้ง 2 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านเหตุผลของการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านเหตุผลของการไม่เข้าร่วมกิจกรรม

3.4 กាตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) เกี่ยวกับข้อคำถามต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยกำหนดเกณฑ์เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา ทุกข้อคำถามต้องมีผลประเมิน 0.50 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์ค่าความตรง

เชิงเนื้อหา (IOC) พบว่า ผลการประเมินเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และทำการปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้ ดังนั้น แสดงว่าทุกข้อคำถามสามารถนำไปใช้ได้

3.5 การตรวจหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับที่ 0.80 ขึ้นไป จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 30 คน เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามกำหนด ทำการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.886 ซึ่งถือแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง แสดงว่าแบบสอบถามทั้งฉบับสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3.6 จัดเตรียมแบบสอบถามผ่านการหาคุณภาพแล้ว จำนวน 400 ชุด เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และกำหนดเกณฑ์สำหรับการแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1.00-1.50	ระดับน้อยที่สุด
1.51-2.50	ระดับน้อย
2.51-3.50	ระดับปานกลาง
3.51-4.50	ระดับมาก
4.51-5.00	ระดับมากที่สุด

4.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะประชากรกับ สาเหตุเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร กลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 ตัวแปร ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปี และศาสนา ด้วยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยด้วยวิธี LSD

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การศึกษาสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

1. ลักษณะทางประชากร

ตารางที่ 1 ค่าความถี่ และร้อยละลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด	400	100.00
เพศ		
ชาย	160	40.00
หญิง	208	52.00
เพศทางเลือก	32	8.00

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ศาสนา		
พุทธ	358	89.50
อิสลาม	26	6.50
คริสต์	16	4.00
ระดับชั้นปี		
ระดับชั้นปีที่ 1	198	49.50
ระดับชั้นปีที่ 2	32	8.00
ระดับชั้นปีที่ 3	65	16.25
ระดับชั้นปีที่ 4	101	25.25
ระดับชั้นปีที่ 5	4	1.00

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.00 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 89.50 และกำลังศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 49.50

ตารางที่ 2 สาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

สาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทัศนคติ
- ฝึกความกล้าแสดงออก และเปิดโอกาสใหม่ ๆ ให้ตนเอง	4.24	0.84	มาก
- ฝึกทักษะและพัฒนาความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	4.19	0.85	มาก
- การเข้าร่วมกิจกรรมมีผลต่อการสำเร็จการศึกษา	4.19	0.85	มาก
- การพัฒนาทักษะความสามารถของตนเอง	4.15	0.83	มาก
- อยากรู้จักเพื่อนใหม่ ได้เครือข่ายเพิ่มมากขึ้น	4.15	0.91	มาก
- เสริมสร้างทักษะการเข้าสังคม	4.14	0.91	มาก
- ฝึกการแก้ไขปัญหาจากการทำกิจกรรม	4.13	0.83	มาก
- การเพิ่มพูนความรู้จากการเรียนภายในห้องเรียน	4.01	0.81	มาก
- จำเป็นต่อวิชา สาขา คณะ ที่กำลังศึกษาอยู่	3.95	0.80	มาก
- โดนบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรมจากรุ่นพี่ หรืออาจารย์	3.31	1.40	ปานกลาง
ภาพรวม	4.05	0.70	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 ข้อแรกที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ฝึกความกล้าแสดงออก และเปิดโอกาสใหม่ ๆ ให้ตนเอง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.24 รองลงมาคือ ฝึกทักษะและพัฒนาความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 การเข้าร่วมกิจกรรมมีผลต่อการสำเร็จการศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ โดนบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรมจากรุ่นพี่ หรืออาจารย์ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.31

ตารางที่ 3 สาเหตุการไม่เข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

เหตุผลของการไม่เข้าร่วมกิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทัศนคติ
- เหนื่อยจากการเรียน	3.76	1.14	มาก
- กระทบต่อเวลาเรียน และผลการเรียน	3.63	1.06	มาก
- สถานที่ทำกิจกรรมไม่น่าสนใจ	3.53	1.18	มาก
- รูปแบบการประชาสัมพันธ์ไม่น่าสนใจ และไม่เข้าถึง	3.51	1.17	มาก
- รูปแบบกิจกรรมไม่น่าสนใจ	3.42	1.14	ปานกลาง
- ไม่มีเพื่อนในการร่วมทำกิจกรรม	3.37	1.28	ปานกลาง
- มีค่าใช้จ่ายหรืองบประมาณในการเข้าร่วม	3.35	1.22	ปานกลาง
- อุปสรรคทางครอบครัว/การใช้ชีวิตประจำวัน	3.19	1.37	ปานกลาง
- การทำกิจกรรมขาดความเป็นส่วนตัว	3.18	1.38	ปานกลาง
- ไม่อยากทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น	2.96	1.44	น้อย
ภาพรวม	3.39	1.04	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 สาเหตุการไม่เข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 ข้อแรกที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ เหนื่อยจากการเรียนอยู่ในระดับมาก 3.76 รองลงมาคือ กระทบต่อเวลาเรียน และผลการเรียน อยู่ในระดับมาก 3.63 และสถานที่ทำกิจกรรมไม่น่าสนใจอยู่ในระดับมาก 3.53 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ไม่อยากทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.96

2. การทดสอบสมมติฐาน เป็นการวิเคราะห์เพื่อการเปรียบเทียบลักษณะประชากรกับ สาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เป็นการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 1

สำหรับตัวแปรที่มีตัวแปรย่อยมากกว่า 2 ตัวแปร ได้แก่ เพศ ศาสนา ระดับชั้นปี ที่ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยด้วยวิธี LSD ที่สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ได้ตามสมมติฐานย่อย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1.1 เพศต่างกันมี สาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครแตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบลักษณะประชากรกับสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตามเพศ

ตัวแปร	df	Sum of Squares	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	2	3.819	1.909	3.980	.019*
ภายในกลุ่ม	397	190.453	.480		
รวม	399	194.272			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบลักษณะประชากรกับกับสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตามเพศ พบว่า เพศต่างกันมีกับสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตามเพศ **แตกต่างกัน** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยด้วยวิธี LSD ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ดังนี้

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรกับ สาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตามเพศ

เพศ	$\bar{x}$	เพศชาย	เพศหญิง	เพศทางเลือก
		4.02	4.11	3.74
- เพศชาย	4.02	-	-.085	.280*
- เพศหญิง	4.11		-	.365*
- เพศทางเลือก	3.74			-

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 5 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของลักษณะประชากรกับกับสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตามเพศ พบว่า มีความแตกต่างรายคู่ จำนวน 2 คู่ ได้แก่ 1) เพศชาย มีกับสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษามากกว่า เพศทางเลือก และ 2) เพศหญิง มีมีกับสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษามากกว่า เพศทางเลือก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 1.2 ระดับชั้นต่างกันมีสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครแตกต่างกัน

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบลักษณะประชากรกับสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตามระดับชั้น

ตัวแปร	df	Sum of Squares	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	4	3.322	.830	1.718	.145
ภายในกลุ่ม	395	190.950	.483		
รวม	399	194.272			

จากตารางที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบลักษณะประชากรกับสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตามระดับชั้น พบว่า ระดับชั้นต่างกันมีสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร **ไม่แตกต่างกัน**

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การศึกษาสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สามารถอภิปรายผลตามตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

สาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายด้าน เช่น ทักษะคิดต่อกิจกรรม ประเภะนั้นสภาพความต้องการ และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เป็นต้น ได้ (Astin 1970 อ้างถึงใน กรกช ศิริ (2536) และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มุ่งเน้นการพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะในหลากหลายด้านที่นอกเหนือจากการศึกษาในตามหลักสูตรที่กำหนด โดยได้กำหนดเงื่อนไขการศึกษาที่นักศึกษาจะต้องเก็บชั่วโมงกิจกรรมให้ครบถ้วน ตามประกาศมหาวิทยาลัย โดยจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนสำเร็จการศึกษา ซึ่งนักศึกษาทุกคนจะต้องยื่นผลการเข้าร่วมกิจกรรมประกอบเอกสารอื่น ๆ ในการยื่นขอสำเร็จการศึกษา หากไม่สามารถดำเนินการเก็บชั่วโมงกิจกรรมได้ ครบถ้วน นักศึกษาจะไม่สามารถสำเร็จการศึกษา สอดคล้องกับสมโภชน์ อเนกสุขุม (2529) กล่าวว่า การที่นักศึกษาจะมีความสนใจ และความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ องค์ประกอบส่วนตัวของนักศึกษาประสบการณ์ของนักศึกษา ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนของนักศึกษา การสนับสนุนของผู้ปกครอง ให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมองค์ประกอบแต่ละด้านมีส่วนเกี่ยวข้องกับความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ซึ่งองค์ประกอบที่แตกต่างกันจะส่งผลให้นักศึกษาต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาแตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของอรพิน ศิริสัมพันธ์ (2550) ที่พบว่า สภาพการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยรวมและทุกด้านมีนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับศุภลักษณ์ ร่วมจิตร (2556) ที่พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีเห็นด้วยกับการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา โดยรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับอมรเทพ สีนวนสูง (2559) ที่พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ มีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ อำนวย ช่างโต (2564) ที่พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี อยู่ในระดับมาก

สาเหตุการไม่เข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จากผลการวิจัยพบว่าโดยส่วนใหญ่ นักศึกษาจะไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ เนื่องจากการเรียน กระทั่งกับการเรียนและผลการศึกษา รวมถึงการประชาสัมพันธ์ที่ไม่เข้าถึง และรูปแบบกิจกรรมที่ไม่น่าสนใจ สอดคล้องกับนิงพงค์ ศรีวรรณ (2527) ที่ได้กล่าวไว้ว่า อุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา ได้แก่ ปัญหาเวลาที่จัดกิจกรรมไม่ตรงกับเวลาว่าง ไม่มีแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรมที่จัดไม่ตรงกับความสนใจ ไม่ทราบข่าวการจัดกิจกรรม ไม่มีเพื่อนเข้าร่วมกิจกรรมด้วย ต้องเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวมาก รู้สึกอาย สรุปลูปสรรค สาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตนักศึกษา 3 อันดับแรก ได้แก่ เวลา เงิน และเพื่อน ตามลำดับ และสอดคล้องกับลินี กิติเวชกุล (2533) ที่ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในกิจกรรมสโมสรนิสิตจุฬา (กิจกรรมส่วนกลาง) พบว่านิสิตไม่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่ เพราะประสบปัญหาด้านการเรียนจนไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ลักษณะของกิจกรรมไม่สอดคล้องกับความต้องการนิสิตส่วนใหญ่เสนอแนะในแบบสอบถามปลายเปิด สรุปได้ว่ามหาวิทยาลัย ควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา และควรวางแผนช่วงเวลาการจัดกิจกรรมไม่ให้กระทบกับการเรียนของนักศึกษา รวมถึงการจัดกิจกรรมในรูปแบบใหม่ ๆ ให้น่าสนใจเชิญชวนให้นักศึกษาเข้าร่วม กิตติมา เจริญศิริ (2538) พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยรังสิต นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมนักศึกษาด้านต่าง ๆ เช่น ช่วยทำให้มีเพื่อนมากขึ้น ช่วยปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมที่ดีต่อศิลปวัฒนธรรม ช่วยเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายให้แข็งแรงสมบูรณ์ช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สาเหตุของการไม่เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา เนื่องจากการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรม นักศึกษายังไม่ตีพอ ไม่มีผู้แนะนำชักชวนเข้าร่วมกิจกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาใช้เวลานาน โดยจากการศึกษา ของดุชนี ทศนาจันทธานี ลักษณะ มีเนนันท และสุพิศ ลัทธิวรรณ (2546) พบว่า นักศึกษามีปัญหาด้านการเรียนและ กิจกรรมนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับจตุรวัฒน์ ฝนิกรมัย (2557) ที่พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารี ไม่เข้าร่วมกิจกรรมร้อยละ 52.35 โดยมีสาเหตุมาจาก เวลาเรียนเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้นักศึกษา ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ความเหนื่อยล้าจากการเรียน สถานที่ทำกิจกรรมไม่เอื้ออำนวยกิจกรรมไม่น่าสนใจ ค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินกิจกรรมมาก ความไม่น่าสนใจในรูปแบบกิจกรรม การไม่ตรงต่อเวลา ความซ้ำซ้อนในกิจกรรม ระยะเวลาในการ ดำเนินกิจกรรมที่เป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรม ตามลำดับ และสอดคล้องกับหัสชัย นวนประสงค์ (2561) ที่พบว่า เวลาเรียนเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้นักศึกษาไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม รองลงมา สถานที่ทำกิจกรรมและเหนื่อย ไม่น่าสนใจ และค่าใช้จ่ายมาก

เพศต่างกันมีกับสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนก ตามเพศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการมีการศึกษาจากนักศึกษาที่มีสถานะทาง เพศที่มากกว่าการเปรียบเทียบระหว่างเพศหญิงและเพศชาย ที่มีลักษณะความต้องการและความสนใจด้านกิจกรรมที่ แตกต่างกันไปแล้ว เพศทางเลือกรยังเป็นกลุ่มนักศึกษาที่มีบุคลิกลักษณะเฉพาะที่มีความชื่นชอบแตกต่างจากกลุ่มเพศอื่น ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของอรพิน ศิริสัมพันธ์ (2550) ที่พบว่า เพศต่างกันมีสภาพการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาของ นักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สอดคล้องกับการศึกษาของจุฬาพรรณภรณ์ ธนะแพทย์ (2560) ที่พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของโชติมา แก้วทอง (2561) ที่พบว่า นักศึกษาที่มีเพศ มีผลต่อการมีส่วนร่วมกิจกรรมภายในมหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับการศึกษา ของอำนาจ ช่างโต (2564) ที่พบว่า เพศต่างกันความสนใจการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ระดับชั้นต่างกันมีสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นบทบาทหน้าที่ของนักศึกษาที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติ เช่นเดียวกันทั้งมหาวิทยาลัย นักศึกษาจะต้องเข้าร่วมทุกกิจกรรมตามประกาศมหาวิทยาลัยที่ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ อัตลักษณ์มหาวิทยาลัย และด้านวิชาชีพ รวมถึงกิจกรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งมีกิจกรรมบังคับ ที่นักศึกษาทุกคนจะต้องเข้าร่วม สอดคล้องกับการศึกษาของอรพิน ศิริสัมพันธ์ (2550) ที่พบว่า ระดับชั้นปีต่างกัน นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ การศึกษาของศุภลักษณ์ ร่มจิต (2556) ที่พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วม กิจกรรมนักศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของอมรเทพ สีนวนสูง (2559) ที่พบว่า ชั้นปีต่างกัน มีความ คิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษานักศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกันสมชาย ศรีรักษ์ (2550) ที่พบว่า นักศึกษาคณะ ครุศาสตร์ที่มีเพศ ระดับชั้นปีที่แตกต่างกันมีความต้องการกิจกรรมนักศึกษาไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการศึกษา ของกัมพล ดวงสีใส (2560) ที่พบว่า ระดับชั้นปีที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรม นักศึกษาไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การศึกษาสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและข้อเสนอได้ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 สาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร อยู่ในระดับมาก

1.2 สาเหตุการไม่เข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 เพศต่างกันมีกับสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำแนกตามเพศ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.4 ระดับชั้นต่างกันมีสาเหตุการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ไม่แตกต่างกัน

2. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

2.1 การวางแผนการจัดกิจกรรม ควรวางแผนจัดกิจกรรมไม่ให้ตรงกับช่วงเวลาเรียนของนักศึกษา เพื่อเพิ่มจำนวนนักศึกษา และช่องทางให้กับนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างเต็มที่

2.2 ควรปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมและสถานที่ทำกิจกรรมให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยความคิดเห็นส่วนใหญ่มองว่ารูปแบบกิจกรรมและสถานที่ทำกิจกรรมในปัจจุบันนี้มีความน่าสนใจน้อย และไม่มีความเป็นส่วนตัวการทำกิจกรรมจึงเป็นไปตามเป้าหมายได้ลำบาก อย่างเช่นสนามกีฬาที่ยังคงไม่เพียงพอต่อนักศึกษา

2.3 มีการจัดไปดูงานตามมหาวิทยาลัยอื่น ๆ โดยความคิดเห็นส่วนใหญ่มองว่าควรมีการจัดการได้ดูงานตามมหาวิทยาลัยอื่น เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพในการทำงานรวมถึงแนวคิดต่าง ๆ ที่จะนำมาพัฒนาองค์กรภายในของตนเอง รวมถึงการแลกเปลี่ยนความรู้กับมหาวิทยาลัยอื่นอีกด้วย

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ศึกษาแนวทางในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัยเพื่อตอบสนองความต้องการและการเข้าถึงกิจกรรมของนักศึกษา

3.2 ควรศึกษาแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาเพื่อพัฒนาต่อยอดในการจัดกิจกรรมให้กับนักศึกษาให้เหมาะสมตรงตามความต้องการ และสามารถพัฒนานักศึกษาในด้านต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วน

เอกสารอ้างอิง

กรกช ศิริ. (2536). การศึกษาปัญหาและความต้องการของนิสิตเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

กัมพล ดวงสีโส. (2560). สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

กิตติมา เจริญหิรัญ. (2538). สภาพของการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยรังสิต. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ขวัญชัย พะยอม. (2561). แนวทางพัฒนาการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- จตุรวัฒน์ ผนังรัมย์. (2557). การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2556. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- จุฬาพรณภรณ์ ธนะแพทย์. (2560). ความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต, 13(1), 170-180.
- โชติมา แก้วกอง (2561) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมกิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. วารสารสหวิทยาการวิจัย ฉบับบัณฑิตศึกษา, 7(1), 93-102.
- ดุชนี ทัศนากันตธานี ลักษณะ มีเนนันท์ และสุพิศ ลัทธิวรรณ. (2546). ศึกษาปัญหาและความต้องการด้านการศึกษานักศึกษาของนักศึกษาพยาบาลบรมราชชนนีสืบ. คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลบรมราชชนนีสืบ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บ้านของครู. (2564). การพัฒนาผู้เรียน สรุปร่วมพร้อมข้อสอบจริง. สืบค้นจาก [55](https://mrkron.com/การพัฒนาผู้เรียน/บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.</p><p>มัลลิกา วีระชัย และประดิษฐา นาครักษา. (2557). สภาพและปัญหาการจัดการกิจกรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.</p><p>ฤทธิฤกษ์ ราชภักดี. (2546). การศึกษาความต้องการในการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม ชลบุรี.</p><p>ศุภลักษณ์ ร่วมจิตร. (2556). ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. ภาคนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีจันทบุรี.</p><p>สุนารี จุลพันธ์ และคณะ. (2561). ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 3(1), 1-10.</p><p>สมชาย ศรีรักษ์. (2550). ทศนคติของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมนักศึกษาและความต้องการกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.</p><p>สมโภชน์ อเนกสุข. (2529). องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการเข้าร่วมสมาชิกกลุ่มกิจกรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพฯ.</p><p>หัตถชัย นวนประสงค์. (2561). การมีส่วนร่วมและความต้องการด้านกิจกรรมพัฒนานักศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.</p><p>อโณทัย ธีระทีป. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี.</p><p>อทิพัทธ์ ดาด. (2564). กิจกรรมนักศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารรัชต์ภาคย์, 15(43), 389-396.</p><p>อมรเทพ สีนวนสูง. (2559). ความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ.</p></div><div data-bbox=)

- อมรเทพ สีนวนสูง. (2559). ความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. *Veridian E-Journal, Silpakorn University* ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 9(1), 1053-1065.
- อรพิน ศิริสัมพันธ์. (2550). สภาพการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อำนวย ช่างโต. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ กองบริหารทรัพยากรสุพรรณบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.

กระบวนการผลิตกระดาษจากใบไม้เพื่อนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์

จิราพร มะโนวัง^{1*} ณัฐวุฒิ เงามหาวาน² และ วาสนา เสภา¹

รับบทความ 29 มีนาคม 2566 แก้ไขบทความ 6 มิถุนายน 2566 ตอบรับบทความ 9 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาใบไม้ที่มีความเหมาะสมในการผลิตเพื่อทำเป็นแผ่นกระดาษ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ 2) ศึกษาแนวทางการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ใช้วิธีการรวบรวมใบไม้ทั้งใบเลี้ยงเดี่ยวและใบเลี้ยงคู่ จำนวน 10 ชนิด คัดเลือกจากปริมาณการปลูกและการตัดตกแต่งใบไม้ทั้งเป็นเศษขยะ ได้แก่ ใบไทรย้อย ก้ามปูทอง การะเกดหนู พลับพลึงตีนเป็ด พิกุล ลั่นมังกกร วาสนา หมากผู้ ปาล์มเหลือง และใบตอง กลั้วน้ำว่า เพื่อนำมาทดลองกระบวนการผลิตเป็นแผ่นกระดาษ โดยนำมาผ่านกระบวนการต้ม ใช้น้ำหนักของใบไม้แต่ละชนิด 250 กรัม โซดาไฟ 125 กรัม และปริมาณน้ำเปล่า 5 ลิตร ต้มให้ใบไม้เปื่อยใช้เวลา 1-2 ชั่วโมง นำไปล้างน้ำเปล่าให้สะอาด ซ้อนเนื้อเยื่อด้วยแผ่นตะแกรง ผึ่งให้แห้งและลอกแผ่นกระดาษออกจากแผ่นตะแกรง ผลการวิจัยลักษณะกระดาษที่ได้จากใบไม้ทั้ง 10 ชนิด มีความแตกต่างกัน โดยใช้วิธีการสัมผัส และการใช้แรงดึง พบว่า ผิวสัมผัสทั้งหยาบ โปรง นุ่ม เรียบ มีความเหนียวจากเส้นใยมาก จำนวนเส้นใยมากกว่าเนื้อเยื่อทำให้แผ่นกระดาษไม่เรียบ และผู้วิจัยคัดเลือกกระดาษ 3 ชนิด โดยการทดสอบความชื้นน้ำของกระดาษและลักษณะกายภาพทั่วไป ได้แก่ กระดาษจากใบลั่นมังกกรมีเส้นใยที่โปรง กระดาษจากใบตองมีความเรียบ กระดาษจากใบพลับพลึงตีนเป็ดมีผิวสัมผัสที่นุ่ม นำมาออกแบบผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ประกอบด้วยโคมไฟจากใบลั่นมังกกร ราคาจำหน่าย 270 บาท กรอบรูปจากใบตองกลั้วน้ำว่า ขนาด 6 * 8 นิ้ว ราคาจำหน่าย 199 บาท และกล่องใส่ของที่ระลึกจากใบพลับพลึงตีนเป็ด ขนาด 3.5 * 4.5 นิ้ว ราคาจำหน่าย 50 บาท เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเศษใบไม้ที่ร่วงหล่นเป็นขยะ และต่อยอดนำไปสู่การสร้างรายได้ให้แก่ผู้สนใจต่อไป

คำสำคัญ: กระบวนการผลิต, กระดาษ, ใบไม้, ผลิตภัณฑ์

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

² บริหารงานทั่วไป สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*ผู้ประสานงานหลัก: jiraporn.man@crru.ac.th

The Production Process of Paper from Leaves to Products

Jiraporn Manowang^{1*} Nattawut Ngowan² and Wassana Sepha¹

Received 29 March 2023; Revised 6 June 2023; Accepted 9 June 2023

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the suitable leaves for making paper sheets and 2) to enhance the products' value 2) to study product design and development guidelines. The methods were used to collect both monocots and dicots for a total of 10 species selected from the amount of planting and trimming the leaves to discard waste, including golden fig, rain tree, dwarf pandanus, spider lily, bullet wood, snake plant, dracaena, cordyline, yellow palm, and ducasse banana leaf. These leaves were used to test the production process of a sheet of paper by bringing it through the boiling process. The weight of each type of leaf was 250 grams; 125 grams of castic soda and 5 liters of water were boiled until the leaves were decomposed for 1-2 hours and then rinsed with clean water. Then, ladle the tissues with a sieve onto a plate, dry them, and peel the parchment from the sieve plate. The research results for the characteristics of the paper obtained from all 10 types of leaves were different. Using tactile and tensile methods, it was found that the surface was rough, airy, soft, smooth, and had a lot of fiber toughness. The number of fibers was greater than that of tissues, making the paper uneven. In addition, the researcher selected three types of paper by testing their water permeability and general physical characteristics, namely, paper made from snake plant leaves with airy fibers, paper made from banana leaves with smooth surfaces, and paper made from spider lily leaves with a soft touch. Therefore, the three types of leaves mentioned above were designed as prototypes. For example, a lamp made from snake plant leaves costs 270 baht, a 6 x 8-inch picture frame made from banana leaves costs 199 baht, and a 3.5 x 4.5 x 1-inch souvenir box made from spider lily leaves costs 50 baht. These products were not only fallen leaves and waste, but they could also generate income for those who were interested in learning more.

Keywords: Production Process, Paper, Leaves, Products

¹ Assistant professor, Home Economics Program, Faculty of Social Sciences, Chiang Rai Rajabhat University

² General administrators, Home Economics Program, Faculty of Social Sciences, Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding Author: jiraporn.man@crru.ac.th

บทนำ

ปัจจุบันรูปแบบการใช้กระดาษได้เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งกระดาษยังเป็นส่วนหนึ่งในกิจวัตรประจำวัน ทำให้พฤติกรรมการใช้กระดาษเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมีแนวโน้มในการใช้กระดาษเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จึงได้มีการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรจากธรรมชาติอย่างคุ้มค่าที่สุด

การใช้กระดาษของประชากรในประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกประเภทอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยลดปัญหาของกระดาษ ได้มีการวิจัยนำเศษวัสดุที่เหลือใช้จากผลผลิตทางการเกษตร เช่น กากใบกากลำต้น ของพืชมาผลิตเป็นเยื่อกระดาษและพัฒนาต่อยอดเป็นสินค้า ได้แก่ กระดาษกล้วย กระดาษสับปะรด กระดาษเปลือกทุเรียน กระดาษยางพารา และกระดาษชานอ้อย อย่างไรก็ตามวัตถุดิบที่ได้จากการเกษตรเป็นวัตถุดิบตามฤดูกาล ดังนั้นเมื่อมีความต้องการวัตถุดิบจำนวนมากจึงไม่เพียงพอต่อการผลิตกระดาษจากเส้นใย (สุทธิสารอนันตรัตนชัย และราพีง เจริญยศ, 2556)

กระบวนการผลิตกระดาษในปัจจุบันมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการทำเยื่อกระดาษ ขั้นตอนการเตรียมน้ำเยื่อ ขั้นตอนการขึ้นรูปเป็นแผ่น ขั้นตอนการตกแต่งผิว สำหรับขั้นตอนการทำเยื่อกระดาษ (Pulping) นั้นจะเริ่มจากการนำไม้มาตัดเป็นท่อน ๆ ลอกเปลือกไม้เพื่อทำความสะอาดและบดย่อยให้มีขนาดเล็ก ซึ่งสารเคมีที่ใช้ในการเตรียมเยื่อกระดาษสามารถแบ่งออกเป็นหลายประเภท ได้แก่ เยื่อกระดาษโซดา (Soda Pulp) โดยการใช้สารละลายต่างแก่เยื่อกระดาษซัลไฟด์ (Sulfide Pulp) โดยการใช้แคลเซียมไบซัลเฟต (Calcium Bisulfate) และเยื่อกระดาษซัลเฟต (Sulfate Pulp) เป็นต้น ซึ่งลักษณะสีของกระดาษที่ผลิตได้จะมีสีน้ำตาลเข้มหรืออ่อนจะขึ้นอยู่กับกรรมวิธีการผลิตโดยหากต้องการกระดาษหรือเยื่อสีขาวจะต้องฟอกสีด้วยสารเคมี สำหรับสารเคมีที่นิยมใช้ฟอกสีกระดาษ ได้แก่ ก๊าซคลอรีน ผงฟอกสี คลอรีนไดออกไซด์ เป็นต้น (วรินทร์ บุญยะโรจน์, 2559)

จากการศึกษาแนวทางการทำกระดาษนั้น ผู้วิจัยได้นำใบไม้ที่ร่วงหล่นเป็นเศษขยะรวมถึงการเผาทำลายทิ้งทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ จึงได้ศึกษาใบไม้ที่มีความเหมาะสมในการผลิตเพื่อทำเป็นแผ่นกระดาษและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดการพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับวัสดุที่เป็นทรัพยากรในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาใบไม้ที่มีความเหมาะสมในการผลิตเพื่อทำเป็นแผ่นกระดาษ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์
2. ศึกษาแนวทางการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์กระดาษจากใบไม้

กรอบแนวคิด

ในการศึกษากระบวนการผลิตกระดาษจากใบไม้เพื่อนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง โดยมีขั้นตอนการทำวิจัย คือ 1) การคัดเลือกใบไม้ที่มีลักษณะทั้งใบเลี้ยงคู่ เลี้ยงเดี่ยว จำนวน 10 ชนิด 2) การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์เพื่อการผลิตแผ่นกระดาษ 3) การทดลองการผลิตกระดาษจากใบไม้ 4) การคัดเลือกแผ่นกระดาษออกแบบ และผลิตผลิตภัณฑ์กระดาษจากใบไม้ต้นแบบ

วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษากระบวนการผลิตกระดาษจากใบไม้เพื่อนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับโครงสร้างเส้นใย และคุณสมบัติเยื่อกระดาษจากใบไม้ชนิดต่าง ๆ
3. คัดเลือกใบไม้ที่มีลักษณะทั้งใบเลี้ยงคู่ เลี้ยงเดี่ยว โดยการคัดเลือกจากปริมาณการปลูกในพื้นที่รวมถึง

การตัดตกแต่งใบไม้ทั้งเป็นเศษขยะ จำนวน 10 ชนิด ได้แก่ ใบไทรย้อย ก้ามปูทอง การะเกดหนู พลับพลึงตีนเป็ด พิกุล ลั่นมั่งกร วาสนา หมากผู้ ปาล์มเหลือง และใบตองกล้วยน้ำว้า เพื่อนำมาทดลองกระบวนการผลิตเป็นแผ่นกระดาษ

4. ศึกษากรรมวิธีการผลิตและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตกระดาษจากพืชที่ใช้กันอยู่จริงในปัจจุบัน เพื่อนำมาทดลองการผลิตกระดาษจากใบไม้ที่ได้คัดเลือกไว้

5. ทดลองการผลิตกระดาษจากใบไม้ทั้ง 10 ชนิด โดยมีกระบวนการ ดังนี้

5.1 นำใบไม้ตัดเป็นชิ้นยาว 5 นิ้ว น้ำหนัก 250 กรัม

5.2 ต้มด้วยน้ำเปล่า 5 ลิตร ผสมสารละลายโซดาไฟ 125 กรัม โดยใช้เวลา 1 – 2 ชั่วโมง

5.3 นำใบไม้ที่ต้มเปื่อยจนเป็นเนื้อเยื่อและเส้นใยล้างน้ำเปล่าให้สะอาด

5.4 เนื้อเยื่อและเส้นใยที่ล้างสะอาดแล้วนำมาตีในอ่างน้ำให้แตกกระจาย

5.5 ใช้ตะแกรงข้อนเนื้อเยื่อและเส้นใยยกขึ้นให้น้ำไหลผ่านจนหมดเสร็จแล้วนำไปผึ่งลมให้แห้ง

และลอกแผ่นกระดาษที่แห้งออกจากแผ่นตะแกรง

6. ศึกษาลักษณะของแผ่นกระดาษที่ทำจากใบไม้ 10 ชนิด ที่มีความเหมาะสมในการนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์

7. ออกแบบ สร้างแบบ และผลิตผลิตภัณฑ์กระดาษจากใบไม้ต้นแบบ เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเศษใบไม้ที่ร่วงหล่นเป็นขยะ และต่อยอดนำไปสู่การสร้างรายได้ให้แก่ผู้สนใจต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาใบไม้ที่มีความเหมาะสมในการผลิตเพื่อทำเป็นแผ่นกระดาษและสร้างมูลค่าเพิ่มตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผลการวิจัย พบว่า

1. การทดลองการผลิตกระดาษจากใบไม้ พบว่า การผลิตเยื่อจากใบไม้ โดยการนำใบไม้มาทดลองผลิตแผ่นกระดาษ 10 ชนิด ได้แก่ ใบไทรย้อย ก้ามปูทอง การะเกดหนู พลับพลึงตีนเป็ด พิกุล ลั่นมั่งกร วาสนา หมากผู้ ปาล์มเหลือง และใบตองกล้วยน้ำว้า นำมาผ่านกระบวนการต้มเยื่อโดยใช้น้ำหนักของใบไม้แต่ละชนิด 250 กรัม โซดาไฟ 125 กรัม และปริมาณน้ำเปล่า 5 ลิตร ผลการผลิตกระดาษดังแสดงในตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 ลักษณะใบไม้และน้ำหนักเยื่อใบไม้

ลำดับที่	ชื่อใบไม้	รายการภาพใบไม้	น้ำหนักของเส้นใย/ระยะเวลาในการต้ม
1	ไทรย้อย		92 กรัม/1.40 นาที

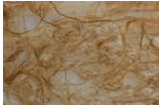
ลำดับที่	ชื่อใบไม้	รายการภาพใบไม้	น้ำหนักของเส้นใย/ระยะเวลาในการต้ม
2	ก้ามปูทอง		50 กรัม/1.25 นาที
3	การะเกดหนู		45 กรัม/1.30 นาที
4	พลับพลึงตีนเป็ด		25 กรัม/1.30 นาที
5	พิกุล		44 กรัม/1 ชั่วโมง
6	ลั่นมังกร		24 กรัม/1.10 นาที
7	ใบวาสนา		60 กรัม/1.20 นาที
8	หมากผู้		64 กรัม/1.20 นาที
9	ปาล์มเหลือง		60 กรัม/1.20 นาที
10	ใบตองกล้วยน้ำว้า		54 กรัม/1.10 นาที

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าลักษณะของใบไม้แต่ละชนิดทั้งใบเลี้ยงคู่และใบเลี้ยงเดี่ยวที่นำมาผ่านกระบวนการต้มในสารละลายโซดาไฟและน้ำเปล่า ลักษณะเนื้อเยื่อ เส้นใย น้ำหนักที่ได้และระยะเวลาในการต้ม ผลการทดลองพบว่า ใบไทรย้อย มีน้ำหนัก 92 กรัม ใช้เวลาในการต้ม 1.40 นาที ใบก้ามปูทอง มีน้ำหนัก 50 กรัม ใช้เวลา ในการต้ม 1.25 นาที ใบการะเกดหนู มีน้ำหนัก 45 กรัม ใช้เวลาในการต้ม 1.30 นาที ใบพลับพลึงตีนเป็ด มีน้ำหนัก 25 กรัม ใช้เวลาในการต้ม 1.30 นาที ใบพิกุล มีน้ำหนัก 44 กรัม ใช้เวลาในการต้ม 1 ชั่วโมง ใบลั่นมังกกร มีน้ำหนัก 24 กรัม ใช้เวลาในการต้ม 1.10 นาที ใบวาสนา มีน้ำหนัก 60 กรัม ใช้เวลาในการต้ม 1.20 นาที ใบหมากผู้ มีน้ำหนัก 64 กรัม ใช้เวลาในการต้ม 1.20 นาที ใบปาล์มเหลือง มีน้ำหนัก 60 กรัม ใช้เวลาในการต้ม 1.20 นาที และใบตองกล้วยน้ำว้า มีน้ำหนัก 54 กรัม ใช้เวลาในการต้ม 1.10 นาที

ลักษณะกระดาษจากใบไม้ทั้ง 10 ชนิด ที่ผ่านกระบวนการช้อนเยื่อและนำไปผึ่งให้แห้ง นำมาลอกแผ่นกระดาษออกจากแผ่นตะแกรง ดังแสดงในตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2 ลักษณะกระดาษจากใบไม้

ลำดับที่	ชื่อใบไม้	รายการภาพกระดาษ	ลักษณะกระดาษ
1	ไทรย้อย		เส้นใยละเอียดเปื่อย ยุ่ยง่าย ไม่เหนียว
2	ก้ามปูทอง		แข็ง เส้นใยเหนียว
3	การะเกดหนู		เนื้อเยื่อหนา เส้นใยเหนียว
4	พลับพลึงตีนเป็ด		เนื้อเยื่อและเส้นใย นุ่มและเหนียว
5	พิกุล		เส้นใยเปื่อย ยุ่ยง่าย ไม่เหนียว
6	ลั่นมังกกร		เส้นใยโปร่ง เหนียว
7	ใบวาสนา		เส้นใยเหนียว หยาบและแข็ง
8	หมากผู้		เส้นใยหนา เหนียวเนื้อเยื่อทึบ

ลำดับที่	ชื่อใบไม้	รายการภาพกระดาษ	ลักษณะกระดาษ
9	ปาล์มเหลือง		เส้นใยละเอียดเปื่อย ยุ่ยง่าย ไม่เหนียว
10	ใบตองกล้วยน้ำว้า		ผิวเรียบ กรอบ เห็นเส้นใยได้ชัดเจน

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าลักษณะของกระดาษจากใบไม้ทั้ง 10 ชนิด ที่นำมาผลิตเป็นแผ่นกระดาษ โดยผ่านกระบวนการนำเนื้อเยื่อและเส้นใยมาซ้อนบนแผ่นตะแกรงด้วยการแตะแผ่นและนำไปผึ่งลมให้แห้ง ลอกแผ่นกระดาษออกจากตะแกรง พบว่า ใบไทรย้อยมีเส้นใยที่ละเอียดเปื่อย ยุ่ยง่าย ไม่เหนียว ใบก้ามปูของกระดาษ ผิวสัมผัสแข็ง เส้นใยเหนียว ใบการะเกดหนูเนื้อเยื่อหนา เส้นใยเหนียว ใบพลับพลึงดินเปิดเนื้อเยื่อและเส้นใยนุ่ม และเหนียว ใบพิกุลเส้นใยเปื่อย ยุ่ยง่าย ไม่เหนียว ใบลิ้นมังกรเส้นใยโปร่ง เหนียว ใบวาสนาเส้นใยเหนียว หยิบ และแข็ง ใบหมากผู้เส้นใยหนา เหนียวเนื้อเยื่อหยาบ ใบปาล์มเหลืองเส้นใยละเอียดเปื่อย ยุ่ยง่าย ไม่เหนียว และใบตองกล้วยน้ำว้ามีผิวเรียบ กรอบ และเห็นเส้นใยได้ชัดเจน

2. ศึกษาแนวทางการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์กระดาษจากใบไม้ ผู้วิจัยมีการคัดเลือกแผ่นกระดาษที่มีความเหมาะสมสามารถนำมาผลิตได้ จำนวน 3 ชนิด โดยการทดสอบความชื้นน้ำของกระดาษและลักษณะกายภาพทั่วไป พร้อมทั้งการออกแบบ สร้างแบบ รวมถึงการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นต้นแบบ จำนวน 3 ผลงาน เพื่อนำไปเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถจำหน่ายในราคาที่มีความเหมาะสม โดยการคิดคำนวณต้นทุนรวม = ต้นทุนวัตถุดิบ + ค่าแรง + ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ดังนี้

2.1 โคมไฟจากใบลิ้นมังกร จากการสังเกตลักษณะทางกายภาพของกระดาษที่ได้มีเส้นใยที่โปร่ง เหนียว จึงนำมาออกแบบ สร้างแบบโครงสร้างของโคมไฟโดยใช้ลวดตาข่ายกว้าง 20 เซนติเมตร ยาว 40 เซนติเมตร เสร็จแล้วนำกระดาษสาแบบบางบุข้างในม้วนให้ได้รูปทรงรี แล้วนำกระดาษจากใบลิ้นมังกรตกแต่งด้านนอก เพิ่มหลอดไฟฟ้าตรงฐานของโครงสร้างโคมไฟเพื่อใช้ในการเพิ่มแสงสว่างของชิ้นงาน ตกแต่งเกลียวเชือกด้านบนเพื่อสะดวกในการหิ้วใช้งานได้ง่าย ประโยชน์การนำไปใช้งานเพื่อตกแต่งสถานที่ รวมถึงการใช้งานอื่นๆ สามารถนำไปจำหน่ายได้ในราคา 270 บาท ดังภาพ

ภาพที่ 1 โคมไฟจากใบลิ้นมังกร

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา เรื่อง กระบวนการผลิตกระดาษจากใบไม้เพื่อนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

การผลิตกระดาษที่ได้จากใบไม้ทั้ง 10 ชนิด ได้แก่ ใบไทรย้อย ก้ามปูทอง กระเกดหนู พลับพลึงตีนเป็ด พิกุล ลั่นทมกร วาสนา หมากผู้ ปาล์มเหลือง และใบตองกล้วยน้ำว้า ผู้วิจัยนำมาผ่านกระบวนการต้มใบไม้ให้เปื่อย โดยใช้ส่วนผสมที่เท่ากันประกอบด้วยน้ำหนักใบไม้แต่ละชนิด 250 กรัม สารเคมีที่ใช้คือโซดาไฟ 125 กรัม และน้ำเปล่าปริมาณ 5 ลิตร พบว่าน้ำหนักเนื้อเยื่อที่ผ่านกระบวนการล้างน้ำให้สะอาดแตกต่างกันรวมถึงระยะเวลาในการต้มประมาณ 1 – 2 ชั่วโมง นำแผ่นตะแกรงซ้อนเยื่อผึ่งให้แห้ง ส่วนลักษณะของแผ่นกระดาษที่ได้มีความแตกต่างกันโดยใช้วิธีการสัมผัสและการใช้แรงดึง พบว่า กระดาษมีผิวสัมผัสทั้งหยาบ โปร่ง นุ่ม กรอบ เนื้อเยื่อที่ได้มีทั้งเปื่อย ยุ่ย และฉีกขาดได้ง่าย รวมถึงความเหนียวจากเส้นใยมีมาก จำนวนเส้นใยมากกว่าเนื้อเยื่อทำให้แผ่นกระดาษไม่เรียบ สอดคล้องกับวรรณ สักแก้ว, วศิน ยุวนะเทมีย์ และคณิศร ล้อมเมตตา (2559) ศึกษาการพัฒนาผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษจากไส้กรอกกับการใช้สีย้อมธรรมชาติ วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาวิธีการทำกระดาษจากไส้กรอก ร่วมกับการใช้สีย้อมจากธรรมชาติ โดยศึกษากระดาษ 5 ชนิด คือ กระดาษไม่ฟอกสี กระดาษฟอกสี กระดาษย้อมสีดอกอัญชัน กระดาษย้อมสีลูกหมานแดง และกระดาษย้อมสีขมิ้นชัน จากนั้นทดสอบความพึงพอใจต่อลักษณะทั่วไปของกระดาษ คือ สี ความสม่ำเสมอ ความเหนียว การจับยึดเป็นแผ่น การไม่มีสิ่งปนเปื้อน การไม่มีรอยตำหนิ และการไม่มีเชื้อรา ในการผลิตกระดาษโดยการนำไส้กรอกแห้ง 200 กรัม มาต้มกับโซเดียมไฮโปคลอไรท์ความเข้มข้นร้อยละ 6.00 ปริมาณ 300 มิลลิลิตร ที่อุณหภูมิ 24 ชั่วโมง ล้างน้ำให้สะอาด จากนั้นจึงนำไปต้มกับน้ำสีที่ได้จากดอกอัญชัน ลูกหมานแดง และขมิ้นชัน นาน 30 นาที นำเส้นใยที่ได้ไปปั่นจนละเอียด ใส่ลงในภาชนะที่เติมน้ำ ใช้ตะแกรงลวดขนาด A2 ซ้อนเยื่อกระดาษ นำไปตากให้แห้งได้กระดาษ 7 ± 0.71 แผ่นกระดาษมีคุณภาพ ดังนี้ น้ำหนักมาตรฐานเฉลี่ย 32.61 ± 4.84 กรัม ความชื้นเฉลี่ยร้อยละ 7.36 ± 0.27 ความหนาเฉลี่ย 0.10 ± 0.04 มิลลิเมตร และความเหนียวเฉลี่ย เท่ากับ 28.81 ± 9.62 กิโลนิวตัน และเช่นเดียวกับวรรณ สักแก้ว (2550) ศึกษาการนำวัสดุเหลือใช้จากกระบวนการผลิตเสื้อกเพื่อผลิตกระดาษ ก : การสร้างนวัตกรรมและการถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยทดลองไส้กรอกแห้ง 100 กรัม ผลิตกระดาษได้ 4 – 6 แผ่น จำนวนแผ่นที่ได้รับขึ้นอยู่กับจำนวนเยื่อกระดาษที่ซ้อนได้ในแต่ละครั้ง การผลิตกระดาษหนาจะได้น้อยแผ่น ถ้าบางจะได้มากแผ่น และสอดคล้องกับสำนักหอสมุดแห่งชาติ (2563) ศึกษาขั้นตอนกรรมการใช้กระดาษสาเพื่อพัฒนางานด้านการอนุรักษ์เอกสารและหนังสือของห้องสมุดแห่งชาติ พบว่า การกระจายตัวของเนื้อเยื่อกระดาษสามารถกระจายตัวได้ดีแต่ยังคงมีเนื้อเยื่อปอสาจับตัวเป็นก้อน แตกต่างชัดเจนกับกระดาษสาญี่ปุ่น ขนาด 3 แกรม ที่เนื้อเยื่อมีการกระจายตัวอย่างสม่ำเสมอ เรียบเนียน

จากการคัดเลือกกระดาษ 3 ชนิด ได้แก่ กระดาษจากใบลั่นทมกรมีเส้นใยที่โปร่ง กระดาษจากใบตองกล้วยน้ำว้ามีความเรียบ กระดาษจากใบพลับพลึงตีนเป็ดมีผิวสัมผัสที่นุ่ม นำมาออกแบบผลิตภัณฑ์ต้นแบบเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเศษใบไม้ที่ร่วงหล่นเป็นขยะ ประกอบด้วยโคมไฟจากใบลั่นทมกร ราคา 270 บาท กรอบรูปจากใบตองกล้วยน้ำว้า ขนาด $6 * 8$ นิ้ว ราคา 199 บาท และกล่องใส่ของที่ระลึกจากใบพลับพลึงตีนเป็ด ขนาด $3.5 * 4.5 * 1$ นิ้ว ราคา 50 บาท สอดคล้องกับจันทิมา ชั่งสิริพร, พุทธระยา พงศ์ยี่หล้า และนิรณช ชัยฤกษ์ (2565) ศึกษาการผลิตบรรจุภัณฑ์เยื่อกระดาษขึ้นรูปจากฟางข้าวและขานอ้อยโดยใช้โคโตะซานเคลือบผิว วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลิตบรรจุภัณฑ์จากเส้นใยของวัสดุชีวมวล 2 ชนิด คือ ฟางข้าวและขานอ้อย พบว่า การผลิตบรรจุภัณฑ์จากฟางข้าวและขานอ้อยด้วยสภาวะที่เหมาะสมมีความ

ด้านทานแรงดึงสูงสุดเท่ากับ 1.8 ± 0.54 และ 10.6 ± 0.09 เมกะปาสคาลตามลำดับ ดังนั้นบรรจุภัณฑ์เยื่อกระดาษที่ผลิตได้สามารถนำไปใช้แทนพลาสติกสำหรับใส่อาหารทั้งแห้งและเปียกได้ เช่นเดียวกับवासना เจริญวิเชียรฉาย (2551) ศึกษาการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทผลิตภัณฑ์จากกระดาษสา กระดาษสับปะรด และกระดาษตะขบ วัตถุประสงค์เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากกระดาษสา กระดาษสับปะรด และกระดาษตะขบ เพื่อเป็นการพัฒนารูปแบบ ลดลายผลิตภัณฑ์จากกระดาษในรูปแบบใหม่โดยศึกษาความต้องการของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์กระดาษสา กระดาษสับปะรด และกระดาษตะขบ และผลิตภัณฑ์ทั่วไป 10 คน และผู้บริโภคผู้สนใจสินค้า 100 คน พบว่า ผลิตภัณฑ์กระดาษสา กระดาษสับปะรด และกระดาษตะขบ ผลิตภัณฑ์ประเภทภาพติดผนังควรเป็นภาพดอกไม้รองลงมาเป็นภาพทิวทัศน์ กรอบรูปควรเป็นภาพดอกไม้ รองลงมาเป็นลายสร้างสรรค์ สมุดโน้ตควรเป็นภาพดอกไม้ รองลงมาเป็นภาพสร้างสรรค์ กล่องใส่ของควรเป็นภาพดอกไม้ รองลงมาเป็นลายสร้างสรรค์

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 การผลิตกระดาษที่ได้จากใบไม้ทั้ง 10 ชนิด มีความแตกต่างกัน โดยใช้วิธีการสัมผัสและการใช้แรงดึงพบว่า กระดาษมีผิวสัมผัสทั้งหยาบ โปร่ง นุ่ม กรอบ เนื้อเยื่อที่ได้มีทั้งเปื่อย ยุ่ย และฉีกขาดได้ง่าย รวมถึงความเหนียวจากเส้นใยมีมาก จำนวนเส้นใยมากกว่าเนื้อเยื่อทำให้แผ่นกระดาษไม่เรียบ

1.2 จากการคัดเลือกกระดาษ 3 ชนิด ได้แก่ กระดาษจากใบลิ้นมังกรมีเส้นใยที่โปร่ง กระดาษจากใบตองกล้วยน้ำว้ามีความเรียบ กระดาษจากใบพลับพลึงดินเป็ดมีผิวสัมผัสที่นุ่ม นำมาออกแบบผลิตภัณฑ์ต้นแบบเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเศษใบไม้ที่ร่วงหล่นเป็นขยะ เพื่อเป็นการต่อยอดขยายผลผลิตภัณฑ์ให้แก่ผู้สนใจนำไปผลิตจำหน่าย โดยการคิดราคาจำหน่ายคำนวณจากต้นทุนวัสดุ ค่าแรง และค่าเวลา ประกอบด้วยคอมไฟจากใบลิ้นมังกร ราคา 270 บาท กรอบรูปจากใบตองกล้วยน้ำว้า ขนาด 6×8 นิ้ว ราคา 199 บาท และกล่องใส่ของที่ระลึกจากใบพลับพลึงดินเป็ด ขนาด $3.5 \times 4.5 \times 1$ นิ้ว ราคา 50 บาท

2. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

2.1 ควรศึกษาเส้นใยชนิดอื่นที่สามารถนำมาเป็นส่วนผสมของกระดาษ เพื่อให้กระดาษที่ได้ทั้ง 10 ชนิด มีลักษณะโดดเด่นนำมาใช้งานได้

2.2 ในขณะที่ผลิตแผ่นกระดาษควรมีการเติมสารกระจายเยื่อเพื่อให้เยื่อจากใบไม้ที่ทดลองกระจายทั่วแผ่นเพื่อให้แผ่นกระดาษสม่ำเสมอและไม่หลุดในขณะนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ หรือมีการศึกษาเกี่ยวกับวัสดุที่นำมาเคลือบผิวหน้าก่อนนำมาใช้ผลิตผลิตภัณฑ์

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการย้อมสีกระดาษรวมถึงพื้นผิวที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแผ่นกระดาษ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการวิจัย และสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่อนุเคราะห์อุปกรณ์ เครื่องมือเพื่อใช้ในการทดลองและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในงานวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- จันทิมา ชั่งสิริพร, พฤกระยา พงศ์ยี่หล้า และนิรณช ชัยฤกษ์. (2565). การผลิตบรรจุภัณฑ์เยื่อกระดาษขึ้นรูปจากฟางข้าว และขาน้อยโดยใช้ไคโตซานเคลือบผิว. *วารสารวิทยาศาสตร์บูรพา*, 27(1), 20-30.
- วรวรรณ สังก้าว. (2550). การนำวัสดุเหลือใช้จากกระบวนการผลิตเสื่อกกเพื่อผลิตกระดาษกก : การสร้างนวัตกรรม และการถ่ายทอดเทคโนโลยี. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วรวรรณ สังก้าว, วศิน ยูวนะเตมีย์ และคณิศร ล้อมเมตตา. (2559). การพัฒนาผลิตภัณฑ์กระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ จากไส้กรอกกับการใช้สีย้อมธรรมชาติ. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 10(4), 5-13.
- วรินทร์ บุญะโรจน์. (2559). การผลิตกระดาษทำมือจากหญ้าชันกาด. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ คณะวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์.
- วาสนา เจริญวิเชียรฉาย. (2551). การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทผลิตภัณฑ์จากกระดาษสา กระดาษ ลับประด และกระดาษตะขบ. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชภัฏวชิรบุรี.
- สำนักหอสมุดแห่งชาติ. (2563). *นวัตกรรมการใช้กระดาษสาเพื่อพัฒนางานด้านการอนุรักษ์เอกสารและหนังสือของ หอสมุดแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สุทธิสาร อนันตรัตนชัย และรพีพร เจริญยศ. (2556). *การผลิตกระดาษจากต้นกล้วยด้วยเครื่องอัดโนมตี*. รายงานการวิจัย ฉบับสมบูรณ์ คณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.

การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการใช้สื่อในการเรียนการสอนของครู โรงเรียนราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

ณัฐพร จันทศรี*

รับบทความ 23 พฤศจิกายน 2565 แก้ไขบทความ 9 มิถุนายน 2566 ตอรับบทความ 9 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันในการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู 2) ศึกษาปัญหาของการใช้สื่อในการเรียนการสอนของครู และ 3) ศึกษาความต้องการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในโรงเรียนราชบพิธ จำนวน 30 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูส่วนใหญ่มีการใช้สื่อ สัปดาห์ละ 1-5 ครั้ง ร้อยละ 40.00 เหตุผลของการใช้สื่อคือสื่อทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนมากขึ้น ร้อยละ 66.67 ใช้สื่อประเภทเอกสาร หรือ Sheet ประกอบการสอน ร้อยละ 43.33 โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น Power Point เป็นต้น ร้อยละ 36.67 และใช้เกม ร้อยละ 43.33 2) ปัญหาด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.13 โดยด้านปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.22 และด้านสาเหตุของปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.04 และ 3) ความต้องการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11 โดยต้องการฝึกอบรมจากหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาสื่อ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.47 รองลงมาคือ ต้องการอบรมด้านความรู้/อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสื่ออยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.40 และต้องการให้หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบสร้างความร่วมมือในการพัฒนาสื่อ อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.33

คำสำคัญ: สภาพปัจจุบัน, ปัญหา, ความต้องการ, สื่อการเรียนการสอน

A Study on the Current State, Problems, and Needs in Using Instructional Media of Teachers in Rajabophit School of Phra Nakhon District, Bangkok

Nttaporn Jantasri*

Received 23 November 2022; Revised 9 June 2023; Accepted 9 June 2023

Abstract

The objectives of this study were to: 1) study the existing state of teachers' use of instructional media; 2) study the issues associated with teachers' media use in the classroom; and 3) study the demands for expanding the use of instructional media. as a kind of research, teaching Rajabophit School's sample of 30 instructors was polled for information using a questionnaire. Percentage and mean ($\bar{x}$) standard deviation (S.D.) were employed as statistics in the data analysis. The results showed that: 1) regarding the current use of instructional media, most teachers use media 1–5 times per week (40.00%). The primary reason for using media is to enhance students' understanding of lessons (66.67%). The most commonly used types of media include printed documents or worksheets (43.33%), computer programs such as PowerPoint (36.67%), and games (43.33%). 2) regarding the challenges in using instructional media, the overall difficulty level is moderate, with an average score of 3.13. Specifically, the challenges in using instructional media have a mean score of 3.22, while the causes of these challenges have a mean score of 3.04, both at a moderate level. 3) The need for improving the use of instructional media among teachers is high, with an average score of 4.11. The highest demand is for training provided by relevant private organizations to enhance media development, with an average score of 4.47. This is followed by the need for knowledge-based training or workshops for media development (4.40) and for government agencies to collaborate in media development (4.33).

Keywords: The Current State, Problems, Needs, Instructional Media

Teacher, Rajabophit School

*Corresponding Author: nattaporn-ja@rmutp.ac.th

บทนำ

การพัฒนาคนเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการสร้างคนในช่วงการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ ทั้งด้านประชากร เทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคม การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในประเทศ ให้เข้มแข็งพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 การศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของผู้เรียน หากการศึกษายังหลงติดอยู่กับสิ่งเดิมที่เคยใช้ได้ผลในยุคเก่า ย่อมจะส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนไม่สอดคล้องกับโลกที่เป็นจริงทั้งในปัจจุบันและในอนาคตที่ยังเข้มข้นขึ้น (สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์, 2560) ซึ่งการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ผู้ที่จะประสบความสำเร็จและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้นั้นจะต้องเป็นคนเข้มแข็งและแข็งแกร่ง มีความคิดที่สร้างสรรค์ มีไหวพริบที่ไม่ใช่ใช้เพียงแค่ความฉลาดเท่านั้น แต่ต้องคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและที่สำคัญจะต้องสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตัวเอง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาในการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งนี้จะต้องสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตัวเอง เน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากทรัพยากรการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยผู้เรียนจะสามารถใช้ความรู้ไปบูรณาการกับทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยีและทักษะชีวิตและอาชีพ (Panich, 2014) การเรียนรู้ต้องไม่ใช่สถานการณ์สมมติในห้องเรียน แต่ต้องออกแบบการเรียนรู้ให้ได้เรียนในสภาพที่ใกล้เคียงชีวิตจริงที่สุด และควรเป็นบริบทหรือสภาพแวดล้อมในขณะที่เรียนรู้ เกิดการสั่งสมประสบการณ์ใหม่เอามาโต้แย้งความเชื่อหรือค่านิยมเดิม ทำให้ละจากความเชื่อเดิมหันมายึดถือความเชื่อ หรือค่านิยมใหม่ที่เรียกว่ากระบวนการทัศน์ใหม่ และข้อสำคัญสำหรับคนที่เรียนรู้ได้ต้องเกิดประเด็นคำถามอยากรู้อีกก่อนจึงจะอยากเรียน ไม่ใช่ครูอยากสอนเพียงฝ่ายเดียวแต่นักเรียนยังไม่มีประเด็นที่ไม่อยากรู้ ดังนั้นการออกแบบสถานการณ์การเรียนรู้จึงควรใช้บริบทสภาพแวดล้อมที่นักเรียนคุ้นเคยและรู้จัก ได้แก่ สภาพของครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่นของนักเรียน สิ่งที่ได้จากคำถามอยากรู้นักเรียนจะทำให้ครูเห็นความแตกต่างของพื้นฐานความรู้และพื้นฐานประสบการณ์เดิมของนักเรียนได้เป็นรายบุคคล (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ., 2560)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการเข้ารับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายโดยการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางกาย จิตใจ และสติปัญญา อารมณ์ สังคม และการสื่อสารเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกระทรวง สำหรับการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ดังนั้น ครูจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการศึกษาไทยเพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวไปทันอารยประเทศได้ การนำสื่อมาใช้ในการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือสำคัญของครู ในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ทักษะและประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ ครูจึงต้องแสวงหาองค์ความรู้ เลือกใช้สื่อแต่ละประเภทประกอบด้วยสื่อสิ่งพิมพ์กราฟิก สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อวิธีการและสื่อดิจิทัล ครูต้องสามารถประยุกต์ใช้สื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเหมาะสมและมีประสิทธิภาพครูจะต้องเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ และหมั่นเรียนรู้สิ่งใหม่ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการต่าง ๆ คุณลักษณะของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นการใช้เทคโนโลยีมีความเป็นพลเมืองจากยุคอนาล็อกเป็นยุคดิจิทัล มีการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์

YouTube, Line, TV, Facebook, Twitter และแอปพลิเคชันต่าง ๆ สื่อในชีวิตประจำวันมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้เรียน ทำให้คุณภาพของการเรียนรู้พัฒนาสูงขึ้น สื่อการเรียนการสอนช่วยสร้างความสนใจในการเรียน ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนและตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด สื่อกับผู้เรียนเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาบทเรียน ที่ยุ่งยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้น สามารถช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นได้อย่างถูกต้อง และรวดเร็วสื่อจะช่วยกระตุ้น และสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน การใช้สื่อจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกัน ความสนใจสื่อการเรียนการสอนถือได้ว่าเป็นที่สำคัญสามารถใช้ประโยชน์ได้ทั้งกับผู้เรียน และผู้สอน เกิดประสบการณ์ร่วมกันในวิชาที่เรียนนั้น ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้นทำให้เกิดมนุษยสัมพันธ์อันดี ในระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และกับผู้สอนด้วยสื่อการเรียนการสอน ผู้สอนและผู้เรียนสามารถใช้ประโยชน์ได้หากเลือกใช้สื่อการสอนให้เหมาะสม ดังนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนของครูของครูโรงเรียนราชพิพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูในการผลิตและนำสื่อมาพัฒนาสื่อใช้ในการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสื่อทั้งระบบการเรียนการสอนและคุณภาพการเรียนการสอนของครูต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการใช้สื่อในการเรียนการสอนของครูโรงเรียนราชพิพิธ
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนราชพิพิธ
3. เพื่อศึกษาความต้องการในการเลือกใช้สื่อในการเรียนการสอนของครูโรงเรียนราชพิพิธ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม และแบบสอบถามออนไลน์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครู และบุคลากรโรงเรียนราชพิพิธ ซึ่งมีประชากรทั้งสิ้น 36 คน (งานทะเบียนสถิติบุคลากรโรงเรียนราชพิพิธ, 2565)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนราชพิพิธ ทำการกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยวิธีการเปิดตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของสูตรของ (Krejcie & Morgan, 1970) ทำให้ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 30 คน และทำการสุ่มกลุ่มด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง ที่ให้ข้อมูลด้วยความสมัครใจ

ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

1. ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ประกอบด้วยแบบสอบถามปลายปิด และปลายเปิดโดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล มีลักษณะแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ด้านการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ ซึ่งเป็นข้อมูลนามบัญญัติ (Nominal Scale)

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันในการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนราชบพิธ มีลักษณะแบบสอบถามแบบมาตรอัตราภาคขั้น (Interval Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาของการใช้สื่อในการเรียนการสอนของครูโรงเรียนราชบพิธ มีลักษณะแบบสอบถามแบบมาตรอัตราภาคขั้น (Interval Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ความต้องการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนราชบพิธ มีลักษณะแบบสอบถามแบบมาตรอัตราภาคขั้น (Interval Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิดที่เปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างสามารถแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

2. การหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยทำการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

การหาความตรงเชิงเนื้อหา ในการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ด้วยการประเมินหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เมื่อทำการวิเคราะห์ความสอดคล้องเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และกำหนดให้ทุกข้อคำถามต้องมีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไปโดยค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67- 1.00 และมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับแก้ข้อคำถามให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ซึ่งผู้ศึกษาได้ดำเนินการปรับแก้ข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดเตรียมแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่โรงเรียนราชบพิธ
2. ขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนโรงเรียนราชบพิธ
3. ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับครูโรงเรียนราชบพิธ จำนวน 30 คน ที่ให้ข้อมูลด้วยความสมัครใจ
4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ให้ได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ 30 ชุด เพื่อนำไปบันทึกข้อมูลลงโปรแกรมคอมพิวเตอร์และนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และกำหนดกฎเกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1.00- 1.50	น้อยที่สุด
1.51- 2.50	น้อย
2.51- 3.50	ปานกลาง
3.51- 4.50	มาก
4.51- 5.00	มากที่สุด

ผลการวิจัย

การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการใช้สื่อในการเรียนการสอนของครูโรงเรียนราชประชานุเคราะห์นคร กรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามเครื่องมือและวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ด้านการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบและการจัดการเรียนการสอน สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละของข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

	ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด		30	100.00
เพศ	- ชาย	9	30.00
	- หญิง	21	70.00
อายุ	- 26-30 ปี	5	16.67
	- 31-35 ปี	4	13.33
	- 36-40 ปี	4	13.33
	- 41-45 ปี	7	23.33
	- 46 ปีขึ้นไป	10	33.33
ระดับการศึกษา	- ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	6.67
	- ปริญญาตรี	18	60.00
	- ปริญญาโท	10	33.33
ประสบการณ์ด้านการสอน	- ต่ำกว่า 5 ปี	3	10.00
	- 5-10 ปี	10	33.33
	- 11-15 ปี	4	13.33
	- 16 ปีขึ้นไป	13	43.33
กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	- ภาษาไทย	5	16.67
	- คณิตศาสตร์	4	13.33
	- วิทยาศาสตร์	1	3.33
	- สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	4	13.33
	- สุขศึกษา พลศึกษา	1	3.33
	- ศิลปะดนตรีนาฏศิลป์	2	6.67
	- การงานอาชีพ	1	3.33
	- ภาษาต่างประเทศ	10	33.33
	- ปฐมวัย	2	6.67
	- 4-10 ชั่วโมง	2	6.67

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
- 11-15 ชั่วโมง	3	10.00
- 16-20 ชั่วโมง	19	63.33
- 21-25 ชั่วโมง	6	20.00

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 70.00 มีอายุระหว่าง 46 ปีขึ้นไป ร้อยละ 33.33 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 60.00 มีประสบการณ์ด้านการสอน 16 ปีขึ้นไป ร้อยละ 43.33 อยู่กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (อังกฤษ, จีน) ร้อยละ 33.33 และมีการจัดการเรียนการสอน 16-20 ชั่วโมง ร้อยละ 63.33

สภาพปัจจุบันในการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนราชบพิธ สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละ และสภาพปัจจุบันสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนของครู

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการใช้สื่อการเรียนการสอน		
- สัปดาห์ละ 1-5 ครั้ง	12	40.00
- สัปดาห์ละ 6-10 ครั้ง	7	23.33
- สัปดาห์ละ 11-15 ครั้ง	1	3.33
- ทุกครั้งที่สอน	10	33.33
เหตุผลที่ใช้สื่อในการสอน		
- ทำให้นักเรียนสนใจเรียนมากขึ้น	7	23.33
- ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนมากขึ้น	20	66.67
- เป็นผลงานและการประเมินปลายปี	3	10.00
สื่อประเภทสิ่งพิมพ์และกราฟิก		
- เอกสาร หรือ Sheet ประกอบการสอน	13	43.33
- หนังสือเรียน	5	16.67
- บทเรียนสำเร็จรูป	5	16.67
- แผนภาพ	1	3.33
- ภาพถ่าย	2	6.67
- ภาพโฆษณา	1	3.33
- สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ	3	10.00
สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์		
- เครื่องมัลติมีเดีย	2	6.67
- เครื่องฉาย 3 มิติ โปรเจคเตอร์	6	20.00

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
- เครื่องฉายโพรเจกเตอร์ LPG	9	30.00
- โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น Power Point เป็นต้น	11	36.67
- บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน	2	6.67
สื่อประเภทเทคนิควิธีการ		
- ชุดการสอน	8	26.67
- การใช้เกม	13	43.33
- ทักษะศึกษา	2	6.67
- เพลง	5	16.67
- การเล่านิทาน	2	6.67
สื่อการเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้		
- สื่อผลิตเอง	11	36.67
- สื่อสำเร็จรูป	6	20.00
- วัสดุหัตถ์ทำ	2	6.67
- สืบค้นจากอินเทอร์เน็ต (Internet)	10	33.33
- สำเนาเอกสาร/สื่อต้นฉบับ	1	3.33
ประสบการณ์ออกแบบหรือผลิตสื่อการเรียนการสอน		
- ผลิตบางครั้ง	18	60.00
- ผลิตเป็นประจำ	12	40.00
เหตุผลของการผลิตสื่อใช้เอง		
- ได้สื่อที่ตรงตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการสอน	17	56.67
- ได้สื่อที่ตรงกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดไว้	7	23.33
- สอดคล้องกับลักษณะของนักเรียนที่สอน	1	3.33
- ทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความสุขและมีความเข้าใจในสิ่งที่ครูสอนได้ดี	4	13.33
- ต้องการพัฒนาเป็นผลงานทางวิชาการ	1	3.33

จากตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละ และสภาพปัจจุบันสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนของครู พบว่า ส่วนใหญ่มีความถี่ในการใช้สื่อการสอน สัปดาห์ละ 1-5 ครั้ง ร้อยละ 40.00 และมีเหตุผลของการใช้สื่อเพื่อทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนมากขึ้น ร้อยละ 66.67 ใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์และกราฟิกที่เป็น เอกสาร หรือ Sheet ประกอบการสอน ร้อยละ 43.33 ใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น Power Point เป็นต้น ร้อยละ 36.67 สื่อประเภทเทคนิควิธีการ โดยใช้เกมร้อยละ 43.33 สื่อการเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้ คือ สื่อผลิตเอง ร้อยละ 36.67 มีประสบการณ์ออกแบบหรือผลิตสื่อการเรียนการสอนเป็นบางครั้ง ร้อยละ 60.00 และเหตุผลของการผลิตสื่อใช้เอง คือได้สื่อที่ตรงตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการสอนร้อยละ 56.67

ปัญหาของการใช้สื่อในการเรียนการสอนของครูโรงเรียนราชบพิธ นำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัญหาของการใช้สื่อในการเรียนการสอนของครูโรงเรียนราชบพิธ

ตัวแปร	$\bar{x}$	S.D.	ระดับปัญหา
ด้านปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน	3.22	0.77	ปานกลาง
- ปัญหาในการเตรียมอุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ ให้พร้อมในการใช้สอน	3.47	0.97	ปานกลาง
- ปัญหาในการออกแบบและการใช้สื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	3.33	1.06	ปานกลาง
- ปัญหาในการตรวจสอบและประเมินผลการใช้สื่อ	3.27	0.83	ปานกลาง
- ปัญหาในการดูแลเก็บรักษา	3.00	0.87	ปานกลาง
- ปัญหาในขณะใช้สื่อการเรียนการสอน	3.17	0.95	ปานกลาง
- ปัญหาในการเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหา	3.10	1.03	ปานกลาง
ด้านสาเหตุของปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน	3.04	1.03	ปานกลาง
- ขาดแคลนงบประมาณในการผลิตหรือจัดซื้อสื่อ	3.73	1.39	มาก
- ไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน	3.37	1.27	ปานกลาง
- ไม่มีเวลาในการผลิตสื่อ	3.13	1.11	ปานกลาง
- ไม่มีแหล่งให้บริการยืมสื่อมาใช้	3.00	1.39	ปานกลาง
- ขาดความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้สื่อมาใช้	2.83	1.18	ปานกลาง
- ขาดทักษะการใช้สื่อ	2.77	1.14	ปานกลาง
- ไม่มีความสามารถในการผลิตสื่อการเรียนการสอนด้วยตัวเอง	2.43	1.17	ปานกลาง
ภาพรวม	3.13	0.82	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูพบว่า มีปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.31 สามารถนำเสนอเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู พบว่า ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.22 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงจากมากไปน้อย พบว่า ปัญหาในการเตรียมอุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ ให้พร้อมในการใช้สอนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.47 รองลงมาปัญหาในการออกแบบและการใช้สื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.33 ปัญหาในขณะใช้สื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.27 ปัญหาในการเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.10 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ปัญหาในการดูแลเก็บรักษาอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.00 ตามลำดับ

ด้านสาเหตุของปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแรก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ขาดแคลนงบประมาณในการผลิตหรือจัดซื้อสื่อ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.73 รองลงมาไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.37 ไม่มีเวลาในการผลิตสื่อ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.13

ไม่มีแหล่งให้บริการยืมสื่อมาใช้ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.00 ขาดความรู้ความเข้าใจในการเลือกสื่อมาใช้ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.83 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ขาดทักษะในการใช้สื่ออยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.77 ตามลำดับ

ความต้องการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนราชพิธ นำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความต้องการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
- ต้องการฝึกอบรมจากหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาสื่อ	4.47	0.63	มาก
- ต้องการอบรมด้านความรู้/อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสื่อ	4.40	0.72	มาก
- ต้องการให้หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบสร้างความร่วมมือในการพัฒนาสื่อ	4.33	0.61	มาก
- ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือด้านการพัฒนาด้านสื่อการเรียนการสอน	4.29	0.54	มาก
- ต้องการให้สถาบันการศึกษาที่รับผิดชอบช่วยพัฒนาสื่อ	4.23	0.68	มาก
- ต้องการให้โรงเรียนต้นสังกัดสนับสนุนด้านการพัฒนาสื่อ	4.13	0.63	มาก
- ต้องการฝึกอบรมการเตรียมการสำหรับการใช้สื่อการเรียนการสอน	4.07	0.74	มาก
- ต้องการฝึกอบรมเกี่ยวกับรูปแบบในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน	4.07	0.56	มาก
- ต้องการเรียนรู้การพัฒนาสื่อผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์	4.07	0.94	มาก
- ต้องการผลิตสื่อเพื่อประกอบการจัดการเรียนการสอน	4.03	0.56	มาก
- ต้องการมีสื่อการเรียนการสอน	4.03	0.67	มาก
- ต้องการมีสื่อการสอนให้เลือกที่หลากหลาย	4.00	0.74	มาก
- ต้องการให้โรงเรียนจัดสัมมนา	3.90	0.88	มาก
- ต้องการสื่อการเรียนการสอนประเภทชุดฝึกด้วยตนเอง	3.90	0.80	มาก
- ต้องการอบรมเกี่ยวกับการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน	3.77	0.86	มาก
ภาพรวม	4.11	0.41	มาก

จากตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความต้องการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูในภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดย 3 ข้อแรกที่มีความต้องการมากที่สุด ได้แก่ ต้องการฝึกอบรมจากหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาสื่อ ค่าเฉลี่ย 4.47 รองลงมาคือ ต้องการอบรมด้านความรู้/อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสื่อ มีค่าเฉลี่ย 4.40 และต้องการให้หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบสร้างความร่วมมือในการพัฒนาสื่อ มีค่าเฉลี่ย 4.33 ส่วนข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด ได้แก่ ต้องการอบรมเกี่ยวกับการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 3.77

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการใช้สื่อในการเรียนการสอนของครูโรงเรียนราชพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยดำเนินการสรุปและอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1) สภาพปัจจุบันในการใช้สื่อ จากการศึกษาความถี่ในการใช้สื่อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความถี่การใช้สื่อการเรียนการสอนในระดับสัปดาห์ละ 1-5 ครั้ง จำนวน 12 คน ถือว่าครูโรงเรียนราชพิพิธใช้สื่อการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย เหตุผลของการใช้สื่อระดับมากที่สุด คือทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนมากขึ้น จำนวน 20 คน แสดงว่าครูส่วนมากให้ความสำคัญของการใช้สื่อเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนมากขึ้นแสดงว่าสื่อการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือช่วยสอนได้ดี สอดคล้องกับการศึกษาของจารุวัฒน์ สองเมือง (2546) สำหรับการเลือกใช้สื่อ สื่อสิ่งพิมพ์และกราฟิกที่ใ้มากที่สุด คือ เอกสารหรือ Sheet สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใ้มากที่สุดคือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ Power point ประเภทวิธีการมากที่สุดคือ การใช้เกมเมื่อเทียบกันแล้วครูราชพิพิธใช้สื่อที่ทันสมัยในการเป็นเครื่องช่วยสอน ความสามารถในการออกแบบหรือผลิตสื่อในการสอนที่ผู้สอนผลิตสื่อเอง มีประสบการณ์ออกแบบหรือผลิตสื่อการเรียนการสอนเป็นบางครั้ง และเหตุผลของการผลิตสื่อใช้เอง คือได้สื่อที่ตรงตามเนื้อหา และวัตถุประสงค์ในการสอน สอดคล้องกับการศึกษาของจุลลดา จุลเสวก (2560) ที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยพบว่า สภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลางความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทวัสดุอยู่ในระดับปานกลาง ประเภทเครื่องมือหรืออุปกรณ์อยู่ในระดับมากและประเภทเทคนิคและวิธีการอยู่ในระดับมาก ในส่วนของความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดย นรรัชต์ ผันเชียร (2562) ได้นำเสนอไว้ว่า สื่อการเรียนการสอน คือเครื่องมือช่วยสอนที่สำคัญอย่างหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นการเลือกใช้สื่อที่มีอยู่หลากหลายได้อย่างเหมาะสม จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาความรู้ที่ผู้สอนต้องการสื่อได้รวดเร็วและดียิ่งขึ้น แต่หากครูเลือกใช้สื่อผิดประเภทหรือใช้อย่างไม่เหมาะสมก็อาจส่งผลเสียกับผู้เรียนได้เช่นเดียวกัน

2) ปัญหาด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนมากที่สุด คือปัญหาด้านการเตรียมอุปกรณ์และการออกแบบการใช้สื่อให้เหมาะสมกับสาขาวิชาทำให้รู้ว่าครูขาดความรู้ด้านการสร้างสื่อให้สอดคล้องกับบทเรียนขาดห้องและระบบห้องสื่อในการใช้งาน สอดคล้องกับนรรัชต์ ผันเชียร (2562) ที่นำเสนอเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ (1) ปัญหาด้านบุคลากร คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อ ขาดประสบการณ์และความรู้ความชำนาญในการใช้สื่อนวัตกรรมทางการศึกษา รวมถึงการไม่ส่งเสริมให้เกิดการใช้งานอย่างต่อเนื่อง (2) ปัญหาด้านวัสดุ อุปกรณ์และงบประมาณ คือ ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ ในการจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ในการผลิตสื่อหรือนำสื่อมาประยุกต์ใช้กับการสอนต่าง ๆ (3) ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม คือ การที่สิ่งแวดล้อมเป็นอุปสรรคหรือไม่เหมาะต่อการใช้สื่อบางประเภท หรือสื่อนวัตกรรมบางชนิด ไม่เหมาะกับการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนในห้องเรียนที่มีจำนวนมาก (4) ปัญหาด้านการเรียนการสอน คือ ความแตกต่างของผู้เรียนส่งผลทำให้การใช้สื่อมีผลลัพธ์ที่หลากหลาย มีทั้งสนใจและไม่สนใจ และสื่อหรือนวัตกรรมบางชนิดใช้เวลาในการใ้มากเกินไปไม่เหมาะสมกับการจัดเวลาเรียน และ (5) ปัญหาด้านการวัดและประเมิน คือ การขาดการวัดและประเมินผลการใช้สื่อ ทำให้ไม่สามารถหาได้ว่าสื่อหรือนวัตกรรมใด และมีผลต่อผู้เรียนอย่างไร และสอดคล้องกับณานิพร ปรรณนารักษ์ (2558) ที่พบว่า ปัญหาการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอนวิทยาสศตร์ของครูระดับ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3) ความต้องการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูในภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดย 3 ข้อแรกที่มีความต้องการมากที่สุด ได้แก่ ต้องการฝึกอบรมจากหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาสื่อ รองลงมาคือ ต้องการอบรมด้านความรู้/อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสื่อ และต้องการให้หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบสร้างความร่วมมือในการพัฒนาสื่อ ส่วนข้อที่มีความต้องการน้อยที่สุด ได้แก่

ต้องการอบรมเกี่ยวกับการประเมินผลสื่อการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับอนันต์ เอี่ยมแสน (2562) ที่พบว่า ความต้องการใช้นวัตกรรมการศึกษาประกอบการสอนปีการศึกษาหน้า ในระดับปานกลาง และในระดับมาก ใกล้เคียงกัน สิ่งสำคัญคือตัวผู้สอนคือ “ครู” คงต้องมีทักษะและสร้าง ความรู้คอมพิวเตอร์ที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของตนเอง เพื่อรับมือกับอิทธิพลการปรับใช้นวัตกรรมการศึกษาในการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนดังกล่าวควบคู่ไปกับการศึกษาวิจัยเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่เกิดประโยชน์สูงสุดร่วมกันโดยรวม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของทรงสิริ วิจิธรานนท์ อรุณี อรุณเรือง นิตินันท์ ศรีสุวรรณ และสุนันทา ชูตินันท์ (2561) ที่ได้เสนอแนะทางการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยสถาบันการศึกษาจะต้องพัฒนาอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัย นอกจากนี้ยังรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในหลาย ๆ ลักษณะ ได้แก่ อุปกรณ์/สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ระบบบริการต่างๆ ที่สะดวกและรวดเร็ว รวมถึงระบบบริการห้องสมุดที่ทันสมัยพร้อมสำหรับการค้นคว้าและเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่า ครูในโรงเรียนราชพิพิธ ส่วนมากมีการใช้สื่อเพื่อจัดการการเรียนการสอน โดยสื่อการสอนสามารถส่งเสริมความเข้าใจให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้น โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองด้านการผลิตสื่อเพื่อการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย รวมถึงการสรรหาสื่อที่มีเนื้อหาเหมาะสมสำหรับแต่ละหน่วยเรียน เพื่อเสริมการเรียนรู้สำหรับนักเรียน และควรจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการสัมมนาการผลิตสื่อการเรียนการสอนเป็นหลักสูตรการพัฒนาบุคลากร รวมถึงการจัดให้มีห้องสำหรับพัฒนาสื่อการเรียนการสอนสำหรับครู

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ทำให้การใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนราชพิพิธส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 2) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้สื่อการสอนระหว่างโรงเรียน เครือข่าย หรือระดับเขต

เอกสารอ้างอิง

- งานทะเบียนสถิติบุคลากรโรงเรียนราชพิพิธ. (2565). *ข้อมูลจำนวนครูและบุคลากร ปีการศึกษา 2565*. กรุงเทพฯ: งานทะเบียนโรงเรียนราชพิพิธ.
- จุลลดา จุลเสวก. (2560). แนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 11(1), 90-99.
- ฉานีปรกร ปรารณารักษ์. (2558). *การศึกษาสภาพการใช้ ปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ของครูระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดพิจิตร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.*
- ทรงสิริ วิจิธรานนท์ อรุณี อรุณเรือง นิตินันท์ ศรีสุวรรณ และสุนันทา ชูตินันท์. (2561). ความต้องการจำเป็นในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 3(1), 75-86.
- นรรีชต์ ผืนเชียร. (2562). *การประยุกต์ใช้สื่อให้เหมาะสมกับบริบทโรงเรียน. สืบค้นจาก* <https://www.trueplookpanya.com/education/content/70888>

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560. รายงานการวิจัย เรื่อง ความทั่วถึงและเท่าเทียมของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: 21 เช่นจรี.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ. (2560). แนวทางจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุทธิวรรณ ตันติธนาวงศ์. (2560). ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(2), 2843-2854.
- อนุวัฒน์ เอี่ยมแสน. (2562). ความต้องการใช้สื่อนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 9(3), 139-149.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Panich, S. (2014). Formability analysis of advanced high strength steel sheets using experimental and numerical Investigations. King Mongkut's University of Technology Thonburi/Bangkok.

เจ้าพ่อม้าขาว : ความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บนของชาวบ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง

ศิริพงษ์ เปี้ยยา^{1*} และ ตูลาภรณ์ แสนปรน²

รับบทความ 13 มิถุนายน 2564 แก้ไขบทความ 26 พฤษภาคม 2565 ตอบรับบทความ 22 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบพิธีกรรมการแก้บนเจ้าพ่อม้าขาวบ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง และ 2) ศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บนเจ้าพ่อม้าขาวบ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับพิธีกรรมชาวบ้านพระธาตุจอมปิง มีการประกอบพิธีกรรมโดยยึดถือกันมาจากรุ่นสู่รุ่น อาจมีการเปลี่ยนแปลงขั้นตอนประกอบพิธีกรรมเล็กน้อยตามยุคสมัย ส่วนประกอบพิธีอาจมีเพิ่มให้ปรับตัวอยู่ในสังคมได้ และการประกอบพิธีกรรมยังคงมีตามแบบแผนดั้งเดิม ทำให้การเข้าร่วมพิธีกรรมของหมู่บ้านแสดงให้เห็นถึงการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จึงทำให้เกิดการร่วมมือกันประกอบพิธีกรรม ปัจจุบันชาวบ้านต่างเชื่อกันว่าเจ้าพ่อได้สถิตอยู่ที่ศาลจริง ๆ และยังทำให้ชาวบ้านเชื่อในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับการบนบานศาลกล่าว ความเชื่อเกี่ยวกับการแสดงอภินิหาร ความเชื่อเรื่องภัยธรรมชาติ อาทิ ช่วงฤดูร้อนที่มีพายุฝนตกหนักจะทำให้บ้านเรือนเสียหาย ชาวบ้านจึงมีการบนบานศาลกล่าวให้ปกป้องรักษาเมื่อผ่านพ้นช่วงพายุไปจะมาทำพิธีกรรมการแก้บนตามที่ได้กล่าวไว้ เป็นต้น จากความเชื่อดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ชาวบ้านมีคติความเชื่อ ความเกรงกลัว และปฏิบัติตามความเชื่อที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา นอกจากนี้ความเชื่อ และพิธีกรรมยังเป็นสิ่งที่สร้างความมั่นใจ สร้างความรักความสามัคคีให้กับคนในชุมชน และการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน ชาวบ้านจึงมีจิตศรัทธาและเคารพนับถือท่าน และเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชนที่ปฏิบัติตนตามความเชื่อดังกล่าว

คำสำคัญ: เจ้าพ่อม้าขาว, ความเชื่อ, การแก้บน, ศาลเจ้าพ่อม้าขาว

¹ นักศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

² อาจารย์ สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

*ผู้ประสานงานหลัก: janesiri.piaya@gmail.com

“Chao Phor Mha Khaw”: Beliefs and Votive rites of the Phra That Chom Ping villagers in Na Kaeo Subdistrict, Koh Kha District, and Lampang Province

Siripong Piaya^{1*} and Tulaphorn Sanpron²

Received 13 June 2021; Revised 26 May 2023; Accepted 22 June 2023

Abstract

The objectives of this study were to 1) investigate the elements of the Chao Phor Ma White Ceremonial Ritual, Ban Phra That Chom Ping, in the Na Kaew Subdistrict of Ko Kha District, Lampang Province, and 2) investigate the rituals and beliefs associated with the Chao Phor Ma White Ceremonies, Ban Phra That Chom Pi. Na Kaeo Subdistrict, Ko Kha District, Lampang Province. This research is a qualitative research. The findings indicated that knowledge of the rites practiced by the Phra That Chom Ping people from generation to generation, rituals are performed. Depending on the era, there could be subtle variations in the ritual process. Components of the ceremony could be added to conform to the culture. Additionally, the rituals continue to be performed according to the established customs, with participation demonstrating reverence for sacred objects and leading to a team effort to complete the ritual. Nowadays, the residents think that the godfather genuinely stays at the temple. This also led the locals to hold beliefs in other things, including beliefs in vows and supernatural events. Beliefs that natural disasters would harm houses, such as when there are summertime strong rainstorms. Therefore, the villagers have sworn to guard and guard when the storm arrives to do the alms ritual as mentioned, etc. These beliefs demonstrate that the villagers have anxieties and adhere to the beliefs that have been handed down from one generation to the next. Additionally, rituals and beliefs provide comfort. cultivate community harmony and love, and put it into practice every day As a result, the villagers respect and have faith in him. And is the main thought process for those in the community who adhere to such views.

Keywords: Chao Phor Mha Khaw, Believe, Votive, San Chao Phor Mha Khaw

¹ Student, Faculty of Humanities and Social Sciences, Lampang Rajabhat University

² Lecturer, Faculty of Humanities and Social Science, Lampang Rajabhat University

*Corresponding Author: janesiri.piaya@gmail.com

บทนำ

ความเชื่อเป็นที่ยอมรับต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องหนึ่ง อันเกิดจากความกลัวความไม่รู้ความไม่เข้าใจหรือไม่อาจหาเหตุผลมาอธิบายได้ โดยเข้าใจว่าเรื่องที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลร้าย มีสิ่งลึกลับที่มีอำนาจเหนือมนุษย์เป็นผู้บันดาล มนุษย์จึงกลัวอำนาจลึกลับและพยายามคิดหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้สิ่งที่มีอำนาจลึกลับนั้นพอใจ ในการกระทำของตนเพื่อบันดาลผลดีหรือความสุขแก่ตนและครอบครัว ความเชื่อของแต่ละคนของแต่ละท้องถิ่น แม้อยู่ในประเทศเดียวกันก็อาจไม่เหมือนกันทั้งหมดทุกอย่างอาจจะแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลายสิ่งหลายอย่างประกอบกัน อาทิ ความรู้ ความเข้าใจ การอบรมปลูกฝัง การถ่ายทอดจากบรรพบุรุษประเพณี ค่านิยม และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ดังนั้นจะถือว่าความเชื่อของคนใด ของถิ่นใดเป็นความคิดเป็นความเชื่อที่ผิด หรือเป็นเรื่องไม่ถูกต้องหรือล้าสมัยนั้นคงไม่ได้ ฉะนั้น ความเชื่อจึงเป็นเรื่องที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติ ประเพณี และความพึงใจที่ถูกถ่ายทอดกันมานาน กล่าวคือ เมื่อผู้ใดมีความเชื่อในสิ่งใดเรื่องใดก็มักจะปักใจเชื่อ และฝังใจในสิ่งนั้นเรื่องนั้นไม่ยอมเปลี่ยนแปลงง่าย ๆ ต่อเมื่อได้รับความรู้ใหม่ที่ได้ประโยชน์จริงหรือได้ประสิทธิผลต่าง ๆ ด้วยตนเองหรือมีเหตุผลอื่น ๆ ดีกว่า น่าเชื่อถือมากกว่ามาลบล้าง ความเชื่อเดิมก็จะค่อย ๆ จางหายไป (ลักขณา ศกุนะสิงห์, 2556)

ความเชื่อในรูปแบบของการบูชาเซ่นไหว้ เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางความเชื่อของคนไทย การเซ่นไหว้ของต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลต่อตนเองและครอบครัว ความเชื่อกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์มักจะใช้เครื่องเซ่นไหว้แตกต่างกัน การบวงสรวงหรือการบนบาน ชาวบ้านมักเรียกว่า “การบนบานศาลกล่าว” ราชบัณฑิตยสถาน (2556) ให้ความหมายว่าการบนบานศาลกล่าว คือ การขอร้องให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยเหลือหากสิ่งนั้นสำเร็จผู้ที่บนบานจะนำสิ่งของมาตอบแทน หรือทำตามสัญญาที่ให้ไว้ ความเชื่อและการบนบานเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจคนในสังคมไทยมาช้านาน จนมีบทบาทในการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก ทำให้เกิดการเคารพนับถือเจ้าพ่อเจ้าแม่ต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย

เจ้าพ่อม้าขาวเป็นบุคคลสำคัญของคนในชุมชนบ้านพระธาตุจอมปิง มีการเสียสละตนเพื่อปกป้องบ้านเมืองและอาสาเผ่าเมืองและมีความกล้าหาญ ชาวเมืองเคารพนับถือท่าน หลังจากที่ท่านได้เสียชีวิตก็มีเหตุการณ์มากมาย เช่น ช่วงกลางดึกจะมีเสียงม้าวิ่งรอบเมืองหรือหมู่บ้าน ในปัจจุบันชาวบ้านที่ได้ยินเสียงกล่าวว่าท่านคอยตรวจบ้านเมือง แต่ก็ไม่มีใครกล้าออกมาดูกัน สมัยบิดาผู้เขียนเรื่องนี้เป็นเด็กท่านเคยเห็นม้าขาววิ่งแต่ไม่เห็นคน เมื่อมีงานประเพณีของวัดพระธาตุจอมปิง เช่น สงกรานต์ ประเพณีแปดเป็ง (แปดเป็ง คือ คินวันเพ็ญในเดือนแปด นับตามปฏิทินจันทรคติแบบล้านนา ตรงกับเดือน พฤษภาคม) ทุกหมู่บ้านในตำบลนี้จะจัดแต่งครีวทานมาร่วมงานและขึ้นมาสรงน้ำกราบพระจะต้องมีเรื่อง ดังนี้ ท่านนำเด็กไปซ่อนเด็กนั้นชื่อนาย แย ปัจจุบันอายุหกสิบกว่าปีแล้ว ผู้ที่ถูกซ่อนแล้วว่า ที่นำไปซ่อนนั้นเป็นผีท่านปู่พรมให้และมีผลไม้ของกินมากมาย มีผู้คนไปตามหาผู้ที่ถูกซ่อนมองเห็นคนตามหาแต่คนที่ไปตามหาเด็กมองไม่เห็นและผีท่านก็ไม่ให้พูด เป็นต้น

(ครูสมคิด อินตะพรม, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2563)

เจ้าพ่อม้าขาวได้ทำอิทธิฤทธิ์ต่าง ๆ ให้คนในชุมชนบ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง จึงทำให้คนในชุมชนมีความเชื่อในเรื่องของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และทำให้คนในชุมชนมีการบนบานศาลกล่าวในเรื่องต่าง ๆ ตามที่คนในชุมชนมีความต้องการในสิ่งนั้นต่อเจ้าพ่อม้าขาวจะเห็นได้ว่าชุมชนดังกล่าวยังคงมีการทำพิธีแก้บนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้ลูกหลาน พบเจอแต่สิ่งที่ดี และดลบันดาลให้คนในชุมชนเจริญรุ่งเรืองอยู่เย็นเป็นสุขซึ่งจะมีการทำพิธีตามศรัทธาหรือตามความสะดวกของคนในชุมชนบ้านพระธาตุจอมปิง และให้หมู่บ้านมีแต่สิ่งดี ๆ เข้ามา

พิธีกรรมนี้จะเริ่มขึ้นโดยพ่อหนาน (พ่อหนาน คือ ผู้ที่สืบทอดจากการบวชเป็นพระภิกษุ) เพื่อบอกกล่าวเจ้าพ่อ
ม้าขาวในการแก้บนของชาวบ้าน โดยมีสิ่งของในการประกอบพิธี ได้แก่ หัวหมู เหล้าขาว ผลไม้ ไข่ต้ม ข้าวเหนียว น้ำเปล่า
รูปเทียน ดอกไม้ ที่มีขั้นตอนการทำพิธี โดยเตรียมอุปกรณ์วัตถุดิบหรือของที่จะนำไปถวายตามความสะดวกของผู้ที่จะไป
ทำการแก้บนแต่ในการแก้บนจะไม่นิยมเลี้ยงในวันพุธเท่านั้น พิธีกรรมนี้ไม่มีการกำหนดว่าต้องทำพิธีหรือเลี้ยงในวันใด
จะทำพิธีตามความสะดวกของคนในชุมชน การแก้บนเจ้าพ่อม้าขาวเป็นพิธีกรรมหนึ่ง ซึ่งเป็นที่รู้จักคุ้นเคยของคน
ในหมู่บ้านและยังช่วยสร้างความสามัคคีกันของคนในชุมชน พิธีกรรมและความเชื่อจึงเป็นสิ่งที่ถูกหล่อหลอมให้กลายเป็น
วัฒนธรรมท้องถิ่นและถือเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นต่าง ๆ จนกลายเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยที่มีการสืบทอดการทำ
พิธีกรรมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และมีการสืบทอดไปยังคนรุ่นใหม่จากรุ่นสู่รุ่น ดังนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา
เกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บนของชาวบ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง
เพื่อค้นหาคำประกอบพิธีกรรมการแก้บนเจ้าพ่อม้าขาว และบทบาทและความสำคัญของเจ้าพ่อม้าขาวตามความเชื่อของ
สมาชิกในชุมชน และสามารถเก็บเป็นองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมของชุมชนต่อไป

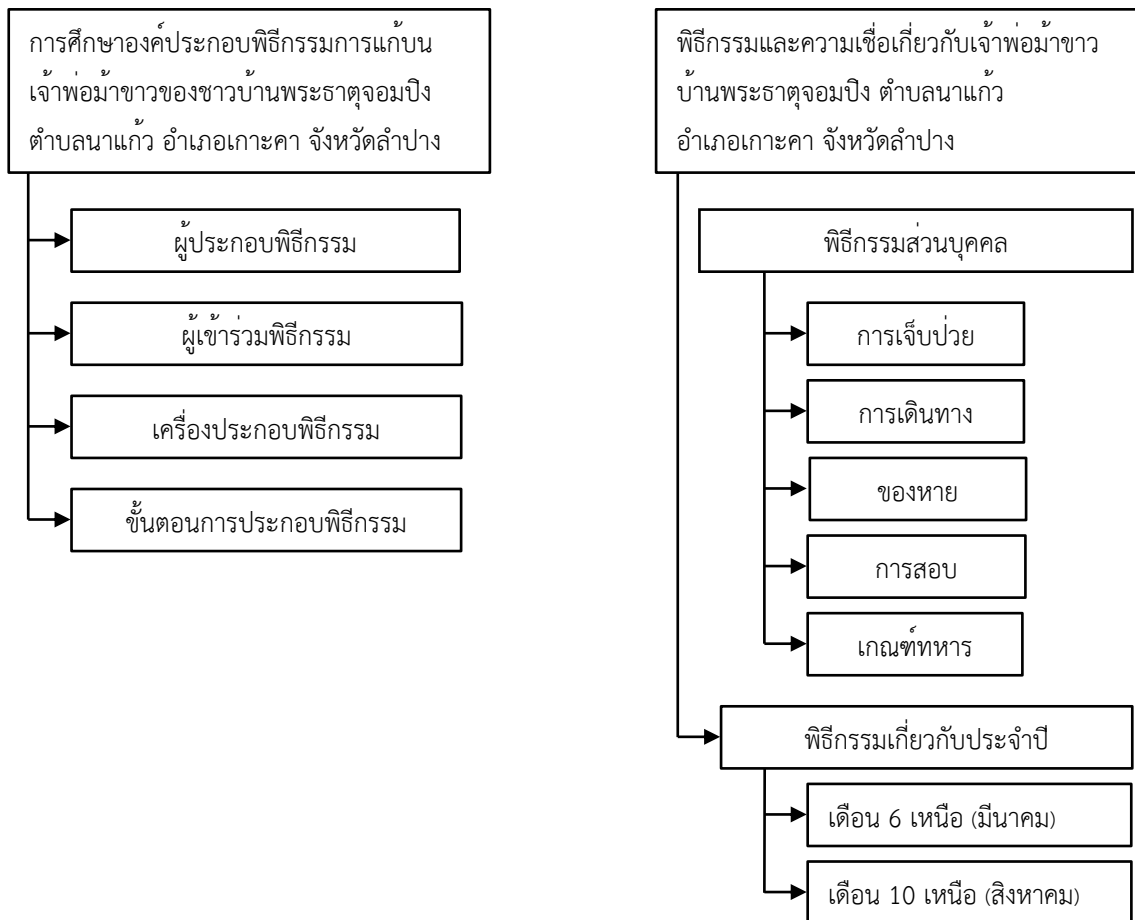
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบพิธีกรรมการแก้บนเจ้าพ่อม้าขาวบ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคา
จังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาบทบาทและความสำคัญของเจ้าพ่อม้าขาวบ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคา
จังหวัดลำปาง

กรอบแนวคิด

การวิจัยเรื่อง เจ้าพ่อม้าขาว : ความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บนของชาวบ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว
อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยได้อาศัยกรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ของพิเชก เมืองหลวง (2545)
ดังต่อไปนี้

ทฤษฎีและกรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิจัยเรื่อง เจ้าพ่อม้าว : ความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บนของชาวบ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขั้นตอนการสำรวจและรวบรวม

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปและประวัติ ความของหมู่บ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับความเชื่อและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม เพื่อใช้เป็นแนวในการศึกษาความเชื่อและพิธีกรรม การแก้บนเจ้าพ่อม้าวชาวบ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง และศึกษาแนวคิดทฤษฎีเพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ผลการวิจัย ดังนี้

1.1 การศึกษาความเชื่อและพิธีกรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมความเชื่อเป็นสิ่งที่ฝังอยู่ในจิตใต้สำนึกของมนุษย์ และความเชื่อจึงมีการสืบทอดมายังรุ่นสู่รุ่นเพื่อให้มนุษย์มีความยำเกรงต่อสิ่งที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อมาใช้ในการศึกษางานวิจัย ดังนี้

1) ประเภทของความเชื่อ โดยภิญโญ จิตต์ธรรม (2522) แบ่งประเภทของความเชื่อออกได้ 12 กลุ่ม ได้แก่ (1) ความเชื่อเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ (2) ความเชื่อเกี่ยวกับยากลางบ้าน (3) ความเชื่อเกี่ยวกับโชคกลาง (4) ความเชื่อเกี่ยวกับ ฤกษ์ ยาม นิमित ผัน (5) ความเชื่อทางไสยศาสตร์ (6) ความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะของคนและสัตว์ (7) ความเชื่ออันเนื่องมาจากศาสนา (8) ความเชื่อเกี่ยวกับการทำมาหากินและอาชีพ (9) ความเชื่อเกี่ยวกับประเพณี (10) ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องเคล็ดและการแก้เคล็ด (11) ความเชื่อเกี่ยวกับสวรรค์ ชาติ ภพ และ (12) ความเชื่อเกี่ยวกับเลขดี เลขร้าย วันดี วันร้าย

2) ความเชื่อของชาวล้านนาไทย โดยมณี พยอมยงค์ (2529) ได้แบ่งความเชื่อของชาวล้านนาไทย ได้ 13 กลุ่ม ได้แก่

(1) ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องโชคกลาง ฤกษ์ หมายถึง เครื่องหมายที่ปรากฏให้เห็นเป็นการบอกเหตุร้ายเหตุดีล่วงหน้าดังเช่น ข้าวที่ทิ้งไว้มีสีแดงเป็นลางร้ายจึงเอาข้าวนั้นไปตักบาตรและทำพิธีสะเดาะเคราะห์ เป็นต้น

(2) ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องทำนายฝัน ตามคติความเชื่อของคนไทยเชื่อถือกันมาแต่โบราณว่าความฝันเป็นลางหรือนิมิตบอกเหตุการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวผู้ฝันว่าจะร้ายหรือดีประการใด

(3) ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อมและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ดังเช่น อากาศหนาวจัด มะขาม มะม่วง จะตกลูกตก, พ้าผ่าต้นไม้ในที่ของใครเป็นอัปมงคลจะต้องนิมนต์พระไปสวดมนต์แดงคาบไข่มุนีจากรังฝนจะตกหนัก ฯลฯ

(4) ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพและสวัสดิภาพ เช่น ห้ามเด็กกินอาหารประเภทเครื่องในไก่และปลาเพราะจะทำให้เรียนหนังสือไม่เก่ง หญิงมีครรภ์ห้ามกินเห็ดจะทำให้เบื้อหรือเมาตายได้กินข้าวให้หันหน้าออกไปทางทิศตะวันออกเพราะจะทำให้อายุยืน ฯลฯ

(5) ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องภูติผีปีศาจและวิญญาณ เช่น ถ้าผีปอบเข้าสิงใครจะกินตับไตไส้พุงผู้นั้นจนตายต้องหาหมอผีมาขับไล่ทุก ๆ ปีจะมีการเลี้ยงผีปู่ตาเพราะเชื่อว่าจะทำให้คนในหมู่บ้านอยู่เย็นเป็นสุข ฯลฯ

(6) ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องลักษณะบุคคล เช่น คนที่หัวคิ้วชิดกันจะยากจน คนที่เล็บมือหนาแข็งเป็นเงาจะมีอายุยืน คนที่เล็บมือบางจะมีอายุสั้น ฯลฯ

(7) ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องโหราศาสตร์ เช่น วัน เดือน ปี ที่เป็นมงคลแก่การปลูกเรือน คือ วันพฤหัสบดี วันศุกร์ วันเสาร์ เดือนยี่ เดือนสี่ เดือนหก เดือนเก้า เดือนสิบสอง ห้ามแต่งงานวันพุธจะทำให้หย่าร้าง ฯลฯ

(8) ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องคาถาอาคมและเวทมนต์ เช่น เวทมนตร์รักษาโรคทำหรือหิวตกโรค การสักยันต์ตามตัว การใช้เวทมนต์คาถาป้องกันผีและการไล่ผี ฯลฯ

(9) ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องยากลางบ้าน เช่น ยาอายุวัฒนะ ยาแก้ตานขโมย ฯลฯ

(10) ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องฤดูกาล เช่น การแห่นางแมว การแห่ปลา

(11) ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องต้นไม้ เช่น การนุ่งผ้าให้ต้นไม้ การห้ามคนพันหางปลูกข้าวโพด การห้ามเด็กปลูกมะละกอ ฯลฯ

(12) ความเชื่อและประเพณีเกี่ยวกับเรื่องการนับถือผี เช่น การนับถือปู่ย่าตายาย ผีเจ้านายหรือผีเทวดา ผีสงฆ์เทวดา ฯลฯ

(13) ความเชื่อเกี่ยวเรื่องเครื่องรางของขลัง เช่น เครื่องพระหรือเหรียญหลวงพ่อ เขี้ยวหมูตันและนอแรด เหล็กไหลหรือวุ้นที่ต้มไว้ก่อนจะมีการต่อสู้ ฯลฯ

1.2 การศึกษาพิธีกรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบพิธีกรรม ซึ่งวิญญู ผลสวัสดิ์ (2536) ได้แบ่งองค์ประกอบพิธีกรรมว่า เป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) บุคคลที่เข้าร่วมพิธีกรรม 2) วัตถุประสงค์ของการประกอบพิธีกรรม 3) สถานที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรม และ 4) ระยะเวลาในการประกอบพิธีกรรม และพิเชก เมืองหลวง (2545) ได้แบ่ง องค์ประกอบพิธีกรรม ออกเป็น 4 อย่าง ได้แก่

1) ผู้ประกอบพิธี คือผู้ที่เป็นหลัก ขับเคลื่อนให้พิธีดำเนินไปได้อย่าง ซึ่งจะมีความแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของพิธีนั้น ๆ

2) ผู้เข้าร่วมพิธีกรรม คือผู้ที่มาร่วมในพิธีอย่างเป็นทางการ และจะร่วมในฐานะเป็นองค์ประกอบแท้ ๆ ของพิธี

3) เครื่องประกอบพิธีกรรม ในแต่ละพิธีจะมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของ พิธีที่มุ่งไปในทางที่เป็นสิริมงคล ก็จะสรรหาสิ่งที่ถือเป็นสิริมงคลมาเป็นอุปกรณ์ในพิธี

4) สถานที่และระยะเวลาในการประกอบพิธีกรรม โดยทั่วไปสถานที่ประกอบพิธีกรรมมักจะไม่มีการตายตัว คงเลือกที่เหมาะสมแก่การจัดงาน ส่วนเวลานั้นจะมีการกำหนดวันเวลาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ

2. ขั้นตอนการนำเสนอ

การนำเสนอเป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแก้บนเจ้าพ่อม้าขาวของหมู่บ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดของพิเชก เมืองหลวง (2545) ที่แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) การศึกษาองค์ประกอบพิธีกรรมการแก้บนเจ้าพ่อม้าขาวของชาวบ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย (1) ผู้ประกอบพิธีกรรม (2) ผู้เข้าร่วมพิธีกรรม (3) เครื่องประกอบพิธีกรรม และ (4) ขั้นตอนการประกอบพิธีกรรม และ 2) พิธีกรรมและความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าพ่อม้าขาวบ้าน พระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย (1) พิธีกรรมส่วนบุคคล ได้แก่ การเจ็บป่วย การเดินทาง ของหาย การสอบ และเกณฑ์ทหาร (2) พิธีกรรมประจำปี ได้แก่ เดือน 6 เหนือ (มีนาคม) และเดือน 10 เหนือ (สิงหาคม)

3. ขั้นตอนการสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

เป็นขั้นตอนการสรุปสาระสำคัญของการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ พร้อมทั้งอภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิจัยเรื่อง เจ้าพ่อม้าขาว : ความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บนของชาวบ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง สามารถนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. พิธีกรรมการแก้บนเจ้าพ่อม้าขาวของคนในชุมชนบ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง เป็นพิธีกรรมที่ปฏิบัติกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คนในชุมชนส่วนใหญ่มีการบนบานศาลกล่าวต่อ

เจ้าพ่อม้าขาวทั้งเกี่ยวกับชีวิตประจำวันและเกี่ยวกับประจำปีจึงทำให้พิธีกรรมเป็นที่ยึดถือและปฏิบัติต่อกันมาอย่างช้านาน ในการศึกษาพิธีกรรมของชาวบ้านที่มีต่อเจ้าพ่อม้าขาว

1.1 ผู้ประกอบพิธีกรรม

พิธีกรรมการแก้บนเจ้าพ่อม้าขาว เป็นพิธีกรรมสำคัญที่จะต้องมีการแก้บนตามคำสัญญาที่บนบานศาลกล่าวต่อเจ้าพ่อม้าขาว ในการทำพิธีนี้จะมี คือ ผู้ประกอบพิธีกรรม ผู้ที่จะทำการแก้บนรวมทั้งเด็กและผู้ใหญ่ การทำพิธีจะต้องอาศัยผู้ประกอบพิธีกรรมโดยมีพ่อหนานเป็นผู้ประกอบพิธีกรรม (พ่อหนาน คือ ผู้ที่สืบทอดจากการบวชเป็นพระภิกษุมาแล้ว) เพื่อให้ผู้ประกอบพิธีกรรมถวายของแก้บนแก่เจ้าพ่อตามลำดับขั้นตอนของพิธีกรรมการแก้บน เพื่อให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและไม่มีสัญญาต่อกัน

ภาพที่ 2 ผู้ประกอบพิธีกรรม

1.2 ผู้เข้าร่วมพิธีกรรม

ในการทำพิธีกรรมการแก้บนเจ้าพ่อม้าขาว ผู้เข้าร่วมพิธีกรรมจะเป็นชาวบ้านหรือเป็นศรัทธาที่ประสบผลสำเร็จจากการบนบานศาลกล่าวต่อเจ้าพ่อม้าขาว ผู้เข้าร่วมพิธีจะมีทั้งเด็กและผู้ใหญ่จะไม่มีกำหนดอายุ และไม่มีการกำหนดใด ๆ จะเป็นการทำตามจิตศรัทธาของผู้เข้าร่วมพิธี โดยจะมีการแต่งกายทั่วไปโดยไม่มีการบังคับ แต่การแต่งกายส่วนใหญ่จะเป็นสุภาพเพื่อให้การเคารพเจ้าพ่อม้าขาว

1.3 เครื่องประกอบพิธีกรรม

เครื่องประกอบพิธีกรรมการแก้บน เป็นเครื่องสังเวยที่ใช้ในการแก้บนเจ้าพ่อม้าขาว เป็นสิ่งที่ชาวบ้านได้ทำเพื่อแสดงการตอบแทนต่อเจ้าพ่อที่ช่วยในสิ่งที่ตนเองได้บนบานศาลกล่าวไว้ และเมื่อประสบความสำเร็จหรือได้ตามสิ่งที่ตนเองต้องการจึงมีการแก้บนเพื่อให้ไม่มีสัญญาต่อกัน

ภาพที่ 3 เครื่องประกอบพิธีกรรม

1.4 ขั้นตอนการประกอบพิธีกรรม การทำพิธีกรรมการแก้บนเจ้าพ่อม้าขาวนั้น จะมีขั้นตอนในการแก้บนที่ไม่ยุ่งยากมากนัก เพียงมีดอกไม้ ธูป เทียน และสิ่งของเช่นไหว้ตามสิ่งที่ตนเองสัญญาไว้ โดยการทำพิธีแก้บนนั้น จะมี “พ่อหน้อย พ่อหนาน” ทำพิธีบอกกล่าวในการแก้บน ชาวบ้านจะเตรียมของเช่นไหว้ที่ได้กล่าวไว้มาให้ครบ แล้วทำพิธีแก้บนเพื่อให้หลุดพ้นจากการบนบานไว้ และพิธีกรรมการแก้บนเป็นพิธีกรรมที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ปฏิบัติ สามารถเลือกวันที่ทำพิธีตามความสะดวกของผู้ที่จะทำพิธีแก้บน และไม่มีการแก้บนในวันพุธและวันพระ สาเหตุที่ชาวบ้านทำพิธีนั้นมักจะเป็นในเรื่อง การสอบ การเจ็บป่วย การเดินทาง ของหาย เกณฑ์ทหาร เป็นต้น

ขั้นที่ 1 เตรียมวัสดุที่จะใช้ในการถวาย ที่จะทำการแก้บนจะเตรียม หัวหมู เหล้า ผลไม้ บุหรี่ ข้าวตอก ดอกไม้ เพื่อที่จะนำไปถวาย

ภาพที่ 4 วัสดุที่ใช้ในการถวาย

ขั้นที่ 2 ผู้ที่จะทำการแก้บนกราบไหว้ ผู้ที่ทำการแก้บนมีการกราบไหว้ เจ้าพ่อก่อนที่จะมีการถวายของ

ภาพที่ 5 ผู้ที่ทำการแก้บนกราบไหว้เจ้าพ่อม้าขาว

ขั้นที่ 3 ถวายของแก้บน ผู้ที่ทำการแก้บนถวายของแก้บนแก่เจ้าพ่อม้าขาว เพื่อให้ตนเองและครอบครัว มีความสุขความเจริญ

ภาพที่ 6 การถวายของที่จะทำการแก้บน

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพิธีกรรมการแก้บนเจ้าพ่อม้าชาวบ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง พิธีกรรมการแก้บนเป็นพิธีกรรมที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ยึดถือปฏิบัติกันมา สามารถเลือกวันในการแก้บนได้ตามฤกษ์สะดวกและไม่แก่ในวันพระ ซึ่งสาเหตุที่ชาวบ้านขอนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเดินทาง การสอบ ภัยธรรมชาติ การเกณฑ์ทหาร การขนานไม่มีมีการกำหนดเวลาแก้บนจะแก้ในเวลาที่เหมาะสม เมื่อเสร็จสิ้นและบรรลุเป้าหมายในการขอแล้ว หรือประสบความสำเร็จจะต้องมีพิธีกรรมการแก้บนโดยที่ชาวบ้านจะต้องเตรียมของที่ถวายตามที่เคยกล่าวไว้มาให้ครบ

2. ความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บนเจ้าพ่อม้าชาวบ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง ในการศึกษาพิธีกรรมความเชื่อของชาวบ้านที่มีต่อเจ้าพ่อม้าชาวบ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ตามทฤษฎีของกรอบแนวคิดไว้ 2 อย่าง ได้แก่ พิธีกรรมส่วนบุคคล และพิธีกรรมเกี่ยวกับประจำปี มีรายละเอียดดังนี้

2.1 พิธีกรรมส่วนบุคคล ในวิถีชีวิตของคนในปัจจุบันประสบกับปัญหา ประกอบด้วยความเชื่อที่สืบทอดต่อกันมาแต่โบราณในเรื่องของสิ่งศักดิ์สิทธิ์การขนาน การแก้บน จึงเกิดความประสงค์ที่จะหลุดพ้นจากความทุกข์และปัญหา และขอให้สิ่งที่ดีตนปรารถนา จึงบนขอให้สิ่งที่ดีตนปรารถนาและเมื่อได้ตามต้องการก็จะนำของมาถวายแก้บนเพื่อที่จะไม่ได้มีสัญญาต่อกัน การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการแก้บนเกี่ยวกับชีวิตประจำวันออกเป็น 5 อย่าง คือ การเจ็บป่วย การเดินทาง ของหาย การสอบ เกณฑ์ทหาร ได้แก่

1) การเจ็บป่วย ความเจ็บป่วยหรือโรคร้ายไข้เจ็บทั้งที่เกิดขึ้นทางกายและทางใจ ไม่ว่าจะเป็นอายุในช่วงวัยไหนก็ตามล้วนมีโรคร้ายที่เข้ามายุ่งเกี่ยวในชีวิตประจำวันของคนในสมัยปัจจุบัน ดังนั้นคนในสมัยปัจจุบันยังมีการยึดถือปฏิบัติหลักความเชื่อของคนในสมัยปู่ย่าตายาย เมื่อมีการเจ็บป่วยจึงมีการไปรักษาด้วยวิธีการแพทย์ แต่ถ้ารักษาแล้วไม่หายก็จะหันมาพึ่งพาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จึงมีการขนานศาลกล่าวเจ้าพ่อม้าขาวขอให้หายจากการเจ็บป่วยถ้าหายหรือได้รับผลสำเร็จจะนำของมาถวายแก้เจ้าพ่อม้าขาว

2) การเดินทาง ในปัจจุบันพบกับปัญหาการขับซักรไปสถานที่ต่าง ๆ คนไทยส่วนใหญ่จะมีการใช้รถเป็นสื่อนำพาไปที่ต่าง ๆ และในปัจจุบันคนเรามากจะมีการไปทำงานต่างจังหวัดหรือต่างประเทศ เป็นจำนวนมาก จึงทำให้คนในชุมชนหรือศรัทธาต่างที่ต้องพึ่งพาสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อให้เกิดความแคล้วคลาดปลอดภัย ในการเดินทางไปในสถานที่ต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น การที่คนในชุมชนไปทำงานต่างประเทศทำให้คนมาพึ่งพาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ปกป้องรักษาในการเดินทางจึงมีการขนานศาลกล่าวต่อเจ้าพ่อม้าขาวเพื่อช่วยให้ตนเองหรือคนในครอบครัวตนเอง ไม่ได้อันตรายและขอให้ผ่านการเข้าทำงานในที่ตนได้ขอไว้ เมื่อเกิดผลสำเร็จจะนำของมาถวายตามที่ตนได้กล่าวไว้ แต่ถึงอย่างไรความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่ในจิตใจของมนุษย์ก็ยังคงมีความเชื่อใจอย่างน้อยก็มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรืออำนาจเหนือธรรมชาติที่เรามองไม่เห็นคอยช่วยเหลือให้เราแคล้วคลาดปลอดภัย หรือผ่านพ้นสิ่งร้ายไปได้

3) ของหาย คนเราทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบันจะจะใช้ความคิดของตนเองมาตัดสินใจโดยการอยากได้ อยากมีหรือการที่จะทำให้ตนเองเทียบเท่ากับผู้อื่นและมีการแข่งขันแข่งวาสนากัน จนทำให้ตนเองมีความต้องการสิ่งที่ตนเองไม่มีสูง จึงมีการขโมยหรือการหยิบยืมสิ่งของโดยไม่บอกเจ้าของทำให้มีการเข้าใจผิดกันกับคนในครอบครัวหรือคนรู้จักหรือคนไม่รู้จัก ชาวบ้านจะมีการสาบานต่อเจ้าพ่อม้าขาว เช่น ถ้าพี่น้องหรือคนในครอบครัวเดียวกันขโมยของกันก็จะพากันไปสาบานต่อเจ้าพ่อถ้าคนนี้อาไปจริงขอให้บุคคลนี้มีอันเป็นไปในสามวันเจ็ดวัน ดังนั้นคนในชุมชนมีปัญหาจะมีการขนานต่อเจ้าพ่อม้าขาว รวมไปถึงการนำเด็กไปซ่อนตามเรื่องเล่าของคนในชุมชนที่งานประเพณี

แปดเป้งบ้านพระธาตุจอมปิง คนในชุมชนจึงตามหาเด็กคนนั้นแต่ก็ตามหาไม่เจอ จึงมีการบนหรือ ขอเจ้าพ่อขอให้เจอเด็กเมื่อหาเจอจึงทำการแก้บนตามที่ได้กล่าวขอไป

4) การสอบ ในการศึกษาเล่าเรียนและการสอบเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ผู้คนนิยมการบนขอสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยเฉพาะผู้ที่มิบุตรหลานที่กำลังศึกษาเล่าเรียนและจะมีการสอบเข้าศึกษาต่อหรือการสอบเข้าที่ทำงานต่าง ๆ จะมีการพาบุคคลนั้นไปขอเพื่อให้ได้ตามสิ่งที่คาดหวัง เช่น การสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หรือระดับมหาวิทยาลัย ในสถาบันที่มีชื่อเสียงหรือมีการแข่งขันสูง เด็กนักเรียนหรือผู้ปกครองมักจะไปบนบานต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อให้ลูกหลานหรือตนเองสามารถเข้าศึกษาในสถาบันดังกล่าวได้ ยกตัวอย่างเช่น การสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ การสอบบรรจุข้าราชการ เป็นต้น เมื่อสอบผ่านหรือได้ตามสิ่งที่คาดหวังบุคคลนั้นต้องมาแก้บนตามคำที่ขอไว้

5) เกณฑ์ทหาร การเกณฑ์ทหารเป็นสิ่งที่ผู้ชายต้องเข้ารับการคัดเลือกเพื่อเข้าไปรับใช้ประเทศชาติ ประเทศไทยในทุกปีจะมีการคัดเลือกบุคคลที่มีอายุครบ 21 ปี เข้าการคัดเลือกเกณฑ์ทหาร ชาวบ้านที่มีบุตรหลานที่จะไปคัดเลือกทหารก็จะพาเจ้าตัวไปบนขอเจ้าพ่อเพื่อให้ได้รับการเป็นทหาร เมื่อได้ตามสิ่งที่ต้องการก็จะแก้บนโดยวิธีต่าง ๆ เช่น การบนหมู 1 ตัว การบนไข่ต้ม เป็นต้น เมื่อมีการทำได้ตามความต้องการของตน จึงมีการแก้บนตามที่ตนเองได้กล่าวไว้

2.2 พิธีกรรมเกี่ยวกับประจำปี เป็นพิธีกรรมที่จัดขึ้นในทุกปีเพื่อแก้บนเจ้าพ่อม้าขาว โดยประจำปีจะไม่มีการกำหนดวันเวลาตายตัวแต่จะมีการจัดขึ้นในช่วงเดือนหก (ตรงกับเดือนสามของภาคกลาง หรือประมาณเดือนมีนาคม) และเดือนสิบ (ตรงกับเดือนแปดของภาคกลางคือเดือนสิงหาคม) ซึ่งเป็นพิธีที่ชาวบ้านได้จัดขึ้นเพื่อให้เจ้าพ่อปกปักรักษาคนในชุมชนเพราะในช่วงเดือนหกนั้นเป็นช่วงที่เข้าสู่ฤดูร้อน มักจะมีพายุที่ทำให้เกิดบ้านเรือนเสียหาย จึงมีการขอเจ้าพ่อม้าขาวเพื่อให้ปกปักรักษาบ้านป่าพายุให้ไปไกล และในช่วงเดือนหกจะเป็นการเลี้ยงเจ้าพ่อก่อนเข้าพรรษา ชาวบ้านจึงยึดถือกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคตามสมัยเล็กน้อย เพื่อให้เห็นถึงความศรัทธาในการสำนึกและสร้างความสามัคคีของคนในชุมชน และยังถือเป็นการขอพรเจ้าพ่อคุ้มครองตนและครอบครัวให้พ้นจากภัยอันตรายและโรคภัยไข้เจ็บต่อไปอีกด้วย

1) เดือน 6 เหนือ เป็นเดือนหก หรือ “ผัดคณะ” ตรงกับเดือนสามของภาคกลางคือประมาณเดือนมีนาคมอากาศกำลังสบายมีการจัดงานปอยต่าง ๆ (ปอย คือ งานบุญ) ต่อเนื่องกันมา เดือนนี้มักจะมีการบวชลูกแก้วคือการบวชเณร พอตกปลายเดือนก็จะเริ่มมีการเลี้ยงผีปู่ย่าหรือการพ้อนผีบางประปราย ทั้งนี้การแก้บนเจ้าพ่อม้าขาวจึงเหมาะสมกับการขอบนบานและแก้บนก่อนที่มีพายุฤดูร้อน ชาวบ้านจึงจัดทำพิธีขึ้นตามเวลาสะดวกของชาวบ้าน เจ้าพ่อได้รับเครื่องสักการะที่เราถวายให้และคุ้มครอง รักษาลูกหลานให้แคล้วคลาดปลอดภัยจากอันตราย

2) เดือน 10 เหนือ เป็นเดือนสิบ หรือ “อาสาผะ-อาสาหะ” ตรงกับเดือนแปดของภาคกลางประมาณเดือนสิงหาคม ฤดูฝนเริ่มขึ้นอย่างเต็มที่ในเดือนนี้ การเยาะนาจะเริ่มขึ้น การไถนาการคราดนา โดยทั่วไปในวันเพ็ญเดือนสิบ (อ่านว่า “เป็งเดือนสิบ”) ในภาคกลางคือวันเพ็ญเดือนสิบนี้จะเป็นวันเข้าพรรษา ทั้งนี้การแก้บนเจ้าพ่อม้าขาวจึงเป็นสิ่งที่ชาวบ้านยึดถือและปฏิบัติกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เมื่อทุกปีจะมีเทศกาลเข้าพรรษาจึงถือการแก้บนที่บนบานศาลกล่าวต่อเจ้าพ่อม้าขาวในช่วงฤดูร้อนและเข้าพรรษาด้วยกัน จากที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ชาวบ้านแต่ก็ไม่มีผู้ใดทราบอย่างละเอียดเพียงแต่ว่า การทำพิธีกรรมเช่นนี้มีการทำตามกันมาตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บนเจ้าพ่อม้าขาวของชุมชนบ้านพระธาตุจอมปิงตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาองค์ประกอบพิธีกรรมแก้บนเจ้าพ่อม้าขาว โดยศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมจากหมู่บ้านพระธาตุจอมปิง ในส่วนการศึกษาผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ลักษณะ คือ ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์บุคคลที่มีความรู้เรื่องเกี่ยวกับสถานที่ที่ศึกษาประเพณี สถานที่สำคัญและศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บนเจ้าพ่อม้าขาว ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์ของชาวบ้านและเก็บภาพการทำพิธีกรรมของชาวบ้านที่ทำพิธีกรรม และมาอธิบายถึงความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บนเจ้าพ่อม้าขาวและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพพรรณนาความ ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

พิธีกรรมการแก้บนเจ้าพ่อม้าขาวของคนในชุมชนบ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง เป็นพิธีที่พึงปฏิบัติและยึดถือกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ที่คนในชุมชนส่วนใหญ่ยึดถืออำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือการทำอาชีพของคนในชุมชนมีการทำงานต่างจังหวัดและการทำการเกษตรและการค้าขายต่าง ๆ ภายในชุมชน รวมไปถึงมีประเพณีและวัฒนธรรมความเชื่อที่สำคัญและยึดถือปฏิบัติกันมาอย่างต่อเนื่องอีกมากมาย ในการศึกษาพิธีกรรมของชาวบ้านที่มีต่อเจ้าพ่อม้าขาวผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมได้ใช้แนวคิดของพิเลก เมืองหลวง (2545) กล่าวถึงองค์ประกอบพิธีกรรมว่า สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ผู้ประกอบพิธีกรรม พิธีกรรมการแก้บนเจ้าพ่อม้าขาวเป็นพิธีกรรมสำคัญที่ชาวบ้านให้ความร่วมมือในการทำพิธีนี้จะมีผู้ประกอบพิธีกรรมโดยเป็นพ่อหน้อย พ่อหนาน ที่บอกกล่าวเจ้าพ่อในการถวายของแก้บน
2. ผู้เข้าร่วมพิธีกรรม พิธีกรรมการแก้บนเจ้าพ่อม้าขาว ชาวบ้านให้ความร่วมมือและความสามัคคีกันในการทำพิธีกรรมจึงมีผู้เข้าร่วมพิธีกรรมรวมไปถึงชาวบ้านทุกคนเข้าร่วมได้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ไม่มีการกำหนดอายุในการเข้าร่วมพิธี
3. เครื่องประกอบพิธีกรรม ในการประกอบพิธีกรรม เครื่องประกอบพิธีกรรมเป็นสิ่งที่สำคัญและขาดไม่ได้ เครื่องประกอบพิธี ได้แก่ 1) หมู 2) หัวหมู 3) ข้าวตอก ดอกไม้ รูป เทียน 4) สุรา (สุราขาว) 5) น้ำ 6) บุหรี่ และสิ่งของอื่น ๆ ตามที่ตนได้กล่าวไว้
4. สถานที่และเวลาในการประกอบพิธีกรรม พิธีกรรมการแก้บนเจ้าพ่อม้าขาวไม่มีการกำหนดตายตัวแล้วแต่เวลาสะดวกของผู้ที่จะทำพิธี โดยจะทำพิธีที่ศาลเจ้าพ่อม้าขาวบ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง

จะเห็นว่าชาวบ้านมีความเคารพนับถือเจ้าพ่อม้าขาวมาก ซึ่งแต่ละปีหรือเวลาที่ตนได้บรรลุตามความต้องการจะนำของมาถวาย เพื่อเป็นการตอบแทนเจ้าพ่อม้าขาว ที่คอยปกป้องรักษาและทำให้ได้ตามสิ่งที่ต้องการ นอกเหนือจากการที่ชาวบ้านได้เลี้ยงประจำปีแล้วชาวบ้านยังมีการแก้บนส่วนบุคคล เพราะมีสาเหตุจำเป็นอย่างอื่น เช่น การบ่นในเรื่องการเดินทาง การบ่นในเรื่องการสอบ การเกณฑ์ทหาร การเจ็บป่วย เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยพบว่าการประกอบพิธีกรรมแก้บนเจ้าพ่อม้าขาวจำแนกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. พิธีกรรมส่วนบุคคล เป็นพิธีกรรมการแก้บน เป็นพิธีกรรมที่ชาวบ้านปฏิบัติ ก่อนที่พิธีกรรมการแก้บนจะเกิดขึ้นได้นั้นชาวบ้านจะต้องทำพิธีการบ่นขอให้เจ้าพ่อดลบันดาลสิ่งที่ตนปรารถนาให้ได้ตามมุ่งหวังซึ่งสาเหตุที่ชาวบ้านทำพิธีชื่อนั้นมักจะเป็นเรื่อง การสอบ การเจ็บป่วย ของหาย การเดินทาง สาเหตุทั้งหมดเหล่านี้ก็เพื่อที่จะทำให้ชาวบ้านประสบความสำเร็จ เจริญก้าวหน้าในสิ่งที่ตนมุ่งหวัง โดยไม่มีอุปสรรคใด ๆ มาทำลายได้ ทำไมคนถึงต้อง

ฟังฟังสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น เรื่องการเจ็บป่วยเมื่อมีการรักษาทางการแพทย์แล้วอาการเหล่านั้นยังไม่หายผู้คนจึงมีการบนบานศาลกล่าวต่อเจ้าพ่อเพื่อให้ช่วยในการเจ็บป่วย ถ้าหายแล้วจึงมีการนำของเซ่นไหว้มากันบนต่อเจ้าพ่อ

2. พิธีกรรมเกี่ยวกับประจำปี เป็นพิธีกรรมที่จัดขึ้นในทุกปี โดยประมาณเดือนหก (ประมาณเดือน มีนาคม) และเดือนสิบ (ประมาณเดือนสิงหาคม) เพื่อตอบแทนเจ้าพ่อที่คอยปกป้องรักษาและดลบันดาลให้ได้ตามสิ่งที่ต้องการของคนในชุมชน และทำให้คนในชุมชนอยู่สุขสบายและให้พ้นจากอันตรายทั้งหลายทั้งปวงอีกด้วย

นอกจากนี้ในการศึกษาความเชื่อของชาวบ้านที่มีต่อเจ้าพ่อมาขาวผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและประยุกต์ใช้แนวคิดประเภทความเชื่อของ มณี พยอมยงค์ (2529) ความเชื่อเป็นความยึดถือของมนุษย์ ซึ่งเกิดจากอำนาจเหนือมนุษย์จึงเกิดความรู้สึกรับและเชื่อถือในอำนาจของสิ่งเหล่านี้ ความเชื่อของคนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ผู้วิจัยได้รับแนวคิดความเชื่อมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ความเชื่อของชาวบ้านที่มีต่อเจ้าพ่อมาขาวอยู่ 3 ประเภท ดังนี้

- 1) ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องฤดูกาล
- 2) ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ
- 3) ความเชื่อเรื่องการบน ขอฟร

นอกจากนี้ความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บนเจ้าพ่อมาขาวยังเป็นที่เคารพนับถือ ชาวบ้านได้ยึดถือปฏิบัติทำตามจารีตประเพณี และความเคารพเจ้าพ่อมาขาวชายที่อาสาเผ่าเมืองจุมภิตนคร ปกป้องรักษา ดูแล บ้านเมืองตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งความเชื่อและพิธีกรรมยังมีบทบาทต่อชาวบ้านในการสร้างความมั่นคงเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ สร้างความสามัคคี และยังส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของชาวบ้าน

จากผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บนเจ้าพ่อมาขาวของชาวบ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง มีความเชื่อว่าเป็นพิธีศักดิ์สิทธิ์ และเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของตนเองและครอบครัวของชาวบ้านพระธาตุจอมปิง อีกทั้งยังเป็นพิธีกรรมที่ชาวบ้านเคารพนับถือ และยึดถือตามประเพณีกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีการบนบาน และการแก้บนความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บนเจ้าพ่อมาขาวของชาวบ้านพระธาตุจอมปิงนี้เป็นสิ่งที่ชุมชนยึดถือกันมาอย่างยาวนาน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศพรณ์ แซ่ตั้ง (2540) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเรื่อง “ความเชื่อเกี่ยวกับการบนบานและการแก้บน : กรณีศึกษาบ้านป่ากิ้ง หมู่ที่ 5 ตำบลท่าแฝก อำเภอลำปาง จังหวัดอุตรดิตถ์” พบว่าประโยชน์ที่ชาวบ้านได้รับในการบนบานและการแก้บน คือ การที่ชาวบ้านมีความมั่นใจในการทำสิ่งต่าง ๆ มากขึ้นและลดความตึงเครียดเมื่อประสบกับปัญหาที่ตัวผู้บนไม่สามารถแก้ไขได้ แต่พิธีกรรมการแก้บนเจ้าพ่อมาขาว บ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง ยังมีความแตกต่างของการทำพิธีกรรมในการบนบาน และการแก้บน

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลเกี่ยวกับพิธีกรรมชาวบ้านพระธาตุจอมปิง มีการประกอบพิธีกรรมโดยยึดถือกันมาจากรุ่นสู่รุ่น อาจมีการเปลี่ยนแปลงขั้นตอนประกอบพิธีกรรมเล็กน้อยตามยุคสมัย ส่วนประกอบพิธีอาจมีเพิ่มให้ปรับตัวอยู่ในสังคมได้ และการประกอบพิธีกรรมยังคงมีตามแบบแผนดั้งเดิม ทำให้การเข้าร่วมพิธีกรรมของหมู่บ้านแสดงให้เห็นถึงการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จึงทำให้เกิดการร่วมมือกันประกอบพิธีกรรม ปัจจุบันชาวบ้านต่างเชื่อกันว่าเจ้าพ่อได้สถิตอยู่ที่ศาลจริง ๆ และยังทำให้

ชาวบ้านเชื่อในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับการบนบานศาลกล่าว ความเชื่อเกี่ยวกับการแสดงอภินิหาร ความเชื่อเรื่องภัยธรรมชาติ อาทิ ช่วงฤดูร้อนที่มีพายุฝนตกหนักจะทำให้บ้านเรือนเสียหาย ชาวบ้านจึงมีการบนบานศาลกล่าวให้ปกปักรักษาเมื่อผ่านพ้นช่วงพายุไปจะมาทำพิธีกรรมการแก้บนตามที่ได้กล่าวไว้ เป็นต้น จากความเชื่อดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ชาวบ้านมีคติความเชื่อ ความเกรงกลัว และปฏิบัติตามความเชื่อที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา นอกจากนี้ความเชื่อและพิธีกรรมยังเป็นสิ่งที่สร้างความมั่นใจ สร้างความรักความสามัคคีให้กับคนในชุมชน และการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน ชาวบ้านจึงมีจิตศรัทธาและเคารพนับถือท่าน และเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชนที่ปฏิบัติตนตามความเชื่อดังกล่าว

2. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การนำวิจัยเกี่ยวกับพิธีกรรมชาวบ้านพระธาตุจอมปิงไปใช้ประโยชน์สามารถช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมดั้งเดิมในชุมชน รวมถึงสามารถนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจให้กับเยาวชนและผู้ที่สนใจ อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความสามัคคีในชุมชน เพิ่มความภาคภูมิใจในประเพณีท้องถิ่น และส่งเสริมการรักษาความสมดุลระหว่างความเชื่อและการปรับตัวในสังคมยุคใหม่

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรจะศึกษาเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาและอนุรักษ์เพื่อเป็นวัฒนธรรมในท้องถิ่น และควรจะศึกษาพลวัตของความเชื่อและพิธีกรรมการแก้บนเจ้าพ่อม้าขาวของชาวบ้านพระธาตุจอมปิง ตำบลนาแก้ว อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

เอกสารอ้างอิง

- ทัศนธรณ์ แซ่ตั้ง. (2540). ความเชื่อเกี่ยวกับการบนบานและการแก้บน: กรณีศึกษาบ้านปากกั้งหมู่ 5 ตำบลท่าแพ อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์. สารนิพนธ์ประกาศนียบัตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปทุมธานี.
- พิภก เมืองหลวง. (2554). มโนทัศน์และสัญลักษณ์ในงานบุญแปดหมื่นสี่พันขันธ ที่บ้านท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด: การศึกษาในฐานะพิธีกรรมประติมากรรม. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ.
- ภิญโญ จิตต์ธรรม. (2522). ความเชื่อ. สงขลา: มงคลการพิมพ์.
- มณี พยอมยงค์. (2536). ความเชื่อของคนไทยในวัฒนธรรมพื้นบ้าน: คติความเชื่อ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- วิญญู ผลสวัสดิ์. (2536). พิธีกรรมการเล่นผีบรรพบุรุษของชาวผู้ไทยตำบลคำชะอี อำเภอกำชะอี จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม.
- สมคิด อินตะพรหม. (22 สิงหาคม 2563). ผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านเขื่อนฟองคำทวิ. สัมภาษณ์.

The background is a solid purple color. Two thick, curved, gold-colored lines sweep across the top and bottom of the page, framing the central text.

RMUTP Research Journal Humanities and Social Sciences